

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
«JOURNAL OF DISABILITY AND RELIGION» ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΜΠΟΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ

ΡΟΔΟΣ, ΜΑΪΟΣ 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΠΟΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ
A.M. 4152020023

**Αναπηρία και Θρησκεία, Μελέτη Περίπτωσης: Το επιστημονικό περιοδικό
«Journal of Disability and Religion» Προϋποθέσεις και Προοπτικές
Disability and Religion, Case Study: «The Journal of Disability and Religion»
Conditions and Prospects**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΤΔΕ ΠΑΝ.
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΣΙΜΠΙΔΑΚΗ ΑΣΗΜΙΝΑ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΤΔΕ ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ
ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, ΜΕΛΟΣ Ε.ΔΙ.Π, ΠΤΔΕ ΠΑΝ. ΑΙΓΑΙΟΥ

ΡΟΔΟΣ, ΜΑΪΟΣ 2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΜΟΝΤΕΛΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Αναπηρία και Θρησκεία, Μελέτη Περίπτωσης: Το επιστημονικό περιοδικό «
Journal of Disability and Religion » Προϋποθέσεις και Προοπτικές**

**Disability and Religion, Case Study: The Journal of Disability and Religion
Conditions and Prospects**

ΜΠΙΟΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ

Επιβλέπων: Καραμούζης Πολύκαρπος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στις 9 Μαΐου 2022

Καραμούζης Πολύκαρπος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Κόκκινος Δημήτριος, Μέλος Ε.ΔΙ.Π. ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Ρόδος, Μάιος 2022

Δηλώνω υπεύθυνα ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πρωτότυπης μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, ότι έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες και ότι αυτή η εργασία προετοιμάστηκε από μένα προσωπικά ειδικά για το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ.

Μπόνου Αντωνία

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία με θέμα: «Αναπηρία και Θρησκεία, Μελέτη Περίπτωσης: Το επιστημονικό περιοδικό “*Journal of Disability and Religion*” Προϋποθέσεις και Προοπτικές» εκπονήθηκε το διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου 2021 και Μαΐου 2022 στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Μοντέλα Παρέμβασης στην Ειδική Αγωγή» του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ως την ελάχιστη δυνατή μνεία, με την παρούσα παράγραφο οφείλω να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνησή της και ιδιαίτερα:

Τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Πολύκαρπο Καραμούζη, για την επιλογή του θέματος, την πολύτιμη καθοδήγησή του για την λεπτομερή περιγραφή και εξέταση του θέματος, τις παραγωγικές υποδείξεις του και το πολύ καλό κλίμα συνεργασίας που διαμόρφωσε, συμβάλλοντας τα μέγιστα για την κατάρτιση της διπλωματικής μου εργασίας. Επίσης, ευχαριστώ θερμά τα υπόλοιπα μέλη της εξεταστικής επιτροπής, την κα. Ασημίνα Τσιμπιδάκη και τον κ. Δημήτρη Κόκκινο για την προσεκτική ανάγνωση της εργασίας μου.

Ακόμη, θέλω να ευχαριστήσω ολόψυχα τους γονείς μου και τις αδερφές μου για την αγάπη και απόλυτη στήριξη που μου δείχνουν όλα αυτά τα χρόνια. Τέλος, ευχαριστώ μέσα από την καρδιά μου τις καλές φίλες, συναδέλφους και συνοδοιπόρους σε αυτό το ταξίδι, την Ηλιάνα, τη Βασιλική και την Αθηνά. Η εργασία αυτή αφιερώνεται στους γονείς μου, στις αδερφές μου και τις αξιότιμες φίλες και συναδέλφους, Ηλιάνα Καραχρήστου, Βασιλική Κεφάλια και Αθηνά Τσιώρη.

Μπόνου Αντωνία

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	5
Περίληψη.....	9
Abstract.....	10
Εισαγωγή.....	11
Κεφάλαιο 1ο: Η ταυτότητα του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»	14
1.1 Σκοπός και στόχοι του περιοδικού	14
1.2 Εκδοτικός Οίκος – εκδότρια εταιρεία του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»	15
1.3 Χρήσιμες πληροφορίες για το περιοδικό.....	17
1.4 Πρόσβαση στα άρθρα του περιοδικού.....	19
Κεφάλαιο 2: Η συντακτική και η συγγραφική ομάδα του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»	21
2.1 Η συντακτική επιτροπή.....	21
2.1.1. Brian Brock.....	21
2.1.2 Jana Marguerite Bennett	23
2.1.3 John Swinton.....	24
2.2 Επιμελητής κριτικής βιβλίων-άρθρων	25
2.2.1 Talitha Cooreman-Guittin.....	25
2.3 Βοηθός επιμελητή κριτικής βιβλίων	26
2.3.1 Wen Pin Leow	26
2.4 Συνεργάτες συντακτών	28
2.4.1 Erik W. Carter	28
2.4.2 Jaime Clark-Soles	29
2.4.3 Deborah Creamer	30
2.4.4 Randall L. De Pry	31
2.4.5 Jeremy Schipper	32
2.4.6 Nick J. Watson.....	33
2.4.7 Amos Yong	34
Κεφάλαιο 3: Η αρθρογραφία του περιοδικού την τελευταία δεκαετία (2012-2022).....	35
3.1 Τα τεύχη και οι τίτλοι των άρθρων από το 2012 μέχρι σήμερα.....	35

1. Έτος 2012 16η έκδοση	37
2. Έτος 2013 17η έκδοση	39
3. Έτος 2014 18η έκδοση	41
4. Έτος 2015 19η έκδοση	43
5. Έτος 2016 20η έκδοση	45
6. Έτος 2017 21η έκδοση	47
7. Έτος 2018 22η έκδοση	49
8. Έτος 2019 23η έκδοση	52
9. Έτος 2020 24η έκδοση	54
10. Έτος 2021 25η έκδοση	56
11. Έτος 2022 26η έκδοση	58
3.2 Ειδικά τεύχη	59
3.3 Τα δημοφιλέστερα άρθρα του περιοδικού	60
3.4 Περιοδικά με παρόμοιο τίτλο και περιεχόμενο	63
Κεφάλαιο 4ο : Μεθοδολογία Έρευνας	65
4.1 Μελέτη Περίπτωσης.....	65
4.2 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	68
Κεφάλαιο 5ο: Η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση	73
5.1 Ο ορισμός της έννοιας «αναπηρία» σύμφωνα με την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία	73
5.2 Η έννοια της αναπηρίας από τη θεολογική σκοπιά του περιοδικού	74
5.3 Μοντέλα αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση	77
5.4 Η αναπηρία είναι μια ευκαιρία για φιλανθρωπία σύμφωνα με το περιοδικό;	79
5.5 Η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εκκλησία: Σύγχρονα δεδομένα	84
Κεφάλαιο 6ο: Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος υπό το πρίσμα της χριστιανικής θρησκείας	89
6.1 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και η χριστιανική λατρεία	89
6.2 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και η Αγία Γραφή	91
6.3 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και το συναίσθημα της χαράς: Μία θεολογική προσέγγιση	94
6.4 Οι προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες των αυτιστικών παιδιών σχετικά με την ένταξη τους στις χριστιανικές κοινότητες	96
Κεφάλαιο 7ο : Η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση.....	102
7.1 Η αναπηρία στο Ισλάμ.....	102

7.2 Οι εμπειρίες των μουσουλμάνων γονέων που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρίες.....	109
7.3 Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς με παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού.....	118
Τα αποτελέσματα της έρευνας	121
Συζήτηση	129
Συμπεράσματα.....	131
Βιβλιογραφία	140
Πίνακας Γραφημάτων.....	14052

Περίληψη

Το ζήτημα της αναπηρίας έχει προκαλέσει τα τελευταία χρόνια έντονο επιστημονικό διάλογο, γεγονός που αποδεικνύει τη σημασία του για τη λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών. Πιο συγκεκριμένα στη σύγχρονη εποχή, η οποία διακρίνεται για τον ευδαιμονισμό, την έμφαση στην εξωτερική ομορφιά, την εικόνα και την αναζήτηση των ευχάριστων και εύκολων λύσεων, σαφής είναι η αναζήτηση του ηθικά σωστού. Στη συνείδηση των πιο πολλών ανθρώπων επικρατεί η άποψη ότι ηθικό μπορεί να θεωρηθεί μόνο ό,τι προάγει τον άνθρωπο σε σωματικό και πνευματικό επίπεδο, απαλλάσσοντας τον από τον κόπο, τον πόνο και τις δυσκολίες.

Στο πλαίσιο αυτό, η συγκεκριμένη εργασία διερευνά το θεολογικό μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας, συμπληρώνοντας με τον τρόπο του, το ιατρικό και κοινωνικό μοντέλο σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση που κάνουν στο περιοδικό οι Bennett & Volpe (2019). Για την υλοποίηση αυτής της εργασίας επιλέχτηκε η αξιοποίηση της μελέτης περίπτωσης, καθώς θεωρήθηκε ότι η άντληση δεδομένων από το περιοδικό «Journal of Disability and Religion» μπορεί να παρουσιάσει και να ερμηνεύσει τον τρόπο προσέγγισης της αναπηρίας σε θρησκευτικό επίπεδο.

Μελετώντας το θρησκευτικό αυτό περιοδικό δόθηκε η δυνατότητα να αντληθούν τα απαιτούμενα στοιχεία, για να κατανοηθεί το πώς η θρησκεία αντιλαμβάνεται την έννοια της αναπηρίας. Η εργασία αυτή αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας και πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η ταυτότητα του επιστημονικού περιοδικού «Journal of Disability and Religion» και στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι αντιλήψεις, που διασαφηνίζουν τον τρόπο προσέγγισης της αναπηρίας από το θρησκευτικό μοντέλο.

Λέξεις – κλειδιά: αναπηρία, θρησκεία, ειδική αγωγή, Αναπτυξιακές Διαταραχές, Αυτισμός, Χριστιανισμός, είδη αναπηρίας, θεολογία, εκκλησία, ένταξη, Ισλάμ, μουσουλμάνοι γονείς

Abstract

The issue of disability has provoked intense scientific dialogue in recent years, proving its importance for the functioning of modern societies. More specifically in the modern age, which is distinguished for its bliss, emphasis on external beauty and image and the search for pleasant and easy solutions, the search for the morally correct is clear. In the consciousness of most people the prevailing view is that morality can be considered only that which promotes man on a physical and spiritual level, relieving him of trouble, pain and difficulties.

In this context, this paper explores the theological model of approaching disability, thus complementing the medical and social model according to the categorization made in the Journal by Bennett & Volpe (2019). For the implementation of this work, the utilization of the case study was chosen, as it was considered that the data extraction from the "Journal of Disability and Religion" can present and interpret the way of approaching disability at a religious level.

By studying this religious journal, it was possible to obtain the necessary information to understand how religion perceives the meaning of disability. This work consists of two parts. The first part presents the theoretical framework of the work and more specifically presents the identity of the scientific journal "Journal of Disability and Religion" and the second part presents the perceptions that clarify the approach to disability by the religious model.

Key words: disability, religion, special education, developmental disorders, autism, Christianity, types of disability, theology, church, integration, Islam, Muslim parents

Εισαγωγή

Στην εργασία αυτή θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε με λεπτομερή, ακριβές και περιεκτικό τρόπο το περιοδικό «*Journal of Disability and Religion*». Σκοπός της έρευνας μας είναι να δούμε πως αντιμετωπίζεται η αναπηρία από την οπτική της θρησκείας, έτσι ώστε να κατανοηθεί ότι πέρα από το κοινωνικό και το ιατρικό μοντέλο αξιοποιείται στον χώρο της διαχείρισης της αναπηρίας και το θεολογικό μοντέλο, όπως περιγράφεται από τις Bennett & Volpe (2019). Ορισμένα λοιπόν από τα βασικά ερωτήματα στα οποία καλείται να απαντήσει η εργασία αυτή είναι:

- 1) Ποια είναι η θεματολογία και το περιεχόμενο αυτού του περιοδικού και σε ποιους απευθύνεται;
- 2) Έχουν απήχηση τέτοιους είδους περιοδικά στις σύγχρονες κοινωνίες;
- 3) Ποια είναι η επικρατούσα άποψη για την αναπηρία υπό το πρίσμα της θρησκείας στις μέρες μας;
- 4) Ποια είναι η διαφοροποίηση του θρησκευτικού μοντέλου από το ιατρικό και το κοινωνικό μοντέλο;

Η θρησκεία επιδιώκει να προσφέρει ίαση στους πάσχοντες, επιδιώκει να προσφέρει φιλανθρωπικό έργο ή επιθυμεί να αποδεχτεί τις νέες επιστημονικές προσεγγίσεις και να συμπορευθεί με την επιστημονική κοινότητα; Σκοπός της γράφουσας είναι επομένως, μέσα από τα κεφάλαια που ακολουθούν να απαντηθούν όλα τα παραπάνω ερωτήματα με τον πιο ευκρινή, κατανοητό και αξιόπιστο τρόπο και αξιοποιώντας τη μελέτη περίπτωσης.

Δομή Εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο περιεχόμενο, τη θεματολογία, τον σκοπό και τους στόχους του περιοδικού καθώς και το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Επίσης, γίνεται λόγος στον εκδοτικό οίκο που έχει αναλάβει και εκδίδει το περιοδικό καθώς και σε σημαντικά στοιχεία όπως είναι: η δημοφιλία του περιοδικού, τα τεύχη που εκδίδει κάθε χρόνο και η πρόσβαση στα άρθρα του περιοδικού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τη συντακτική και τη συγγραφική ομάδα του περιοδικού «*Journal of Disability and Religion*». Πιο συγκεκριμένα, παραθέτουμε τα βιογραφικά σημειώματα των σημαντικότερων στελεχών του περιοδικού όπως είναι: ο αρχισυντάκτης, η ομάδα αρχισυνταξίας, η συντακτική επιτροπή, οι επιμελητές των άρθρων καθώς και οι βοηθοί συντάκτες.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λεπτομερή αναφορά στην αρθρογραφία του περιοδικού την τελευταία δεκαετία (2012-2022). Πιο αναλυτικά, στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται όλοι οι τίτλοι των ερευνητικών κυρίως, αλλά και στοχαστικών άρθρων που γράφτηκαν τη δεκαετία αυτή κατά χρονολογία και τεύχος. Ο λόγος που γίνεται αυτό είναι για να αποκτήσει ο αναγνώστης της εργασίας αυτής μια πρώτη εντύπωση για τα θέματα με τα οποία έχει ασχοληθεί το περιοδικό την τελευταία δεκαετία και πως παρουσιάζεται η αναπηρία και συγκεκριμένα είδη της.

Στο τέταρτο κεφάλαιο (δεύτερο μέρος) παρουσιάζεται η Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας που θα ακολουθήσουμε στη συγκεκριμένη εργασία. Η εργασία αυτή αποτελεί μελέτη περίπτωσης για αυτό παρουσιάζουμε βασικά στοιχεία που αναφέρει η βιβλιογραφία για τη μελέτη περίπτωσης και επεξηγούμε την κατηγορία στην οποία ανήκει η δική μας εργασία. Επιπλέον, αναφερόμαστε στη βιβλιογραφική ανασκόπηση καθώς η εργασία μας θα επικεντρωθεί στη μελέτη συγκεκριμένων άρθρων για τη διεξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Εν συνεχεία ακολουθούν τα ερωτήματα που καλούμαστε να απαντήσουμε στη συγκεκριμένη εργασία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση. Στην έρευνα μας εστίασαμε πρώτα στην οπτική της αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική θρησκεία, γιατί τα περισσότερα άρθρα αναφέρονται σε αυτό το είδος θρησκείας. Στο κεφάλαιο αυτό λοιπόν, αναφερόμαστε στην αναπηρία από τη χριστιανική σκοπιά, αναφέρουμε τα μοντέλα αναπηρίας που δέχεται η χριστιανική θρησκεία, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο «αγκαλιάζει» η εκκλησία τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε την αρθρογραφία του περιοδικού που εστιάζει στο θεολογικό μοντέλο αναπηρίας. Η προσοχή μας επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση της Διαταραχής του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) υπό το πρίσμα της θρησκείας και συγκεκριμένα σύμφωνα με το καθολικό δόγμα.

Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζεται η αναπηρία σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση. Μετά τη χριστιανική θρησκεία τα περισσότερα άρθρα αναφέρονται στον Ισλαμισμό. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζουμε την αντιμετώπιση της αναπηρίας στο Ισλάμ, αλλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς στο μέγλωμα των παιδιών τους

με αναπηρία. Με αυτό τον τρόπο κάνουμε και μια σύγκριση μεταξύ των δύο θρησκειών (Χριστιανισμός, Ισλαμισμός) σε σχέση με την αναπηρία. Τέλος, ακολουθούν τα αποτελέσματα, η συζήτηση και τα συμπεράσματα που εξάγονται από την παραπάνω έρευνα.

Κεφάλαιο 1ο: Η ταυτότητα του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»

1.1 Σκοπός και στόχοι του περιοδικού

Το επιστημονικό περιοδικό «*Journal of Disability & Religion*» αποτελεί ένα δίκτυο επικοινωνίας για τους ανθρώπους της ακαδημαϊκής έρευνας, των επιστημών και των κοινωνικών υπηρεσιών που ενδιαφέρονται να μάθουν και να γνωρίσουν τη σύνδεση της θρησκείας με την αναπηρία, να ανταλλάξουν πληροφορίες και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με άλλους ανθρώπους. Στόχος αυτής της ανταλλαγής είναι η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους καθώς και εκείνων που εργάζονται μαζί τους στο πλαίσιο των θρησκευτικών κοινοτήτων και παραδόσεων τους.

Το περιοδικό αυτό συνδυάζει ακαδημαϊκές εργασίες και στοχαστικά άρθρα που αντιπροσωπεύουν θρησκευτικές, πνευματικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και επιστημονικές απόψεις. Περιλαμβάνει επίσης, ποιμαντικούς προβληματισμούς, θεολογία, θρησκευτικές μελέτες καθώς και ιστορίες από προσωπικά ταξίδια. Αντιμετωπίζει τα κρίσιμα θρησκευτικά, ηθικά και πνευματικά ζητήματα που τίθενται από ανθρώπους που εργάζονται στον τομέα αυτό.

Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε ότι το περιοδικό αυτό προσφέρει τη δυνατότητα να ακουστεί η φωνή των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους καθώς συναντούν και απευθύνονται σε υπηρεσίες και οργανώσεις στον κόσμο της πίστης και της υγείας. Βασικά ζητήματα που διερευνά το περιοδικό είναι:

- Η ικανοποίηση των πνευματικών αναγκών των ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες
- Οι θεμελιώδεις θρησκευτικές στάσεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία
- Πολιτικές απόψεις και θέσεις για να μην αποκλείονται τα άτομα με αναπηρία από την κοινωνία και την κοινότητα
- Η θρησκευτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς
- Σκέψεις, αντιλήψεις και στάσεις που εκφράζουν οι θρησκείες ανά τον κόσμο για τα άτομα με αναπηρία

1.2 Εκδοτικός Οίκος – εκδότρια εταιρεία του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»

Το περιοδικό «*Journal of Disability & Religion*» εκδίδεται από τον εκδοτικό οίκο Taylor & Francis. Η Taylor & Francis είναι μια διεθνής εταιρεία με καταγωγή από την Αγγλία που εκδίδει βιβλία και ακαδημαϊκά περιοδικά. Είναι ένα τμήμα της Informa plc, μιας εταιρείας εκδόσεων με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο (Taylor & Francis, 2006).

Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1852 όταν ο William Francis παραχώρησε στον Richard Taylor την εκδοτική του επιχείρηση. Ο Taylor είχε ιδρύσει την εταιρεία του το 1798. Τα θέματα τους αφορούσαν τη γεωργία, τη χημεία, την εκπαίδευση, τη μηχανική, τη γεωγραφία, το δίκαιο, τα μαθηματικά, την ιατρική και τις κοινωνικές επιστήμες (Brock & Meadows, 1998).

Το 1965, οι Taylor & Francis ξεκίνησαν τις εκδόσεις Wykeham και ξεκίνησαν από την εκτύπωση βιβλίων. Η T&F εξαγόρασε την Hemisphere Publishing το 1988 και η εταιρεία μετονομάστηκε σε Taylor & Francis για να αντικατοπτρίζει τον αυξανόμενο αριθμό των τυπώσεων. Ωστόσο, σύντομα εγκατέλειψαν την τυπογραφική επιχείρηση (1990), για να επικεντρωθούν στις εκδόσεις. Το 1998 οι Taylor & Francis αγόρασαν τον ακαδημαϊκό εκδοτικό αντίπαλό τους, τον Routledge για ενενήντα (90) εκατομμύρια λίρες και ξεκινά ένας νέος κύκλος ζωής για την εταιρεία (Taylor & Francis, 2012).

Η απόκτηση άλλων εκδοτικών οίκων παρέμεινε βασικός στόχος της επιχειρηματικής στρατηγικής του ομίλου. Συγχωνεύτηκε με την Informa το 2004 για να δημιουργήσει μια νέα εταιρεία που ονομάζεται T&F Informa. Μετά τη συγχώνευση, η T&F έκλεισε το ιστορικό γραφείο Routledge στο New Fetter Lane στο Λονδίνο και μετακόμισε στην τρέχουσα έδρα της στο Milton Park, Oxfordshire (Munroe, 2007).

Ο Όμιλος Taylor & Francis είναι πλέον ο ακαδημαϊκός εκδοτικός βραχίονας της Informa και αντιπροσωπεύει το 30,2% των εσόδων του Ομίλου και το 38,1% του προσαρμοσμένου κέρδους από το 2017. Η Taylor & Francis δημοσιεύει περισσότερα από 2.700 περιοδικά και περίπου 7.000 νέα βιβλία κάθε χρόνο, με μια λίστα με πάνω από 140.000 διαθέσιμους τίτλους σε έντυπη και ψηφιακή μορφή (Taylor & Francis, 2018).

Η εταιρεία χρησιμοποιεί το λογότυπο Routledge για τις δημοσιεύσεις στις ανθρωπιστικές επιστήμες, τις κοινωνικές επιστήμες, τη δικαιοσύνη και την εκπαίδευση, και το λογότυπο CRC Press για δημοσιεύσεις στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά. Το 2017, η T&F πούλησε περιουσιακά στοιχεία από το λογότυπο Garland Science στην W. W. Norton & Company και στη συνέχεια σταμάτησε να χρησιμοποιεί αυτήν την επωνυμία (Taylor & Francis, 2018).

Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι, αν και γενικά θεωρείται ο μικρότερος από τους «Big Four» εκδότες του STEM (Reed-Elsevier, Wiley-Blackwell, Springer και Taylor & Francis), το λογότυπό του στο Routledge θεωρείται ότι είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως ακαδημαϊκός εκδότης στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες (Taylor & Francis Group, 2016).

Τα περιοδικά της εταιρείας κυκλοφορούν μέσω του ιστότοπου Taylor & Francis διαδικτυακά δηλαδή από τον Ιούνιο του 2011. Προηγουμένως κυκλοφορούσαν μέσω του ιστότοπου Informaworld. Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι πλέον και αυτά διαθέσιμα μέσω του ιστότοπου Taylor & Francis. Η Taylor & Francis διαχειρίζεται μια σειρά από υπηρεσίες ιστού για το ψηφιακό της περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένων των Εγχειριδίων Routledge Online, Routledge Performance Archive, Secret Intelligence Files και Routledge Encyclopedia of Modernism. Η εταιρεία προσφέρει επιλογές δημοσίευσης ανοιχτής πρόσβασης τόσο στα τμήματα βιβλίων και περιοδικών της όσο και μέσω του λογότυπου των περιοδικών της Cogent Open Access.

Τέλος, η Taylor & Francis είναι μέλος πολλών επαγγελματικών εκδοτικών φορέων, συμπεριλαμβανομένης της Open Access Scholarly Publishers Association, της Διεθνούς Ένωσης Επιστημονικών, Τεχνικών και Ιατρικών Εκδοτών και της Ένωσης Εκδοτών Learned & Professional Society. Το 2017, μετά από συνεργασία για αρκετά χρόνια, η T&F αγόρασε την εξειδικευμένη εταιρεία ψηφιακών πόρων Colwiz και τον Ιανουάριο του 2020, αγόρασε την ανοιχτή πλατφόρμα εκδόσεων έρευνας (Chandler, 2021).

1.3 Χρήσιμες πληροφορίες για το περιοδικό

Το περιοδικό «*Journal of Disability & Religion*» εκδίδει τέσσερα τεύχη τον χρόνο. Εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1994 με την ονομασία «*Journal of Religion in Disability & Rehabilitation*», ονομασία που διατήρησε μέχρι το 1998. Στη συνέχεια μετονομάστηκε σε «*Journal of Religion, Disability & Health*», ονομασία που κράτησε μέχρι το 2013. Από το 2014 έως σήμερα διατηρεί την ονομασία που γνωρίζουμε «*Journal of Disability & Religion*».

Το περιοδικό μπορείτε να το βρείτε στη βρετανική βιβλιοθήκη και με ηλεκτρονική αναζήτηση στον σύνδεσμο: <https://www.tandfonline.com/toc/wrdh21/current>

Σημαντικά στατιστικά στοιχεία για το περιοδικό

Παράγοντας επιρροής (Impact Factor): ο δείκτης επιρροής του περιοδικού για το 2020 είναι 0,25. Φαίνεται μάλιστα ότι ο δείκτης επιρροής αυξήθηκε κατά 0,03 και η κατά προσέγγιση ποσοστιαία μεταβολή είναι 13,64% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος 2019. Συνεπώς, συμπεραίνουμε ότι το περιοδικό παρουσιάζει ανοδική πορεία. Η βαθμολογία επιρροής (JIS), ενός ακαδημαϊκού περιοδικού είναι ένα μέτρο του ετήσιου μέσου αριθμού αναφορών σε πρόσφατα άρθρα που δημοσιεύονται σε αυτό το περιοδικό και βασίζεται σε δεδομένα Scopus.

Βαθμολογία αντίκτυπου/ επιρροής (Impact Score): Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η βαθμολογία επιρροής του περιοδικού για το 2020 είναι 0,25. Εάν συνεχιστεί η ίδια ανοδική τάση, η βαθμολογία του περιοδικού προβλέπεται να αυξηθεί και το 2021.

Σημαντικός δείκτης (H-index): Το περιοδικό «*Journal of Disability and Religion*» έχει δείκτη h 13. Αυτό σημαίνει ότι 13 άρθρα αυτού του περιοδικού έχουν περισσότερες από 13 σε αριθμό αναφορές. Ο δείκτης h είναι ένας τρόπος μέτρησης της παραγωγικότητας και του αντίκτυπου των αναφορών των δημοσιεύσεων.

Κατάταξη περιοδικού (SJR) Η συνολική κατάταξη του περιοδικού είναι 21356. Σύμφωνα με το SCImago Journal Rank (SJR), το περιοδικό «*Journal of Disability and Religion*» εκτιμάται στο 0,171. Το SCImago Journal Rank είναι ένας δείκτης που μετρά την επιστημονική επιρροή των περιοδικών. Λαμβάνει υπόψη τον αριθμό των αναφορών

που λαμβάνονται από ένα περιοδικό και τη σημασία των περιοδικών από όπου προέρχονται αυτές οι αναφορές.

Συντομογραφία (Abbreviation): Η τυπική συντομογραφία του περιοδικού είναι J. Disabil. Relig.. Αυτή η συντομογραφία («J. Disabil. Relig.») συνιστάται και εγκρίνεται για τους σκοπούς της εύρεσης, της αφαίρεσης, και της αναφοράς στόχων. Πληροί όλα τα κριτήρια του προτύπου ISO 4. Το ISO 4 (Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης) είναι ένα διεθνές πρότυπο που ορίζει ένα ομοιόμορφο και συνεπές σύστημα για τη συντομογραφία τίτλων σειριακών δημοσιεύσεων και περιοδικών.

Εκδότης (Publisher): Το περιοδικό «Journal of Disability and Religion» εκδίδεται από την εκδοτική εταιρεία Taylor and Francis Ltd. Ο εκδοτικός οίκος βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο. Με αυτή την επωνυμία της εταιρείας κυκλοφορεί το περιοδικό από το 2014 μέχρι σήμερα. Ο οργανισμός ή το άτομο που χειρίζεται την εκτύπωση και τη διανομή έντυπων ή ψηφιακών εκδόσεων ονομάζεται εκδότης.

Διεθνής σειριακός αριθμός (ISSN): Ο σειριακός αριθμός του περιοδικού είναι 23312521, 2331253X . Το ISSN είναι ένας μοναδικός κωδικός 8 ψηφίων. Χρησιμοποιείται για την αναγνώριση περιοδικών και εφημερίδων σε κάθε είδους μορφή, είτε πρόκειται για έντυπη είτε πρόκειται για ηλεκτρονική μορφή.

Συνοπτικά το «*Journal of Disability and Religion*» είναι ένα περιοδικό που ασχολείται με όλα τα επιστημονικά πεδία που σχετίζονται με τις θρησκευτικές σπουδές, την υγεία, τις κοινωνικές επιστήμες και την αναπηρία. Εκδίδεται από την Taylor and Francis Ltd. Η συνολική κατάταξη του Journal of Disability and Religion είναι 21356. Σύμφωνα με το SCImago Journal Rank (SJR), το περιοδικό υπολογίζεται στο 0,171. Το SCImago Journal Rank (SJR) δείχνει τον μέσο αριθμό αναφορών που ελήφθησαν τα τελευταία 2 χρόνια. Τέλος, έχει δείκτη αναφορών (h) 13 και το καλύτερο τεταρτημόριο για αυτό το περιοδικό είναι οι θρησκευτικές σπουδές (Q1).

Πηγές των παραπάνω στοιχείων: Scimago Journal & Country Rank (SJR), <https://www.scimagojr.com> & Journal Impact Factor, <https://clarivate.com>

1.4 Πρόσβαση στα άρθρα του περιοδικού

Οι αναγνώστες του περιοδικού έχουν πρόσβαση στα άρθρα με αρκετούς τρόπους. Αρχικά, για τους αναγνώστες οι οποίοι είναι φοιτητές και θέλουν να ανοίξουν άρθρα για επιστημονικούς και ερευνητικούς σκοπούς υπάρχει η δυνατότητα να συνδεθούν μέσω του πανεπιστημίου τους. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει η επιλογή: **Σύνδεση μέσω του πανεπιστημίου σας**, όπου ο ενδιαφερόμενος διαλέγει την επιλογή αυτή και εισέρχεται σε μία ιστοσελίδα στην οποία καλείται να επιλέξει τη χώρα και στη συνέχεια το πανεπιστημιακό ίδρυμα της χώρας στην οποία ανήκει. Κατόπιν, χρησιμοποιεί τους προσωπικούς κωδικούς του για να εισέλθει στο πανεπιστήμιό του και εκείνο με τη σειρά του, εμφανίζει ένα κείμενο εξουσιοδότησης στο οποίο ο αναγνώστης δηλώνει ότι είναι φοιτητής και συναινεί να χρησιμοποιηθούν τα προσωπικά δεδομένα του από το περιοδικό. Αμέσως μετά την αποδοχή της εξουσιοδότησης το άρθρο που ενδιαφέρει τον αναγνώστη ανοίγει καθώς και άλλα με παρόμοιο περιεχόμενο.

Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα να συνδεθεί κάποιος αναγνώστης μέσω της δημιουργίας ενός λογαριασμού στην εκδοτικό οίκο του περιοδικού, (Taylor & Francis) και έχει πρόσβαση σε ορισμένα μόνο άρθρα του περιοδικού μέσω διαδικτύου. Ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να αποθηκευτούν οι κωδικοί του και να έχει μόνιμη σύνδεση. Ωστόσο, μετά από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα η σύνδεση αυτή παύει να ισχύει αυτόματα και αναγνώστης καλείται να συνδεθεί ξανά.

Δυνατότητες αγοράς άρθρων και τευχών του περιοδικού: Οι αναγνώστες έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν τεύχη και άρθρα του περιοδικού σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή με τρεις διαφορετικούς τρόπους:

1. Έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο περιοδικό για 48 ώρες όπου μπορούν να κάνουν λήψη στα άρθρα που τους ενδιαφέρουν σε ηλεκτρονική έκδοση με τη μορφή PDF ή ακόμη και σε έντυπη μορφή με κόστος 40,00 ευρώ.
2. Έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο περιοδικό για 30 μέρες όπου μπορούν να κάνουν λήψη τευχών του περιοδικού που τους ενδιαφέρουν αλλά και να τα αποκτήσουν σε έντυπη μορφή με κόστος 198 ευρώ.

3. Έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν από πακέτα ακρόασης των 10, 20 και 30 άρθρων καθώς και να κάνουν λήψη και εκτύπωση άρθρων με κόστος από 400,00 ευρώ.

Κεφάλαιο 2: Η συντακτική και η συγγραφική ομάδα του περιοδικού «Journal of Disability and Religion»

2.1 Η συντακτική επιτροπή

Στο κεφάλαιο αυτό θα παραθέσουμε τα ονόματα, τις σπουδές, την επαγγελματική δραστηριότητα και τη θέση που κατέχουν οι άνθρωποι που στελεχώνουν το περιοδικό «*Journal of Disability and Religion*». Συγκεκριμένα αναφερόμαστε στην εκπαίδευση, την ακαδημαϊκή καριέρα και τις σημαντικότερες δημοσιεύσεις που έχουν κάνει. Σε ελάχιστες περιπτώσεις αναφέρονται και ορισμένα προσωπικά στοιχεία (π.χ. οικογένεια, παιδιά, προσωπικά ενδιαφέροντα κ.λπ.)

Ομάδα αρχισυνταξίας:

2.1.1. Brian Brock

Εκπαίδευση

Ο Brian Brock γεννήθηκε το 1970 στην Αμερική και έχει καταγωγή από τη Σκωτία. Μεγάλωσε στο Baytown του Τέξας και φοίτησε στο Γυμνάσιο Robert E. Lee. Ο Brock σπούδασε Βιολογία στο Χριστιανικό Πανεπιστήμιο του Κολοράντο και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Βιοϊατρική και τη Χριστιανική Ηθική στο Πανεπιστήμιο Loma Linda. Το 1997 μετακόμισε στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου σπούδασε Θεολογία στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ολοκλήρωσε τις διδακτορικές του σπουδές στη Χριστιανική Ηθική το 2003. Πριν γίνει θεολόγος, εργάστηκε ως ερευνητής, ρεπόρτερ και συντάκτης για την Baytown Sun από το 1997 έως το 1999. Σήμερα κατέχει έδρα καθηγητή Θεολογίας στο School of Divinity, History, and Philosophy, στο Πανεπιστήμιο της Σκωτίας (Brock, 2019).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ο Brock πραγματοποίησε μεταδιδακτορικές σπουδές (2003-2004) στο Πανεπιστήμιο Friedrich Alexander του Erlangen στη Νυρεμβέργη υπό την επίβλεψη του καθηγητή Hans G. Ulrich. Τον Οκτώβριο του 2004 διορίστηκε λέκτορας Πρακτικής και Ηθικής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο του Aberdeen. Κατέχει έδρα καθηγητή από το 2018. Υπήρξε υπότροφος στο Duke Divinity School (2008-2009) και στο University of the Reformed Church στο Kampen το 2014. Ο Brock είναι μέλος του Πνευματικού Κέντρου Υγείας και

Αναπηρίας του Πανεπιστημίου του Aberdeen και ιδρυτικό μέλος του Κέντρου για τη Μελέτη του Αυτισμού και της Φιλίας της Χριστιανικής Κοινότητας. Είναι επίσης ιδρυτικό μέλος της νέας πρωτοβουλίας του Πανεπιστημίου του Aberdeen “Friendship House”.

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Από το 2016, ο Brock είναι αρχισυντάκτης του περιοδικού «*Journal of Disability and Religion*». Μαζί με τη Susan Parsons, είναι ο ιδρυτικός συντάκτης της σειράς ακαδημαϊκών μονογραφιών, «T&T Clark Inquiries in Theological Ethics». Από το 2012 υπηρετεί στη Θεολογική Επιτροπή της Επισκοπής Aberdeen και Orkney στην Επισκοπική Εκκλησία της Σκωτίας. Είναι ιδιαίτερα γνωστός για τη συμβολή του στο αναδυόμενο πεδίο της θεολογίας σε σχέση με την αναπηρία, έχει γράψει όμως και για πολλά ζητήματα που αφορούν γενικά τη θεολογία. Το 2018, τιμήθηκε με τον τίτλο «Απόφοιτος της Χρονιάς» από το Πανεπιστήμιο Loma Linda (Reifsnyder, 2018 κ.ά.).

2.1.2 Jana Marguerite Bennett

Εκπαίδευση

Η Jana Bennett είναι ηθική θεολόγος με ευρύ φάσμα ερευνητικών ενδιαφερόντων. Έχει κάνει αξιόλογες δημοσιεύσεις, συμπεριλαμβανομένου ενός βιβλίου για το γάμο, τις προγαμιαίες σχέσεις και την αγαμία. Δίνει δημόσιες διαλέξεις για το γάμο και τη σεξουαλικότητα, τον χριστιανικό ασκητισμό, τη χρήση της τεχνολογίας, τον πόλεμο και την ειρήνη και την περιβαλλοντική φροντίδα. Αποφοίτησε από το The Colorado College το 1998. Το 2001 ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές της στο Garrett-Evangelical Theological Seminary με κατεύθυνση τη Λειτουργική Θεολογία (Bennett, 2018).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Η Jana Bennett πραγματοποίησε μεταδιδακτορικές σπουδές με βασικό θέμα τη Θεολογική Ηθική στο Πανεπιστήμιο του Duke στις ΗΠΑ, το 2005. Υποθέματα στη διδακτορική της έρευνα υπήρξαν η Πατερική/Μεσαιωνική Ιστορία και ζητήματα γύρω από το γυναικείο φύλο. Από το 2005 μέχρι το 2008 ήταν επίκουρη καθηγήτρια στο Hampden-Sydney College, στο Τμήμα Θεολογικών Σπουδών. Από το 2008 μέχρι το 2018 διετέλεσε αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Dayton στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, στο Τμήμα Θρησκευτικών Σπουδών. Τέλος, από το 2018 μέχρι σήμερα έχει έδρα τακτικής καθηγήτριας στο Πανεπιστήμιό του Dayton, στο ίδιο τμήμα (Bennett, 2018).

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Από το 2016 έως σήμερα, η Jana Marguerite Bennett είναι συνεκδότης του περιοδικού «*Clark Encyclopedia of Theology*» και από την ίδια χρονιά ανήκει στην συντακτική επιτροπή του περιοδικού «*Journal of Disability and Religion*». Επίσης, από το 2012 μέχρι σήμερα είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής και του περιοδικού *Journal of Moral Theology*. Ακόμη, από το 2015 η Bennett είναι κριτής χειρόγραφων στην Αμερικανική Ακαδημία Θρησκείας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Με την ίδια ειδικότητα είχε ασχοληθεί και παλαιότερα, ως κριτής χειρόγραφων δηλαδή, στη Σύγχρονη Θεολογία στο περιοδικό Horizons το 2011 και το 2013 στο περιοδικό Catholic University of America Press (Bennett, 2018).

2.1.3 John Swinton

Εκπαίδευση

Ο John Swinton είναι γεννημένος το 1957 και είναι Σκωτσέζος θεολόγος. Είναι καθηγητής πρακτικής θεολογίας και ποιμαντικής στο Πανεπιστήμιο του Aberdeen. Σπούδασε νοσηλευτική στο Royal Cornhill Hospital στο Πανεπιστήμιο του Aberdeen. Το 1990 σπούδασε Θεολογία στο ίδιο πανεπιστήμιο κερδίζοντας το πτυχίο του με άριστα το 1994.

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ολοκλήρωσε τις διδακτορικές του σπουδές το 1997. Διορίστηκε λέκτορας πρακτικής θεολογίας πρώτα στο Πανεπιστήμιο της Γλασκόβης και στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο του Aberdeen το 2003. Υπηρετεί επίσης, ως επίτιμος καθηγητής και ερευνητής στο Aberdeen's Centre for Advanced Studies in Nursing.

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Ο Swinton ξεκίνησε την καριέρα του ως νοσηλευτής προσωπικού στο Woodlands Hospital του Aberdeen το 1983 και έγινε υπεύθυνος νοσηλευτής δύο χρόνια αργότερα. Είναι χειροτονημένος λειτουργός της Εκκλησίας της Σκωτίας για περισσότερο από μια δεκαετία. Αρχικά, εργάστηκε ως νοσηλευτής με εξειδίκευση στην Ψυχιατρική και στις Μαθησιακές Δυσκολίες. Υπήρξε επίσης ιερέας στο νοσοκομείο. Το 2004, ίδρυσε το Κέντρο Πνευματικότητας, Υγείας και Αναπηρίας του Πανεπιστημίου του Aberdeen. Το έργο του, το οποίο έχει διπλή εστίαση στη σχέση μεταξύ πνευματικότητας και υγείας και τη θεολογία της αναπηρίας, έχει χρηματοδοτηθεί από τη Βρετανική Ακαδημία, το Ίδρυμα John Templeton, το Ίδρυμα Ψυχικής Υγείας και το Ίδρυμα για Άτομα με Μαθησιακές Δυσκολίες (Swinton, 2014).

2.2 Επιμελητής κριτικής βιβλίων-άρθρων

2.2.1 Talitha Cooreman-Guittin

Εκπαίδευση

Τα κύρια ενδιαφέροντά της Talitha Cooreman-Guittin είναι η συναναστροφή με άτομα που αντιμετωπίζουν γνωστικές προκλήσεις. Η τρέχουσα έρευνά της στο Université Catholique de Louvain (Βέλγιο) επικεντρώνεται στη συνάφεια της διατήρησης φιλίας με άτομα με άνοια και στους πιθανούς πόρους που μπορεί να αντλήσει η χριστιανική κοινότητα για να βοηθήσει τα άτομα αυτά (Guittin, 2018).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Η Talitha Cooreman-Guittin έκανε διδακτορικές σπουδές με κεντρικό θέμα την θεολογία στη Σχολή Καθολικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου από το 2014 μέχρι το 2018.

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Η Talitha Cooreman-Guittin από το 2018 έως σήμερα είναι Επιστημονικός Συνεργάτης στο Université Catholique de Louvain στο Τμήμα της Θεολογικής Σχολής, στη Γαλλία. Επίσης, από το 2020 έως σήμερα είναι Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του επιστημονικού περιοδικού «*Journal of Disability and Religion*» και ανήκει στο Διοικητικό Συμβούλιο του Société International de Théologie Pratique της Ελβετίας με την ιδιότητα του απλού μέλους. Ακόμη, από το 2019 ανήκει στην ομάδα «*Team d'accueil Ethique*» του Στρασβούργου και ασχολείται με τον τομέα της Καθολική Θεολογίας και τις Θρησκευτικές Επιστήμες. Τέλος, από το 2014 ανήκει στην ευρωπαϊκή κοινότητα Καθολικής Θεολογίας με έδρα το Βέλγιο (Guittin, 2018).

2.3 Βοηθός επιμελητή κριτικής βιβλίων

2.3.1 Wen Pin Leow

Εκπαίδευση

Ο Wen Pin αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Cambridge με πτυχίο στις Φυσικές Επιστήμες και με πτυχίο στη Συγκριτική Παιδαγωγική. Ήταν εκπαιδευτικός και υπηρέτησε επίσης, σε διάφορες θέσεις στα υπουργεία Άμυνας, Παιδείας, Εμπορίου και Βιομηχανίας της Σιγκαπούρης, με κύρια ενδιαφέροντα: το ανθρώπινο δυναμικό, πολιτικές για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εθνική πολιτική έρευνα.

Ακαδημαϊκή καριέρα

Αποφοίτησε με άριστα από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (MSt, Καινή Διαθήκη), από το Πανεπιστήμιο του Aberdeen (MTth, Παλαιά Διαθήκη) και από το Κολέγιο της Σιγκαπούρης (MDiv, Βιβλικές Σπουδές). Έχει λάβει πολλές ακαδημαϊκές υποτροφίες και βραβεία, συμπεριλαμβανομένης της υποτροφίας Ertegun Graduate in Humanities (από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης), του Stuart BD Picken Grant and Scholarship (από το International Academic Forum) και της Ginkgo Fellowship (Leow, 2016).

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του Wen Pin επικεντρώνονται σε βιβλικές μελέτες, μελέτες αναπηρίας και τη θεολογία της αναπηρίας. Σε αυτούς τους τομείς, έχει γράψει πολλά κεφάλαια βιβλίων, έχει δημοσιεύσει άρθρα σε περιοδικά, έχει γράψει αρκετές κριτικές για βιβλία και έχει επιμεληθεί δύο βιβλία: *Enabling Hearts: A Primer for Disability-Inclusive Churches* (2021) και *Call Me by Name: Stories of Faith, Identity, and Special Needs* (2018). Υπηρετεί στη συντακτική επιτροπή του *Journal of Disability & Religion* και επίσης στη Συμβουλευτική Ομάδα του Κέντρου για τον Αυτισμό και τη Θεολογία (CAT), στο Πανεπιστήμιο του Aberdeen, στη Σκωτία. Είναι τέλος, συντάκτης της σειράς *Disability Ministry in Asia* και στο παρελθόν είχε διατελέσει αναπληρωτής συντάκτης για το περιοδικό Ψυχικής Υγείας, Θρησκείας και Πολιτισμού. Ως εθελοντής, ο Wen Pin Leow για πάνω από μια δεκαετία στην ειδική αγωγή, διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στην ίδρυση πρωτοποριακών ιδρυμάτων όπως το Kindle Garden (το πρώτο προσχολικό

νηπιαγωγείο της Σιγκαπούρης) και το AWWA School@Bedok, ένα σχολείο για 300 παιδιά με μέτριο-βαρύ αυτισμό (Leow, 2016).

2.4 Συνεργάτες συντακτών

2.4.1 Erik W. Carter

Εκπαίδευση

Ο Eric Carter αποφοίτησε από το Κολλέγιο Wheaton το 1996, λαμβάνοντας πτυχίο στη Χριστιανική Εκπαίδευση. Το διάστημα 1996 έως 1998 έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ειδική Αγωγή στο Πανεπιστήμιο Vanderbilt. Από το 1998 μέχρι το 2000 εργάστηκε ως καθηγητής Λυκείου και από το 2000 μέχρι το 2004 έκανε τη διατριβή του στην Ειδική Αγωγή και πάλι στο Πανεπιστήμιο του Vanderbilt.

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ο Eric Carter από το 2015 έως σήμερα είναι καθηγητής Ειδικής Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Vanderbilt. Η έρευνα και η διδασκαλία του επικεντρώνεται σε στρατηγικές για την προώθηση της πλήρους συμμετοχής των παιδιών και ενηλίκων με νοητική αναπηρία, αυτισμό και πολλαπλές αναπηρίες στο σχολείο, την εργασία και την κοινότητα. Έχει κάνει πάρα πολλές δημοσιεύσεις σχετικά με παιδαγωγικά ζητήματα και τις κοινωνικές υπηρεσίες για παιδιά και νέους με αναπηρίες. Έχει δημοσιεύσει περισσότερα από 250 άρθρα και έχει γράψει 7 βιβλία (Carter, 2019).

Επαγγελματικές δραστηριότητες - τιμητικές διακρίσεις

Ο Eric Carter είναι ενεργό μέλος του Κέντρου Vanderbilt Kennedy και επενδύει σε συνεργασίες με όλο το πανεπιστήμιο, την πολιτεία και τη χώρα. Το 2016 έλαβε το βραβείο Πρώιμης Έρευνας & Σταδιοδρομίας από το Συμβούλιο της Επικρατείας στην Αμερική για εξαιρετικά παιδιά. Το 2015 έλαβε το βραβείο Πρώιμης Σταδιοδρομίας από την Αμερικανική Ένωση για τις αναπτυξιακές αναπηρίες και το 2012 έλαβε το βραβείο Έρευνας Patricia L. Sitlington από το Τμήμα Αυτισμού και Αναπτυξιακών Αναπηριών καθώς και το Βραβείο Νέων Επαγγελματιών από την Ένωση ΑΜΕΑ. Τέλος, ζει έξω από το Νάσβιλ με τη σύζυγό του και τα τρία τους παιδιά (Carter, 2019).

2.4.2 Jaime Clark-Soles

Εκπαίδευση

Η Jaime Clark-Soles αποφοίτησε το 1989 από το Πανεπιστήμιο Stetson. Το 1993 έλαβε το μεταπτυχιακό της δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο του Yale όπου επικεντρώθηκε τόσο στη Φιλοσοφία όσο και στις Ρωσικές Σπουδές. Το 2000 ολοκλήρωσε το διδακτορικό της στην Καινή Διαθήκη και πάλι στο Πανεπιστήμιο του Yale (Clark - Soles, 2017).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Η Jaime Clark-Soles από το 2016 έως σήμερα είναι διακεκριμένη καθηγήτρια στη Θεολογική Σχολή του Perkins, με αντικείμενο διδασκαλίας την Καινή Διαθήκη. Είναι επίσης, διευθύντρια του Οίκου Βαπτιστών στο Perkins.

Οι τομείς εξειδίκευσής της και οι δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν:

- Το Ευαγγέλιο του Ιωάννη και την Αποκάλυψη
- Το κακό, τον πόνο, τον Θάνατο και τη μετά θάνατον ζωή
- Μελέτες αναπηρίας
- Τη Βίβλο
- Γυναίκες στη Βίβλο
- Ταξίδια στους Αγίους Τόπους

Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και δοκιμίων. Κάποια από τα βιβλία της είναι τα ακόλουθα: Αναζητώντας τα βάθη του Θεού (2021), Γυναίκες στη Βίβλο (2020), Ένας Πνευματικός Περίπατος με το Τέταρτο Ευαγγέλιο (2016), Η Καινή Διαθήκη και ο Πιστός χριστιανός (2010). Η Clark-Soles από το 2016-2017 υπηρέτησε στην συντακτική επιτροπή του Περιοδικού Βιβλικής Λογοτεχνίας και από το 2014 έως σήμερα υπηρετεί στην συντακτική επιτροπή του περιοδικού «*Journal of Disability & Religion*». Τέλος, είναι η συντάκτρια της Καινής Διαθήκης της Βίβλου των Γυναικών του CEB.

Η Clark-Soles απολαμβάνει να μιλάει και να γράφει τόσο για το ακαδημαϊκό όσο και για το απλό κοινό. Ως χειροτονημένη Αμερικανίδα υπουργός Βαπτιστών, έχει υπηρετήσει τόσο σε χώρους εκκλησιών όσο και σε χώρους φιλοξενίας μεταναστών και προσφύγων. Απολαμβάνει τα ταξίδια, το τρέξιμο, την ποδηλασία, και γενικά να παραμένει σε κίνηση (Clark - Soles, 2017).

2.4.3 Deborah Creamer

Εκπαίδευση

Η Deborah Creamer αποφοίτησε από το κολλέγιο του Carleton το 1989 με ειδίκευση στη Θρησκεία, την Ψυχολογία και τις Γυναικείες Σπουδές. Το 1993 ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές της στη Θεολογία στο Πανεπιστήμιο του Vanderbilt. Το 2004 πραγματοποίησε τη διδακτορική διατριβή της στη Φιλοσοφία με εξειδίκευση στις θεολογικές σπουδές στο πανεπιστήμιο του Denver. Το 2009 έκανε και δεύτερο μεταπτυχιακό στις νέες τεχνολογίες στο Morgridge College και πάλι στο πανεπιστήμιο του Denver (Creamer, 2018).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Η Deborah Creamer διετέλεσε αναπληρώτρια κοσμητόρισα Ακαδημαϊκών Υποθέσεων στη Σχολή Θεολογίας Pliff από το 2009 έως το 2012 και ως αντιπρόεδρος Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και πάλι στη Σχολή Θεολογίας Pliff από το 2012 μέχρι το 2013.

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Σήμερα η Deborah Creamer είναι διευθύντρια της Ένωσης Θεολογικών Σχολών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, τον Καναδά και την Πενσυλβάνια. Έχει γράψει δύο βιβλία το ένα με τίτλο: *«Γυναίκες, Εκκλησία και Ηγεσία: Νέα Παραδείγματα, Δοκίμια προς τιμήν του Jean Miller Schmidt»* το 2012 και το άλλο *«Αναπηρία και Χριστιανική Θεολογία: Ενσαρκωμένα Όρια και Εποικοδομητικές Δυνατότητες»* το 2009. Έχει γράψει πολλά άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά ανάμεσά τους και το περιοδικό «Journal of Disability & Religion» και έχει κάνει πολλές εισηγήσεις και διαλέξεις σε επιστημονικά συνέδρια (Creamer, 2018).

2.4.4 Randall L. De Pry **Εκπαίδευση**

Ο Randall L. De Pry έκανε το διδακτορικό του στην Ειδική Αγωγή στο Πανεπιστήμιο του Oregon και ειδικεύτηκε σε άτομα με προβλήματα συμπεριφοράς (Pry, 2016).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Σήμερα υπηρετεί ως καθηγητής Ειδικής Αγωγής και πρόεδρος του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Κρατικού Πανεπιστημίου του Portland. Τα κύρια ερευνητικά ενδιαφέροντα του επικεντρώνονται σε συμπεριφορικές παρεμβάσεις και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής. Πιο αναλυτικά, η παρέμβαση του De Pry αφορά την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία σε κοινωνικές δεξιότητες, τη βελτίωση της συνολικής συμπεριφοράς τους και τη δυνατότητα απασχόλησης και εύρεσης εργασίας για τα άτομα αυτά.

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Ο Randall L. De Pry υπηρέτησε στο διοικητικό συμβούλιο του APBS από το 2005 έως το 2014 ως γραμματέας, ταμίας και αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου. Είναι συντάκτης του Ενημερωτικού Δελτίου του APBS και υπηρετεί στη συντακτική επιτροπή του περιοδικού Θετικών Παρεμβάσεων Συμπεριφοράς ως σύμβουλος - συντάκτης. Ο De Pry έχει παρουσιάσει το έργο του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και συνεργάζεται με διάφορα σχολεία, εταιρείες και οργανισμούς και επιστημονικά περιοδικά, ανάμεσά τους και το περιοδικό «*Journal of Disability & Religion* » γύρω από θέματα αναπηρίας και υποστήριξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες (Pry, 2016).

2.4.5 Jeremy Schipper

Εκπαίδευση

Ο Jeremy Schipper έκανε το διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο του Princeton (Schipper, 2017).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ο Jeremy Schipper είναι καθηγητής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο Temple στη Φιλαδέλφεια. Η έρευνα του επικεντρώνεται στην Εβραϊκή Βίβλο. Έχει δημοσιεύσει σε διάφορα κορυφαία περιοδικά, συμπεριλαμβανομένου του Περιοδικού Βιβλικής Λογοτεχνίας, του Περιοδικού της Αμερικανικής Ακαδημίας Θρησκείας και του Περιοδικού για τη Μελέτη της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Επί του παρόντος, αυτός και η Nyasha Junior εργάζονται για την έκδοση του βιβλίου με τίτλο «*Black Samson*» (Schipper, 2017).

Επαγγελματικές δραστηριότητες – Σημαντικές Δημοσιεύσεις

Ορισμένες από τις πιο σημαντικές δημοσιεύσεις που έχει κάνει είναι:

- *Μια νέα μετάφραση και σχολιασμός της Βίβλου* (2016).
- *Η αναπηρία και ο πάσχων υπηρέτης του Ησαΐα* (2011).
- *Μελέτες αναπηρίας και βιβλική λογοτεχνία* (2011).
- *Παραβολές και συγκρούσεις στην εβραϊκή Βίβλο* (2009)
- *Επανεξετάζοντας την αναπηρία και τις βιβλικές σπουδές* (2007)
- *Μελέτες αναπηρίας και εβραϊκή Βίβλος* (2006).

2.4.6 Nick J. Watson **Εκπαίδευση**

Ο Nick J. Watson από το 2016 μέχρι σήμερα είναι Διευθύνων Σύμβουλος του Αρχιεπισκόπου του York Youth Trust στο Ηνωμένο Βασίλειο και Ιδρυτής του Παγκόσμιου Συνεδρίου Αθλητισμού και Χριστιανισμού (Watson, 2018).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ήταν πρώην αναπληρωτής καθηγητής Αθλητισμού και Κοινωνικής Δικαιοσύνης στο Πανεπιστήμιο York St John στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η έρευνα του αφορά ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων όπως: ο Χριστιανισμός, ο αθλητισμός και η οικογένεια. Η πιο πρόσφατη έρευνα του αναφέρεται σε θέματα όπως: η έλλειψη της πατρικής φιγούρας, η πίστη στο Θεό και η καθοδήγηση των νέων ανθρώπων σε μια ενάρετη ζωή (Watson, 2018).

Επαγγελματικές δραστηριότητες – Σημαντικές Δημοσιεύσεις

Ο Nick J. Watson μέχρι σήμερα έχει κάνει πολλές δημοσιεύσεις και έχει γράψει και αρκετά βιβλία μαζί με συνεργάτες του. Ορισμένα από τα βιβλία του είναι τα ακόλουθα:

- *«Αθλητισμός και Χριστιανισμός: Πρακτικές για τον Εικοστό Πρώτο Αιώνα»* (2021),
- *«Ο αθλητισμός, η ψυχολογία και ο χριστιανισμός: Συμβουλευτική για μια ζωή με ευημερία»* (2020),
- *«Αθλητισμός, Θρησκεία και Αναπηρία»* (2020),
- *«Θεολογία, Αναπηρία και Αθλητισμός: Προοπτικές Κοινωνικής Δικαιοσύνης»* (2020),
- *«Παγκόσμιες Προοπτικές για τον Αθλητισμό και τον Χριστιανισμό»* (2020),
- *«Ο Αθλητισμός στην εκκλησία: προτάσεις, Θέματα και Συζητήσεις»* (2016),
- *«Αθλητισμός και Χριστιανισμός: Ιστορικές και Σύγχρονες Προοπτικές»* (2015),
- *«Ηθική Θεολογία στον Αθλητισμό»* (2013),
- *«Αθλητισμός και Πνευματικότητα: Μια Εισαγωγή»* (2007).

2.4.7 Amos Yong

Εκπαίδευση

Ο Amos Yong αποφοίτησε το 1987 από το κολλέγιο Bethany στην Καλιφόρνια, όπου πήρε πτυχίο Θεολογίας. Το 1993 σπούδασε Χριστιανική Ιστορία στην Ευαγγελική Ιερατική Σχολή του Portland, στο Oregon. Η διπλωματική του εργασία είχε θέμα «Το Δόγμα των Δύο Φύσεων του Χριστού: Μια Ιστορική και Κριτική Ανάλυση». Το 1995 έκανε το δεύτερο μεταπτυχιακό του, στην Ιστορία, στο Κρατικό Πανεπιστήμιο του Portland, στο Oregon. Το 1999 ολοκλήρωσε τις διδακτορικές σπουδές του με αντικείμενο τις Θρησκευτικές Σπουδές και τη Θεολογία στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, στη Μασαχουσέτη. Η διδακτορική διατριβή του είχε θέμα: « Η Διάκριση του Πνεύματος στη Χριστιανική Θεολογία» (Yong, 2021).

Ακαδημαϊκή καριέρα

Ο Amos Yong από το 2014 έως σήμερα είναι καθηγητής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας και επίτιμος καθηγητής Θεολογίας στο Κολλέγιο Alphacrucis, στο Σίδνεϋ της Αυστραλίας. Από το 2019 μέχρι το 2021 υπήρξε κοσμήτορας στη Θεολογική Σχολή και στη Σχολή Διαπολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο στην Pasadena, στην Καλιφόρνια. Την περίοδο 2013-2014 ήταν κοσμήτορας στη θεολογική σχολή της Βιρτζίνια στο Bits, αφού προηγουμένως, την περίοδο 2007-2009 ήταν ο βασικός καθηγητής Θεολογίας και την περίοδο 2005-2007 ήταν αναπληρωτής καθηγητής. Από το 2000-2005 ήταν αναπληρωτής καθηγητής Θεολογίας, στο Κολλέγιο Bethel, στον Άγιο Παύλο της Minnesota . Την ίδια περίοδο υπήρξε και αναπληρωτής καθηγητής Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο της Μινεάπολης και πάλι στην πόλη της Minnesota. Από το 1999 έως το 2000 ήταν αναπληρωτής καθηγητής Θεολογίας, στο Κολλέγιο Bethany στην Καλιφόρνια.

Επαγγελματικές δραστηριότητες – Σημαντικές Δημοσιεύσεις

Ο Amos Yong από το τρέχον έτος μέχρι το 2026 θα είναι επιστημονικός συνεργάτης, στο Τμήμα Πρακτικής Θεολογίας & Μελετών στο Πανεπιστήμιο της Pretoria, στη Νότια Αφρική. Από το 2014 μέχρι το 2019 ήταν Διευθυντής στο Κέντρο Ερευνών της Ιερατικής σχολής της Pasadena, στην Καλιφόρνια (Yong, 2021).

Κεφάλαιο 3: Η αρθρογραφία του περιοδικού την τελευταία δεκαετία (2012-2022)

3.1 Τα τεύχη και οι τίτλοι των άρθρων από το 2012 μέχρι σήμερα

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται λεπτομερής αναφορά στους τίτλους των άρθρων ανά χρονολογία και τεύχος. Σκοπός είναι, μέσα από την καταγραφή των τίτλων να γίνει σαφής και κατανοητή η θεματολογία του περιοδικού. Πιο αναλυτικά, προσδοκούμε μέσα από αυτή την αναφορά να αποκτήσει ο αναγνώστης μια σφαιρική εικόνα σχετικά με τη θρησκεία ή τις θρησκείες με τις οποίες ασχολείται το συγκεκριμένο περιοδικό. Επίσης, θέλουμε να εξετάσουμε πως σχετίζεται η θρησκεία με την αναπηρία, αλλά και πως παρουσιάζεται η αναπηρία μέσα στο περιοδικό.

Στο σημείο αυτό λοιπόν, πρέπει να αναφέρουμε ότι το περιοδικό έχει τέσσερα είδη άρθρων: τα ερευνητικά άρθρα, τα άρθρα με θεολογικό, ποιμαντικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο, τα στοχαστικά άρθρα και τα άρθρα που αναφέρονται σε κριτικές βιβλίων. Στο παρόν κεφάλαιο αναφερόμαστε κυρίως σε ερευνητικά και στοχαστικά άρθρα, γιατί στόχος μας είναι να αναφερθούμε σε δεδομένα, να καταγράψουμε στοιχεία και αριθμούς που θα έχουν προκύψει μετά από έρευνα προς επιστημονική τεκμηρίωση των λεγομένων μας και επιπροσθέτως, θέλουμε να εντοπίσουμε τη γνώμη, τη στάση, και τα συναισθήματα του απλού θρησκευόμενου ανθρώπου που πάσχει από αναπηρία καθώς και των στενών προσώπων (γονέας, αδελφός ή φροντιστής) του ατόμου με αναπηρία.

Ακόμη, πρέπει να επισημάνουμε ότι έχει γίνει προσπάθεια οι τίτλοι των άρθρων αυτών να μεταφραστούν όσο το δυνατόν γίνεται πιο κοντά στον πρωτότυπο τίτλο τους. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η μετάφραση στην ελληνική γλώσσα παρερμηνεύει τον τίτλο του άρθρου είτε λόγω μεταφορικής χρήσης της γλώσσας, είτε λόγω της χρήσης όρων που δεν χρησιμοποιούνται στην ελληνική γλώσσα. Για τον λόγο αυτό τα άρθρα αυτά τα παραθέτουμε στην πρωτότυπη εκδοχή τους, την αγγλική γλώσσα.

Να σημειώσουμε εδώ, ότι και το ίδιο το περιοδικό προσφέρει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να ακούσει το άρθρο στην αγγλική γλώσσα, παρέχει λεξικό για την ερμηνεία λέξεων και μπορεί να μεταφράσει τα άρθρα σε 20 γλώσσες (αραβικά, δανέζικα, αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά, γερμανικά, ιταλικά, ιαπωνικά, πορτογαλικά, σουηδικά, λετονικά,

πολωνικά, κινέζικα, γερμανικά, κορεάτικα, ισπανικά, φιλανδικά, νορβηγικά, τούρκικα, ολλανδικά). Ωστόσο, η μετάφραση αυτή δεν είναι πάντοτε ακριβής και το ίδιο το περιοδικό επισημαίνει ότι αδυνατεί να μεταφέρει σε αλλή γλώσσα επακριβώς τα γραφόμενα των άρθρων.

Τέλος, στο δεύτερο κεφάλαιο αναφερόμαστε στους τίτλους των άρθρων των ειδικών εκδόσεων που έκανε το περιοδικό. Στόχος είναι να δούμε έστω και με μια ματιά με ποια ειδικά θέματα – ζητήματα, ή γεγονότα θέλησε να ασχοληθεί το περιοδικό. Στο προτελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται οι τίτλοι των άρθρων που ήταν ιδιαίτερα δημοφιλή στο αναγνωστικό κοινό. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο να εντοπίσουμε ποια άρθρα άγγιζαν περισσότερο τους αναγνώστες. Τέλος, γίνεται μια σύντομη αναφορά σε τίτλους άλλων περιοδικών που εκδίδει ο εκδοτικός οίκος Taylor & Francis και σχετίζονται με την αναπηρία και τη θρησκεία.

1. Έτος 2012 16η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Τα Ψεγάδια και η τελειότητα του σώματος στην ιερατική λογοτεχνία», Sarah J. Melcher
- «Θέλοντας να γίνεις καλύτερος άνθρωπος: Οι Jean Vanier, Carl Rogers και James Alison μιλούν σχετικά με την αναπηρία, την αποδοχή, και την ανθρώπινη φύση», J. Alexander Sider
- «Θεολογία και Αναπηρία », Thomas E. Reynolds
- «Οι Ψυχικές Ασθένειες από θεολογική σκοπιά», Marcia Webb
- «Η Πνευματική ευεξία, ως προστατευτικός παράγοντας στην πρόληψη της κατάθλιψης μεταξύ των μητέρων με παιδιά στο φάσμα του αυτισμού », Arjan Graybill & Giselle Esquivel
- «Ψαλμός 88: Ζώντας με Αλτσχάιμερ», Aileen Barclay
- «Μέσα από τα Μάτια των Παιδιών: Θεολογικά Μαθήματα από και προς Παιδιά με Σοβαρές Αναπτυξιακές Αναπηρίες», Martha Geiger

Δεύτερο τεύχος

- «Η Δημιουργία της Ανθρωπότητας σύμφωνα με τη Θεολογία», Hollie M. Holt-Woehl
- «Ένας προβληματισμός για την εικόνα του Θεού υπό το πρίσμα της αναπηρίας και της αναπηρίας υπό το πρίσμα της εικόνας του Θεού», Philip Thomas
- «Ένα ταξίδι στον κόσμο των ατόμων με αναπηρίες σε θρησκευτικές κοινότητες », Erna Möller
- «Από την “ένταξη” στο ανήκειν της κοινότητας: Μια πρακτική θεολογική εφαρμογή», John Swinton
- «Εκκλησία και Αναπηρία: Κλείνοντας το χάσμα μεταξύ εκκλησίας και ατόμων με αναπηρίες», Charlene Y. Schultz
- «Από τους ξένους στους φίλους: Ένα κάλεσμα της Καινής Διαθήκης στην Κοινότητα», Bill Gaventa

Τρίτο τεύχος

- «Η συμπερίληψη του “άλλου” και η ξεχωριστή φροντίδα για αυτόν», Bill Gaventa
- «Η συμμετοχή και η κανονικότητα στην Εκκλησία της Σουηδίας», Linda Vikdahl
- «Για να ανήκω κάπου, πρέπει πρώτα να μου λείπει...», Andy Calder
- «Ο Λόγος του Θεού Ζωντανός και στην Εργασία», Cristina Gangemi
- «Ασθένεια και αποφασιστικότητα», James A. Metzger

Τέταρτο τεύχος

- «Χριστιανική ηθική και αποδυναμωμένα σώματα: Το “αγκάθι” του Παύλου στη σάρκα», Candida R. Moss
- «Ιστορική αναδρομή και Μοντέλα Κοινωνικής Ένταξης Ατόμων με Σοβαρές Διανοητικές Αναπηρίες», Nicola Grove
- «Μπορούν όλοι να μιλήσουν με τον Θεό; Μια μελέτη περίπτωσης για το σύνδρομο Asperger, τη θρησκεία και την πνευματικότητα», Ingela Visuri
- «Εφεύρεση αποτελεσματικών μέσων από την εκκλησία για την ανάπτυξη της πίστης και υποστήριξης των ατόμων και των οικογενειών τους που έχουν προσβληθεί από τη νόσο του Αλτσχάιμερ», Suzanne Giffin
- «Εκστρατεία για την πρόσβαση των ατόμων με διανοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες (ID/DD) στους χώρους τις εκκλησίας. Επιπτώσεις και Προοπτικές», Angela Novak Amado, Megan Degrande, Christina Boice & Shannon Hutcheson

2. Έτος 2013 17η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Ο Αντίκτυπος του κοινωνικού προγράμματος του Υπουργείου Πρόνοιας στις σχέσεις μεταξύ των ατόμων με διανοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες (I/DD)», Angela Novak Amado, Christina Boice, Megan Degrande & Shannon Hutcheson
- «Πρόσβαση στη ζωή της εκκλησίας και την Αγιοσύνη για άτομα με αναπηρίες: Προσωπικά ζητήματα και Προκλήσεις», Anne Buyssechaert
- «Θρησκεία και Αναπηρία: Οι Εμπειρίες των Οικογενειών με παιδιά με Ειδικές Ανάγκες», Elizabeth E. O'Hanlon

Δεύτερο τεύχος

- «Οι στάσεις των υγείων ανθρώπων προς τον κλήρο με αναπηρίες», James R. Brennan & Debra Rutledge
- «Η εμπειρία και η έκφραση του χρόνιου πόνου μέσα από τη θρησκευτική ταυτότητα: Μια ανασκόπηση», S. José Closs, Jill Edwards, Chris Swift & Michelle Briggs
- «Αναπηρία, Θεολογία και Ανθρώπινη Εξέλιξη: Μια Πρωτότυπη Υπόθεση βασισμένη στην Πνευματική Εμπειρία των Κοινοτήτων L'Arche: Ένας χριστιανικός προβληματισμός για την ανθρώπινη ευθραυστότητα και τις συνέπειές της για τη χριστιανική κοινότητα», David Doat
- «Η αντιμετώπιση των στερεοτύπων για τα άτομα με αναπηρία στο χώρο της εργασίας», L. Juliana M. Claassens
- «Παράγοντες που σχετίζονται με τη συμμετοχή των ατόμων με αναπτυξιακές αναπηρίες και των οικογενειών τους σε κοινότητες πίστης», Melinda Jones Ault, Belva C. Collins & Erik W. Carter

Τρίτο τεύχος

- «Η αναπηρία στη Χριστιανική Παράδοση: Ένας προβληματισμός στην Ιστορική Αναδρομή», Amos Yong
- «Η αναπηρία στην καρδιά της θεολογίας: Ένα άρθρο σχετικά με την περιθωριοποίηση των ατόμων με αναπηρίες», Elizabeth L. Antus

- «Η αναπηρία στη Χριστιανική Παράδοση και Διδασκαλία», Sarah J. Melcher
- «Ενθυμούμενος την Άννα: Ένας προσωπικός προβληματισμός για την αναπηρία στη χριστιανική παράδοση», John Goldingay
- «Η προσέγγιση του Κάλβιν μέσα από την αναπηρία», Deborah Beth Creamer
- «Το Παρελθόν και το παρόν σε σχέση με την αναπηρία στη χριστιανική παράδοση», Thomas E. Reynolds
- «Σκέψεις για την Αναπηρία στη Χριστιανική Παράδοση», Willie James Jennings
- «Η θεολογία του Μετς, ως παράδειγμα για την εξέταση της ψυχικής ασθένειας και της θεολογίας της αναπηρίας», Emily Stetler
- «Η αδελφή ψυχή, μία ανθρωπολογική προσέγγιση», M. J. Iozzio
- «Κοιτάζοντας το "Εμείς", Παρακολουθώντας "Αυτούς", Αναζητώντας το Θεό: Επανεξετάζοντας την Αναπηρία στη Χριστιανική Παράδοση», Brian Brock
- «Βρίσκοντας τον Θεό "στο παρελθόν"», John Swinton

Τέταρτο τεύχος

- «Η ευτυχία και ο πόνος της καρδιάς: Ένα ταξίδι μέσα από τις παραδόσεις της αρετής στη θετική ψυχολογία», Shane Clifton
- «Ρωτώντας για το τι είναι καλύτερο...», Susannah Cornwall
- «Η πρόκληση των πολιτιστικών εξηγήσεων και των Θρησκευτικών απαιτήσεων για παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού: Μουσουλμάνοι γονείς της Νότιας Ασίας στο Μπράντφορντ της Αγγλίας», Philip Gilligan

3. Έτος 2014 18η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Η αναπηρία ως μονοπάτι προς τον πνευματικό διαφωτισμό: Ένας απολογισμός της σημασίας της θρησκείας στους Παραολυμπιακούς Αγώνες», P. David Howe & Andrew Parker
- «Οι Παραολυμπιακοί Αγώνες ως «Προφητικό Σημάδι» στη Σύγχρονη Αθλητική Βαβέλ», Nick J. Watson
- «Towards a Theology of Disability Sport: A Misconstrued Game Plan», Graeme Watts
- «Η Γιορτή ως πνευματική έκφραση του αθλητισμού: Σκέψεις για την παράδοση του L'Arche και τους Παραολυμπιακούς Αγώνες», Nick J. Watson & Catherine A. O'Keefe
- «Μια σύγχρονη αντίληψη της σάρκας», Peter M. Hopsicker
- «Πνευματικότητα και ψυχική ανάταση για τα Άτομα με Αναπηρίες», Paul Heintzman
- «Από αγωνία σε θρίαμβο: Η έμπνευση των Παραολυμπιακών Αγώνων», Timothy Shriver

Δεύτερο τεύχος

- «Θεολογικές σκέψεις για την αναπηρία και τους Παραολυμπιακούς Αγώνες», Stuart Braye
- «Η εμπειρία της πνευματικότητας και του παραολυμπιακού αθλητισμού για τον βρετανικό στρατό που τραυματίστηκε στον πόλεμο ανάμεσα στο Ιράκ και το Αφγανιστάν», Sarah Green
- «Ορθοδοξία και ανάδειξη πνευματικών ηγετών: Εξετάζοντας την αφήγηση του Λανς Άρμστρονγκ για την «Ασθένεια», Andrew R. Meyer & Nick J. Watson
- «Μια προσπάθεια για την κατανόηση της αθλητικής ενδυνάμωσης των ανθρώπων που ζουν με HIV/AIDS (PLWHA) στη Ζάμπια: Η περίπτωση του Ubuntu», Oscar Mwaanga & Davies Banda
- «Θρησκεία, αναπηρία και αθλητισμός: Σκέψεις και προβληματισμοί», Andrew Parker & Nick J. Watson

- «Η Διεξαγωγή των ειδικών αγώνων: Νέες προοπτικές για την Αναπηρία και τη Θεολογία του Αθλητισμού», Amos Yong

Τρίτο τεύχος

- «Πρόωθηση της ένταξης ενηλίκων με αναπηρίες στην κοινωνία με την υποστήριξη της θεολογίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», Sándor Gurbai
- «Ένας εποικοδομητικός διάλογος για την αναπηρία μεταξύ μουσουλμάνων και χριστιανών», Simon Hayhoe
- «Η επιρροή της θρησκείας στην αντιμετώπιση και προσαρμογή των οικογενειών που έχουν παιδιά με αναπηρίες: Μια σύγκριση μεταξύ του χριστιανισμού και του βουδισμού χρησιμοποιώντας το διπλό μοντέλο ABCX», Ai Kamei

Τέταρτο τεύχος

- «Ποιότητα ζωής χωρίς πνευματικότητα; Ένας θεολογικός προβληματισμός για την ποιότητα ζωής των ατόμων με νοητικές αναπηρίες», Axel Liégeois
- «Στατιστικά δεδομένα για την ποιότητα ζωής σε μια βιομηχανοποιημένη εποχή», Brian Brock
- «Προσωπικές εμπειρίες: Το εργασιακό άγχος των φροντιστών για την υποστήριξη των παιδιών με αναπηρίες στο Ομάν», Mahmoud Emam & Suaad Al-Lawati

4. Έτος 2015 19η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Η συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρίες σε μια κοινότητα πίστης: Ένα παράδειγμα», Penina Goldstein & Melinda Jones Ault
- «Enabling Witness: Disability in Missiological Perspective», Benjamin T. Conner
- “Θα πρέπει να είμαι πιο κοντά στο Θεό εξαιτίας αυτού”: «Μια μελέτη περίπτωσης για την πνευματική ανασυγκρότηση και σωματική αποκατάσταση ενός ανθρώπου μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο», Robert Mundle
- “Αφήστε τα παιδιά (με σύνδρομο Down) να έρθουν σε μένα”: «Μια τοποθέτηση για τη φιλοξενία της εκκλησίας», Jason Reimer Greig
- «Η Αντίληψη, η Μαθητεία και η Αποκάλυψη στο Ευαγγέλιο του Ματθαίου» , Walter T. Wilson

Δεύτερο τεύχος

- «Communities of Celebration That Reawaken Desire», Bill Gaventa
- «Η σημασία του φύλου και της σεξουαλικής ζωής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες», Susannah Cornwall
- «Η χριστιανική αντίληψη για τις εκ γενετής ασθένειες και διαταραχές», Devan Joy Stahl
- «Η παρουσίαση του Αυτισμού από τα ρωμαιοκαθολικά Μ.Μ.Ε. την περίοδο (1990-2013) στη Βόρεια Αμερική», Dana Sawchuk & Juaane Clarke

Τρίτο τεύχος

- «Η βία, η αναπηρία και η άποψη για την θεραπεία της αναπηρίας: Η διάλεξη της Nancy Eiesland», Julia Watts Belser
- «Ο δρόμος προς την ανθρώπινη κατανόηση: Βαδίζοντας ανάμεσα σε πολλούς ανθρώπους για να βρεις τον έναν», John Martin Hull
- «Αναζητώντας μια καλύτερη ποιότητα ζωής», Sarah Anne Long
- «Η Χριστιανική λατρεία και οι προϋποθέσεις της φιλίας», John Swinton
- «Τα χαρακτηριστικά και οι συμπεριφορές των ανθρώπων που επέζησαν μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο στις κοινότητες πίστης», Peggy J. Goetz & Marie Bloem

- «Η αφήγηση μίας πλούσιας ζωής που έρχεται όμως αντιμέτωπη με τις ψυχικές ασθένειες», Marcia Webb
- «Σαράντα πέντε χρόνια και στιγμές», Bill Gaventa

Τέταρτο τεύχος

- «Είναι η κατάθλιψη αμαρτία ή ασθένεια»; Anastasia Philippa Scrutton
- «Ο δρόμος προς την ένταξη: Ο ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας των γονέων με παιδιά με αναπηρία στην αναζήτηση και διατήρηση της ιδιότητας του μέλους σε μια κοινότητα πίστης», Evin Winkelman Richardson & Zolinda Stoneman

5. Έτος 2016 20η έκδοση

Πρώτο & Δεύτερο τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο

«Αναπηρία, Θρησκεία και Θεολογία στην αφρικανική ήπειρο», James N. Amanze, Samuel Kabue

- «Μια έρευνα για το αν και πως οι χριστιανικές οργανώσεις ανταποκρίνονται στις πρακτικές ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες: Η περίπτωση ενός κολλεγίου στη Ζόμπα », Elizabeth T. Kamchedzera
- «Με τον Ιησού Χριστό στην καρδιά μου μπορώ να χαμογελάσω σε οποιαδήποτε καταγίδα: Μια ανάλυση ποιημάτων και διηγημάτων από παιδιά που ζουν με αναπηρίες», Josephine Muganiwa
- «Οι αφρικανικές απόψεις σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες: Επιπτώσεις στη θεολογική εκπαίδευση», Hebron L. Ndlovu
- «Τα πρόγραμμα σπουδών των θεολογικών ιδρυμάτων της Νιγηρίας: Περιορισμοί, δυνατότητες και συστάσεις», Emiola Nihinlola
- «No One Who Has a Blemish Shall Draw Near”: Pentecostals Rising Above a Disabling Hermeneutics», Fidelis Nkomazana
- «Μύθοι και αλήθειες για την αναπηρία: Οι επιπτώσεις τους στο έργο των εκπαιδευτικών και των συμβούλων», Senzokuhle Doreen Setume
- «Η επιρροή του δόγματος της Βασιλείας του Θεού για την οικοδόμηση μιας καλύτερης ζωής για τα άτομα με αναπηρία στην Αφρική: Μια μελέτη περίπτωσης στο Μαλάουι», Joseph A. Thipa
- “Watipa Leza”: A Critical Re-Engagement of Nsenga (African) Religious Values and Disability, Edwin Zulu
- «Η αναπηρία ως πρόκληση και όχι ως κρίση: Το μοντέλο του Ιησού», Mmapula Diana Kebaneilwe
- «Ο αντίκτυπος των αφρικανικών κοσμοθεωριών στην αντίληψη των παστόρων για την αντιμετώπιση των ατόμων με αναπηρίες στη Νιγηρία», Helen Olomu Ishola-Esan

Τρίτο τεύχος

- «Τι είδους φίλος μας είναι ο Ιησούς Χριστός: Μια θεολογική προσέγγιση της φιλίας», Marco Hofheinz
- «Πνευματικότητα και Άτομα με σοβαρή νοητική αδυναμία», Jill Harshaw
- «Εαυτός και Κοινότητα: Η σημασία της αλληλεξάρτησης και η σκοτεινή πλευρά της», Luca Badetti
- «Is There a “Theology of the Disabled Body”? John Paul II's Theology of the Body on Limit and Sign», Susan Windley-Daoust
- «Τι σημαίνει να ζεις καλά με την κατάθλιψη»; Anastasia Philippa Scrutton
- «Μια έρευνα για τον τρόπο με τον οποίο χριστιανοί και άθεοι αντιμετωπίζουν θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία», Kristen Salkas & Carol J. Gill

Τέταρτο τεύχος

- «Ο Thomas Aquinas μιλά για τις ψυχικές διαταραχές και τα Μυστήρια της Βάπτισης», Ivan Bankhead
- «Η κατανόηση της πνευματικότητας στα πλαίσια του μη λεκτικού αυτισμού», Karenne Hills, Jayne Clapton & Pat Dorsett
- «Η αυτοδιαχείριση του χρόνιου πόνου και ο ρόλος της θρησκευτικής πίστης», Jill Edwards, Michelle Briggs, Jose Closs, Karl M. Atkin, Michael I. Bennett, Chris Swift & Ganesan Baranidharan
- «Αναπηρία και Πνευματικότητα», William Gaventa

6. Έτος 2017 21η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Μια κριτική προσέγγιση για την ενσωμάτωση της χριστιανικής θεολογίας στην κλινική αποκατάσταση», Sarah Jean Barton
- «Πτυχές της πνευματικότητας και της ικανοποίησης από τη ζωή σε άτομα με σύνδρομο Down», Arndt Büssing, Silke Broghammer-Escher, Klaus Baumann & Janusz Surzykiewicz
- «Προκλήσεις από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία: Πρόσβαση στη Θεολογία και την εκκλησιαστική πρακτική στην Εκκλησία της Νορβηγίας», Inger Marie Lid
- «Η πληγή που θεραπεύει: Η Αναπηρία και ο πόνος στη σκέψη του Søren Kierkegaard», Kevin Patrick McCabe
- «Πνευματικότητα και γονείς παιδιών με αναπηρία: Οι Απόψεις των Επαγγελματιών», Samta P. Pandya

Δεύτερο τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο

«Θεολογία, Αναπηρία και Αθλητισμός: Προβληματισμοί σχετικά με τη σωματική και πνευματική αναπηρία και ευημερία», Kevin Hargaden & Nick J. Watson

- «Η κουλτούρα του Αθλητισμού και η χριστιανοσύνη», Benjamin S. Wall
- «Ιππασία, αθλητισμός και αναπηρία», Kirsty L. Jones
- «From Team Hoyt to I'll Push You: An Embodied Prophetic Message», Nick J. Watson & Brian R. Bolt
- «Ενσαρκώνοντας τη συμπόνια», Brian Brock
- «Τρέχω για τον Ιησού! Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της αναπηρίας και του αθλητισμού», John Swinton
- «Εκκλιση για ένα Time-Out: Η Θεολογία του Αθλητισμού και η κατανόηση του ανταγωνισμού», Kevin Hargaden

Τρίτο τεύχος

- «Η απάντηση μιας εκκλησίας στην αποδοχή όλων των παιδιών του Θεού», Sarah J. Pannone
- «Νοητική αδυναμία, αναπτυξιακές διαταραχές και Θρησκεία: Μια συστηματική ανασκόπηση από το 1990 έως το 2015», Precious Nonye Sango & Rachel Forrester-Jones
- «Prescribing Experience: Discussion of Recreational Therapy as Health Care», Dana Lee Baker & Cadie Dye
- «Η πίστη έχει την αξία της: Βλέποντας μέσα από τα μάτια της αναπηρίας», Nicole Tillotson, Monica Short, Janice Ollerton, Cassandra Hearn & Bonita Sawatzky

Τέταρτο τεύχος

- «Μάθηση και διδασκαλία: Αναπηρία και Θρησκεία μέσα στην τάξη», Meghan R. Henning & Kirk VanGilder
- «Αλλαγή των Προγραμμάτων Σπουδών Αναπηρίας: Χτίζοντας ένα πρόγραμμα και δημιουργώντας μια καινούρια κοινότητα», Kristina R. Knoll, Joanne Woiak, Dennis Lang, Sara Goering & Rebecca C. Cory
- «Διδασκαλία αρχαίων γλωσσών σε κωφούς μαθητές», Noah D. Buchholz
- «Ασθένεια και Αναπηρία στη Βίβλο», Andrew M. Langford

7. Έτος 2018 22η έκδοση

Πρώτο τεύχος: Ερευνητικά άρθρα

- «Μουσουλμάνοι με Αναπηρίες: Η Ισλαμική προοπτική», Izaida Ibrahim & Muhammad Fahmi Ismail
- «Αυτισμός και Καινή Διαθήκη», Grant Macaskill
- «Ένας θάνατος σαν τον δικό του: Η αποκατάσταση της όρασης του Σαούλ», Adam David Patrick Booth
- «Εκκλησία, Αναπηρία και Αγροτική Ανάπτυξη», Monica Short, Murray Seiffert, Rob Haynes & Leanna Haynes

Δεύτερο τεύχος: Στοχαστικά άρθρα

Εισαγωγικό άρθρο

«Μοντέλα αναπηρίας από τη θρησκευτική παράδοση», Jana M. Bennett & Medi Ann Volpe

- «Το Θρησκευτικό Μοντέλο Αναπηρίας της Τερέζα ντε Καρταχένα», Nicole Reibe
- «Η Προσφορά του παράλυτου: Λατρεία και Αναπηρία», Medi Volpe
- «Η Ψυχική Ασθένεια, η συγχώρεση και η Ηθική Σημασία της Χριστιανικής Ιστορίας», Miguel J. Romero
- «Relational Consent: Reflections on Disability and Jonathan Edwards's Aesthetics», Elizabeth Agnew Cochran
- «Ανεξαρτησία και αναπηρία στο σπίτι της Charlotte Yonge», Kylee-Anne Hingston
- «Η πρόσβαση στη Θεία Κοινωνία», Victor J. Hinojosa
- «Silent Communion: The Prophetic Witness of The Profoundly Disabled», Brian Volck

Τρίτο τεύχος: Στοχαστικά άρθρα

Ειδική Έκδοση: Αναπηρία και Ευθανασία

- «Αναπηρία , Ψυχικές Ασθένειες και το τέλος της ζωής», Lidia Ripamonti, Thana De Campos & Philip McCosker

- «The Contradictory Expressive Functions of the Americans with Disabilities Act and Physician-assisted Suicide Laws», Elizabeth Rose Schiltz
- «MAiD in Canada and the Homo Economicus View of Dignity: Inclusive Enough?», Thana C. de Campos
- «Το βάρος της ζωής: Αυτονομία, φροντίδα και ευθύνη για τον εαυτό», Patrick McKearney
- «Αυτή η κατάσταση δεν πρόκειται να βελτιωθεί, οπότε δεν μπορώ να καταλάβω γιατί την παρατείνουμε»; Elizabeth Fistein, Gemma Clarke, Anthony Holland & Stephen Barclay
- «Ο υποβοηθούμενος θάνατος και η πρόληψη της αυτοκτονίας», David Albert Jones
- «Ζωή που δεν αξίζει να ζήσεις: Επανεξέταση της αυτονομίας και υποβοηθούμενος θάνατος υπό το πρίσμα της βαριάς αναπηρίας», Lidia Ripamonti
- «Γιατί έχει σημασία το πλαίσιο στις συζητήσεις υποβοηθούμενης αυτοκτονίας», Brian Brock
- «Η αναπηρία και η συζήτηση υποβοηθούμενης αυτοκτονίας», David Elliot

Τέταρτο τεύχος: Στοχαστικά & Ερευνητικά άρθρα

Ειδικό Τεύχος: Το Υπουργείο Αναπηρίας και Νεολαίας, Wesley W. Ellis & Michael D. Langford

Ερευνητικά άρθρα

- «Ο Θεός της διαφορετικότητας: Η ανθρωπολογία, η αναπηρία και το Υπουργείο Αναπηρίας και Νεολαίας», Erin Raffety
- «Διαγιγνώσκοντας την εφηβεία: Από τη θεραπεία των εφήβων στη φροντίδα των νέων», Wesley W. Ellis
- «Abusing Youth: Theologically Understanding Youth Through Misunderstanding Disability», Michael D. Langford
- «From experience to ethics: The shaping impact of narrative on youth ministry and disability», Amy E. Jacober

Στοχαστικά άρθρα

- «Η Θεολογική Ανθρωπολογία ως πρότυπο για το Υπουργείο Νεολαίας», Christian Noval
- «Ανάπηροι Έφηβοι και πρόσβαση στο Υπουργείο Νεολαίας», Benjamin T. Conner

8. Έτος 2019 23η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Συμμετοχή σε δραστηριότητες πνευματικής υγείας για παιδιά με ΔΕΠ-Υ και Μαθησιακές Δυσκολίες», Kwok Ng, William Pickett, Valerie Michaelson & John Freeman
- «Ο Διαλογισμός ως μέσο για τη βελτίωση της συγκέντρωσης των παιδιών με προβλήματα ακοής», Samta P. Pandya
- «Δημιουργώντας συμπεριληπτικά και φιλόξενα χριστιανικά Σχολεία: Τρεις μελέτες περίπτωσης», Julie M. Lane, Quentin P. Kinnison & Acantha Ellard
- «Δημόσιες θρησκευτικές περιγραφές της αναπηρίας στο Κουβέιτ», Hussain Mohammed Alenaizi
- «Συμμετοχή νέων με ειδικές ανάγκες σε θρησκευτικές δραστηριότητες: Πρακτικές κοινωνικής εργασίας στη Σρι Λάνκα», Masateru Higashida

Δεύτερο τεύχος

- «Το Ακατάστατο Τραπέζι: Ένα μέρος όπου πρέπει να ανήκουν τα άτομα με αναπτυξιακές αναπηρίες», Travis Hamilton Case
- «Η χαρά στις ζωές των παιδιών που ζουν με αναπηρία», Anne Marie E. Oberholzer
- «Η άνοια ως αφορμή για τη συζήτηση σχετικά με τα δικαιώματα των ανθρώπων με αναπηρίες», Pia Matthews
- «Caring and Covenant: Notes on a Sacramental Ecclesiology of Disability», Michael A. Walker
- «Εργασία και πνευματικότητα μεταξύ των ατόμων με σύνδρομο Asperger: Μια διερευνητική μελέτη», Ines Testoni, Sofia Pesci, Ciro De Vincenzo, Laura Dal Corso & Adriano Zamperini

Τρίτο τεύχος

- «Ο φιλόσοφος της ασάφειας: Εξερευνώντας ιστορίες πνευματικότητας ανθρώπων με αφασία μέσα από το φακό του Merleau-Ponty», Sophie MacKenzie & Ian Marsh
- «Confronting suffering with narrative theory, constructed selfhood, and control: Critical perspectives by Simone Weil and Buddhist metaphysics», Elisa Aaltola

- «Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ισλαμική Παράδοση: Το ζήτημα της νομοθεσίας στο επίκεντρο», Mohammed Ghaly
- «Εμείς και εσύ, μία κοινωνία», Christine Bryden
- «Skin in the game: Toward a Christological and death-focused model of disability», Topher Endress

Τέταρτο τεύχος

- «Πνευματικότητα στα πλαίσια του Μη λεκτικού Αυτισμού», Karenne Hills, Jayne Clapton, Pat Dorsett & Kirsty Andersen
- «Βαριά Διανοητική Αναπηρία και η Γραμματική του Βαπτίσματος», Kevin O'Farrell

9. Έτος 2020 24η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Αυτισμός και υποβοηθούμενη αυτοκτονία», Michael M. Waddell
- «Ντροπή, αμαρτία, ψυχική ασθένεια και μια φεμινιστική θεολογία της πράξεως», Alison Downie
- «Disabling Theologies and Student Learning11», Brenda Llewellyn Ihssen
- «Ω Θεέ μου! Γιατί με άφησες να έχω αυτή την αναπηρία; Θρησκεία, Πνευματικότητα και Αναπηρία σε τρεις αφρικανικές χώρες», Anthony Buyinza Mugeere, Julius Omona, Andrew Ellias State & Tom Shakespeare
- «Δωρεά Οργάνων από Άτομα με Αναπηρία: Συγκριτική Μελέτη Ισλαμικής Νομολογίας και Αραβικών Νόμων», Hamza Abed Al-Karim Hammad
- «The Case for Conserving Monsters: Rosemarie Garland-Thomson and the Body of Christ», Benjamin N. Parks

Δεύτερο τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο

«Jean Vanier: Το Παράδοξο; », Rev. Benjamin S. Wall

- «Back to Benedict: L'Arche and Form-of-Life», Benjamin S. Wall
- «Ανοίγοντας τις Πύλες της Ύπαρξης μας: Χαράσσοντας μια διέξοδο από το φόβο με τον Jean Vanier και τον Emmanuel Mounier», Thomas N. Murphy
- «L'Arche, μια ριζική ανατροπή: Ατρόμητος διάλογος μεταξύ Φουκώ και Βανιέ με την Καινή Διαθήκη», Kristine C. Meneses
- «Complementary Understandings of Availability: Jean Vanier in Conversation with the Philosophers Emmanuel Levinas and Gabriel Marcel», Pia Matthews
- «Vanier & L'Arche: Αψηφώντας την τυραννία της απόστασης», David Treanor
- «Jean Vanier για την ομορφιά και την αναπηρία», Devan Joy Stahl & Maggi Jones

Τρίτο Ειδικό τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο

«Χαρά και Αναπηρία», Armand Léon van Ommen

- «Το Παράδοξο της Χαράς», Christopher Asprey

- «Χαρά και Αυτισμός: Βιβλικές, Θεολογικές και Πρακτικές Προοπτικές», Grant Macaskill
- «A Practical-Theological Phenomenology of Joy: Learning from L’arche», Armand Léon van Ommen
- «Λαμβάνοντας το δώρο του γέλιου: Πώς η χαρά μεταμορφώνει τη ζωή μιας κοινότητας χωρίς αποκλεισμούς», K. S. (Koos) Tamminga

Τέταρτο τεύχος

- «Μια διερευνητική μελέτη της στάσης απέναντι στον αυτισμό μεταξύ των χριστιανών που πηγαίνουν στην Εκκλησία στη Νοτιοανατολική Αγγλία», Krysia Emily Waldock & Rachel Forrester-Jones
- «Θρησκευτική εμπλοκή και αυτό-αντιλαμβανόμενη πνευματική υγεία: Μια ποσοτική μελέτη των παιδιών με αναπηρίες στον Καναδά», Valerie Michaelson, John Swinton, Nathan King & William Pickett
- «Disability Theology Despite Itself: Shi Tiesheng, Religion, and Social Criticism in Post-Socialist China», Lang Chen
- «Οι Αντιλήψεις θρησκευτικών ηγετών σχετικά με τη συμπερίληψη παιδιών με αναπηρία», Jared H. Stewart-Ginsburg, Cynthia C. Baughan, JaneDiane Smith & Belva C. Collins
- «Μια Σύθεση της Σύγχρονης Θεολογικής Λογοτεχνίας για την Αναπηρία», Payton Miller
- «Φαντασία εκ νέου: Θετικές αναπαραστάσεις της αναπηρίας στα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης», Tim Basselin
- «Martyrs and Monsters of the Avengers: Christianity and Disability in the Marvel Cinematic Universe’», Helena L. Martin

10. Έτος 2021 25η έκδοση

Πρώτο τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο «Ευπάθεια και δύναμη», Talitha Cooreman-Guittin & Petre Maican

- «Looking at Dependence: Vulnerability and Power in the Gospel of the Foot Washing», Talitha Cooreman-Guittin
- «Ευπάθεια και τελειότητα: οι αποτυχίες του Αγίου Ιωάννη του Henry Newman», Marial Corona & Jorge López
- «Γνωστική ευπάθεια, τεχνητή νοημοσύνη και η εικόνα του Θεού στους ανθρώπους», Marius Dorobantu
- «Συναίνεση για πνευματική φροντίδα: Προσαρμογή της ευπάθειας και της ανισορροπίας για άτομα με νοητική υστέρηση», Axel Liégeois
- «Ευπάθεια και αλληλεγγύη: Μια απίθανη σύνδεση», Petre Maican
- «Αναπηρία στο Ισλάμ», Kabira Masotta

Δεύτερο τεύχος

- «Serving All People: Pentecostal Experiences in Ministering to People with IDD in Ontario», Justin Radstake
- «Η αντίληψη της αναπηρίας που επιτρέπει την κοινωνική συμμετοχή για την οικονομική και πολιτική ένταξη των γυναικών με αναπηρίες», Theresa Lorenzo & Madeleine Duncan
- «Πώς μπορούμε να αποφασίσουμε; Πότε πρέπει ένα άτομο με αναπηρίες να μετακινηθεί από το σπίτι του σε ειδική μονάδα φροντίδας»; Paul Shrier
- «Οι υπάρχουσες δομές υποστήριξης σε τζαμιά για μουσουλμανικές οικογένειες παιδιών με IDD της Νότιας Ασίας που ζουν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής», Sehrish Shikarpurya & Shailen M. Singh

Τρίτο τεύχος

Εισαγωγικό άρθρο

«Η εμπλοκή της δικαιοσύνης στη θεολογική εκπαίδευση της αναπηρίας», Benjamin T. Conner

Τέταρτο τεύχος

«Βιβλικές Σπουδές και Αναπηρία: Ιστορική αναδρομή και προοπτικές»

Εισαγωγικό άρθρο

«Βιβλικές Μελέτες και Φαινόμενα Αναπηρίας», Brian Brock & Grant Macaskill

- «Αναπηρία στην Εβραϊκή Βίβλο», Kirsty L. Jones
- «Μελέτες αναπηρίας και Καινή Διαθήκη», Isaac T. Soon
- «Αυτισμός και Βιβλικές Μελέτες», Grant Macaskill
- «Διανοητική αναπηρία και Εβραϊκή Βίβλος», Andrew Sloane
- «Communication, Agency, and the Relational Self in ASD and the Letters of Paul», Susan G. Eastman

11. Έτος 2022 26η έκδοση

Πρώτο τεύχος

- «Οι εμπειρίες των μουσουλμάνων μητέρων που μεγαλώνουν παιδιά με Αναπηρίες: Μια ποιοτική μελέτη», Enaya H. Othman, Lee Za Ong, Irfan A. Omar, Abir K. Bekhet & Janan Najeeb
- «My Stutter Has Put Me on the Out»: Νέοι Νοτιοαφρικάνοι μουσουλμάνοι άντρες που τραυλίζουν μιλούν για τη Θρησκεία», Dane Isaacs, Leslie Swartz & Yoesrie Toefy
- «Τα δικαιώματα των Ακρωτηριασμένων στα δικαστήρια του Σουδάν σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο», Kuel Maluil Jok
- «Religiosity and Disability in West Timor: Pray, Access and Peer Empowerment», Beatriks Novianti Bunga, Sthervanny H. A. I. Laure & Indra Yohanes Kiling
- «Επεξηγηματικά Μοντέλα Διανοητικής Αναπηρίας των Πνευματικών Θεραπευτών στο Κέιπ Τάουν της Νότιας Αφρικής», Siyabulela Mkabile, Leslie Swartz
- «Building Resilience and Sense of Control among Adults with Sensory Disabilities as They Grow Older: Examining the Effect of Prayer», Samta P. Pandya School

Δεύτερο τεύχος

- «Δημιουργικότητα, Αυτισμός και Σχέση με τον Θεό», Saša Horvat & Tanja Horvat
- «Civilizing Disability Society: The Convention on the Rights of Persons with Disabilities Socializing Grassroots Disabled Persons' Organization in Nicaragua», David Thien Le
- «Κύριε ελέησον τα θύματα της αδικίας και όσους είναι θυμωμένοι με αυτήν», Brian Brock
- «Η Αναγκαιότητα της Αισθητικής Μετάνοιας», Brian Brock

3.2 Ειδικά τεύχη

- «Βιβλικές Σπουδές και Αναπηρία: Ιστορική αναδρομή και Προοπτικές», (2021)
- «Σταματώντας τη Θεολογική Εκπαίδευση», (2021)
- «Δύναμη και Ισχύς», (2021)
- «Χαρά», (2020)
- «Jean Vanier: Το παράδοξο», (2020)
- «Ειδικό Τεύχος για το Υπουργείο Αναπηρίας και Νεολαίας», (2018)
- «Αναπηρία και Ευθανασία», (2018)
- «Μοντέλα Αναπηρίας από τη Θρησκευτική Παράδοση», (2018)
- «Θεολογία, Αναπηρία και Αθλητισμός: Προβληματισμοί σχετικά με τη σωματική, πνευματική αναπηρία και ευημερία», (2017)
- «Αναπηρία και χριστιανική θρησκεία: Αφρικανικές Προοπτικές», (2016)
- «Αθλητισμός, Θρησκεία και Αναπηρία, Μέρος 2^ο», (2014)
- «Αθλητισμός, Θρησκεία και Αναπηρία, Μέρος 1^ο» (2014)
- «Αναπηρία στη Χριστιανική Παράδοση», (2013)
- «Ειδικό Τεύχος: Οι Άλλες Απώλειες του Πολέμου», (2008)

3.3 Τα δημοφιλέστερα άρθρα του περιοδικού

Στο κεφάλαιο αυτό καταγράφουμε τα άρθρα τα οποία διαβάστηκαν περισσότερο από το αναγνωστικό κοινό.

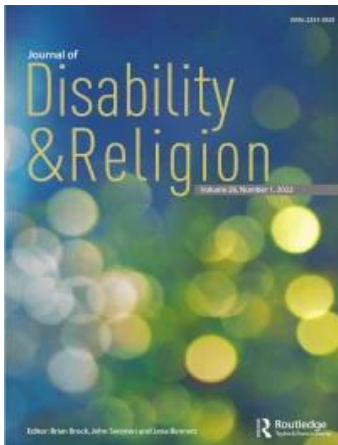
- «Οι Διαφορές φύλου στις πνευματικές εμπειρίες, τις θρησκευτικές πρακτικές και την κοινοβουλευτική υποστήριξη για άτομα με σημαντικά προβλήματα υγείας», Stephanie A. Reid-Arndt 7065 προβολές
- «Μοντέλα αναπηρίας από τη θρησκευτική παράδοση», Jana M. Bennett & Medi Ann Volpe 6920 προβολές
- «Οι Αφρικανικές πεποιθήσεις σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες και οι συνέπειες τους για τη θεολογική εκπαίδευση των Αφρικανών», Hebron L. Ndlovu 4,294 προβολές
- «Η Αγία Γραφή, ο Αυτισμός και άλλες σοβαρές Αναπτυξιακές Διαταραχές», Grant Macaskill 3569 προβολές
- «Αυτισμός και Καινή Διαθήκη», Grant Macaskill 3218 προβολές
- «Μια ευκαιρία για φιλανθρωπία; Μια Καθολική Παράδοση στην Κατανόηση της Αναπηρίας και των Επιπτώσεών της στη Διακονία», Anne Masters 3160 προβολές
- «Η Θεολογική αντίληψη της Ψυχικής Ασθένειας», Marcia Webb 2945 προβολές
- «Από την ένταξη στο ανήκειν: Μια πρακτική θεολογία της κοινότητας, της αναπηρίας και της ανθρωπότητας» John Swinton 2465 προβολές
- «Η πίστη έχει σημασία: Από έναν φακό αναπηρίας» Nicole Tillotson, Monica Short, Janice Ollerton, Cassandra Hearn & Bonita Sawatzky 2185 προβολές
- «Επαναπροσδιορίζοντας τη Σοβαρή Διανοητική Αναπηρία στο Βασίλειο του Θεού», John Swinton, Harriet Mowat & Susannah Baines 2172 προβολές
- «Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και η Ισλαμική Παράδοση», Mohammed Ghaly 2023 προβολές
- «Θρησκεία και Αναπηρία: Οι Εμπειρίες Οικογενειών Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες», Elizabeth E. O'Hanlon 1777 προβολές
- «Αντιμετώπιση του πόνου με τη θεωρία της αφήγησης: Κριτικές προοπτικές από τη Simone Weil και τη βουδιστική μεταφυσική», Elisa Aaltola 1751 προβολές

- «Radical Orthodoxy and the Emergence of Spiritual Hero-Athletes: Examining Lance Armstrong's "Illness" Narrative», Andrew R. Meyer & Nick J. Watson 1748 προβολές
- «Η Δύναμη της Ένταξης και της Φιλίας», Hans S. Reinders 1725 προβολές
- «Θεολογία και Αναπηρία», Thomas E. Reynolds 1654 προβολές
- «Μια διερευνητική μελέτη της στάσης απέναντι στον αυτισμό μεταξύ των χριστιανών που πηγαίνουν στην Εκκλησία στη Νοτιοανατολική Αγγλία», Krysia Emily Waldoock & Rachel Forrester-Jones 1651 προβολές
- «Η κατάθλιψη είναι αμαρτία ή ασθένεια;» Anastasia Philippa Scrutton 1590 προβολές
- «Χρόνια Ασθένεια και Αναπηρία», Darla Y. Schumm & Michael Stoltzfus 1532 προβολές
- «Πώς οι Ινδουιστές αντιμετωπίζουν την αναπηρία», Vidya Bhushan Gupta 1520 προβολές
- «Η ένταξη των ατόμων με αναπηρίες σε μια κοινότητα πίστης: ένα παράδειγμα», Penina Goldstein & Melinda Jones Ault 1426 προβολές
- «Αντιμετώπιση στερεοτύπων: Εργασία, Αναπηρία και Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια», L. Juliana M. Claassens 1269 προβολές
- «Ψυχικές Ασθένειες, αναπηρία και το τέλος της ζωής», Lidia Ripamonti, Thana De Campos & Philip McCosker 1227 προβολές
- «Ο υποβοηθούμενος θάνατος και η πρόληψη αυτοκτονίας», David Albert Jones 1141 προβολές
- «Disability in the Qur'an», Maysaa S. Bazna EdD & Tarek A. Hatab PE 1083 προβολές
- «Μια χριστιανική κοσμοθεωρία για τη νοσηλευτική», Elizabeth A. Peterson 1067 προβολές
- «Ποιότητα Ζωής Χωρίς Πνευματικότητα; Ένας Θεολογικός Προβληματισμός για την Ποιότητα Ζωής των Ατόμων με Νοητικές Αναπηρίες», Axel Liégeois 1044 προβολές
- «Θεολογική Ένταξη», Brian Brock 990 προβολές

- «Ζωή που δεν αξίζει να ζήσεις: Επανεξέταση της αυτονομίας και υποβοηθούμενος θάνατος υπό το πρίσμα της βαριάς αναπηρίας», Lidia Ripamonti 970 προβολές
- «Οι θρησκευτικές επιρροές των ανθρώπων σχετικά με τη στάση απέναντι στην αναπηρία και τα άτομα με αναπηρίες», M. Miles 943 προβολές

3.4 Περιοδικά με παρόμοιο τίτλο και περιεχόμενο

Ο εκδοτικός οίκος Taylor & Francis εκδίδει και άλλα περιοδικά τα οποία σχετίζονται με τη θρησκεία και την αναπηρία. Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε σε κάποια από αυτά. Υπενθυμίζουμε ότι ο τίτλος του περιοδικού που ερευνάμε είναι «Journal of disability and religion» και το εξώφυλλό του είναι το εξής:

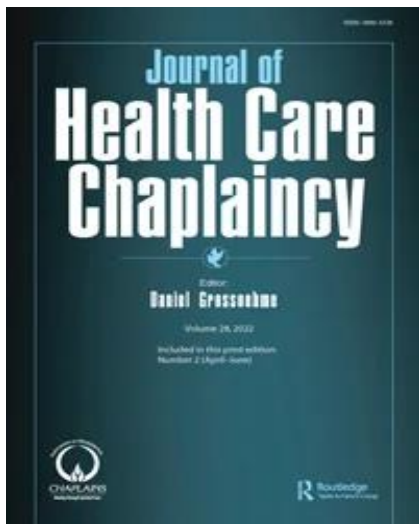
Άλλα γνωστά περιοδικά του εκδοτικού οίκου, Taylor & Francis που σχετίζονται με την αναπηρία και τη θρησκεία είναι:

1. British Journal of Religious Education
2. Journal of Adult Theological Education
3. Journal of Research on Christian Education
4. Religious Education
5. Journal of Beliefs & Values
6. Journal of Jewish Education
7. Religion & Education
8. Religion & Public Education
9. Religion in Education
10. Journal of Health Care Chaplaincy
11. Disability & Society
12. Disability and Rehabilitation
13. Disability and Rehabilitation: Assistive Technology
14. Disability, Handicap & Society

15. Journal of Intellectual & Developmental Disability
16. Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities
17. Journal of Progressive Human Services
18. Research and Practice in Intellectual and Developmental Disabilities
19. Journal of Social Work in Disability & Rehabilitation
20. Scandinavian Journal of Disability Research

Από τους τίτλους των παραπάνω περιοδικών παρατηρούμε ότι οι όροι αναπηρία και θρησκεία δεν αναφέρονται μαζί σε κάποιον τίτλο περιοδικού, αλλά μεμονωμένα. Πιο συγκεκριμένα, αρκετά περιοδικά συσχετίζουν τη θρησκεία με την εκπαίδευση, ενώ ο όρος αναπηρία σχετίζεται περισσότερο με έννοιες όπως η αποκατάσταση και η κοινωνία.

Το μοναδικό περιοδικό που περιλαμβάνει θρησκευτική ορολογία σε σχέση με την αναπηρία, αλλά και την υγεία γενικότερα είναι το « Journal of Health Care Chaplaincy». Το περιοδικό αυτό δημοσιεύει έρευνες για την ποιμαντική/πνευματική φροντίδα, την κλινική ποιμαντική εκπαίδευση, την εκκλησία και την πνευματικότητα σε σχέση με τη σωματική και ψυχική υγεία. Το εξώφυλλό του είναι το εξής:

Κεφάλαιο 4ο : Μεθοδολογία Έρευνας

4.1 Μελέτη Περίπτωσης

Η παρούσα εργασία αποτελεί μελέτη περίπτωσης, για αυτό το λόγο θα παραθέσουμε κάποια θεωρητικά στοιχεία για το επιστημονικό αυτό εργαλείο και τη σημαντικότητά του στον χώρο της έρευνας.

Οι ερευνητές πολύ συχνά εστιάζουν την προσοχή τους σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης, αποσκοπώντας στην απεικόνιση της συνθετότητας που το χαρακτηρίζει, τη σύλληψη της μοναδικότητάς του, την κατανόηση των ρητών και άρρητων δομών του, την περιγραφή της λειτουργίας και των δράσεων που το διέπουν, την ενσωμάτωση και αλληλεπίδρασή του με άλλα πλαίσια (Stake, 1995· Πηγιάκη, 2004· Yin, 2009· Anisimova & Thomson, 2012). Όταν το ερευνητικό ενδιαφέρον μεταφέρεται σε μια συγκεκριμένη, σύνθετη και λειτουργική κατάσταση, τότε η έννοια της «μελέτης περίπτωσης» (Case Study) χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει την ερευνητική στρατηγική. Η «περίπτωση» είναι σκόπιμη, έχει χωροχρονικά όρια, λειτουργικά μέρη και τη δική της «ταυτότητα». Περίπτωση αποτελούν συνήθως οι άνθρωποι, οι ομάδες, τα προγράμματα, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή φορείς και σπανιότερα τα γεγονότα και οι διαδικασίες (Stake, 1995 ; Robson, 2007).

Στη σχετική βιβλιογραφία (Cohen κ.ά, 2008) εμφανίζονται διάφορες τυπολογίες αναφορικά με τα είδη μελέτης περίπτωσης γεγονός που σηματοδοτεί αφενός τον ευέλικτο χαρακτήρα της και αφετέρου την ικανότητά της να ανταποκρίνεται σε διαφορετικά ερευνητικά πεδία και σε διαφορετικούς ερευνητικούς σκοπούς (Shaw, 1999). Δεν αποτελεί πρόθεσή μας η εξαντλητική αναφορά στη σχετική συζήτηση. Ωστόσο, ο Stake (1995) κάνει λόγο για «εγγενή» (intrinsic case study), «εργαλειακή» (instrumental case study) και συλλογική (collective case study) ή πολλαπλή (multiple case study) μελέτη περίπτωσης. Στις δύο πρώτες κρίσιμο ρόλο διαδραματίζει η προέλευση (εσωτερική ή εξωτερική αντίστοιχα) του ενδιαφέροντος του ερευνητή και κατ' επέκταση το είδος των υπό εξέταση ερωτήσεων. Η εγγενής μελέτη περίπτωσης εστιάζει σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, μία ομάδα, ένα γεγονός ή έναν οργανισμό. Το ερευνητικό ενδιαφέρον αναδύεται από την ανάγκη του ερευνητή να μάθει όσο το δυνατόν περισσότερα για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Έστω ότι ένας ερευνητής ενδιαφέρεται να μελετήσει τη σχέση που

αναπτύσσεται μεταξύ ενός συγκεκριμένου εκπαιδευτικού παράλληλης στήριξης και του μαθητή του. Πρόθεσή του είναι να μάθει όσο το δυνατόν περισσότερα για τη συνεργασία μεταξύ των δύο υποκειμένων. Στην εργαλειακή μελέτη περίπτωσης σκοπός του ερευνητή είναι η απόκτηση βαθύτερης κατανόησης μίας ή περισσότερων πτυχών που συνθέτουν την περίπτωση και τη λειτουργία της και όχι η περίπτωση αυτή καθαυτή (Hancock & Algozzine, 2014). Για παράδειγμα, ένας ερευνητής εντοπίζει ένα σχολείο όπου οι επιδόσεις των μαθητών είναι μεγαλύτερες από τις αναμενόμενες και αποφασίζει να το μελετήσει προκειμένου να εντοπίσει τον ή τους παράγοντες που πιθανά «ενοχοποιούνται» για τις αυξημένες μαθητικές επιδόσεις. Η συλλογική μελέτη περίπτωσης αφορά στη μελέτη πολλών περιπτώσεων είτε ταυτόχρονα είτε διαδοχικά προκειμένου να αποκτήσει ο ερευνητής ευρύτερη κατόπτευση των πτυχών ενός συγκεκριμένου θέματος. Για παράδειγμα, ένας ερευνητής μελετά τη διδασκαλία κάποιων εκπαιδευτικών που έχουν επιμορφωθεί στις νέες τεχνολογίες προκειμένου να διερευνήσει πως τις αξιοποιούν στην τάξη και πως οι μαθητές αντιμετωπίζουν την είσοδο των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Ωστόσο, τα όρια μεταξύ των παραπάνω κατηγοριών δεν είναι αυστηρά περιχαρακωμένα και απροσπέλαστα. Δεν αποκλείεται μία μελέτη περίπτωσης να ενσωματώνει χαρακτηριστικά και από διαφορετικές κατηγορίες (π.χ. να είναι εργαλειακή και συλλογική) (Crowe κ.ά, 2011).

Η μελέτη περίπτωσης ως ερευνητική στρατηγική χρησιμοποιείται σε πλήθος ερευνητικών πεδίων. Ενδεικτικά αναφέρονται η οικονομία, η κοινωνιολογία και η εκπαίδευση. Η μελέτη περίπτωσης θεωρείται μια ιδιαίτερα δύσκολη και απαιτητική ερευνητική στρατηγική. Αν θέλει ο αξιολογητής να αξιοποιήσει αποτελεσματικά το διαθέσιμο χρόνο, να υπερβεί τις δυσκολίες και φυσικά την κριτική που της ασκείται (Yin, 1994), θα πρέπει να λειτουργήσει πειθαρχημένα, μεθοδευμένα και οργανωμένα, σχεδιάζοντας από νωρίς την πορεία της μελέτης. Θα βοηθηθεί σημαντικά στο έργο του αν εντοπίσει τα όρια της μελέτης, τα ενδεχόμενα προβλήματα, τα ακροατήρια, τα ηθικά ζητήματα που υπεισέρχονται στη μελέτη του. Πολύτιμη βοήθεια θα έχει εάν μελετήσει τη σχετική βιβλιογραφία -η μελέτη της οποίας αποτελεί την ειδοποιώ διαφορά μεταξύ μελέτης περίπτωσης και εθνογραφίας (Yin, 1994) και εντοπίσει τη θεωρία στη βάση της οποίας εδράζεται η λειτουργία της περίπτωσης. Η γνώση του θεωρητικού υπόβαθρου είναι απαραίτητη. Αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο φακό για τον ερευνητή. Τούτο, όμως, δεν

υποδηλώνει ότι η περίπτωση οφείλει να εναρμονίζεται απαρέγκλιτα με τη θεωρία στη βάση της οποίας αναμένεται να λειτουργήσει. Η περίπτωση ίσως δεν ακολουθεί πιστά και άκριτα τη θεωρία. Ο αξιολογητής καλό είναι να λάβει υπόψη του το ενδεχόμενο αυτό και να μην υποπέσει στην παγίδα (Bassegy, 1999 ; Crowe et al., 2011).

Η μελέτη περίπτωσης έχει το δικό της ερευνητικό σχεδιασμό. Μολονότι εμφανίζονται διαφορές μεταξύ των ερευνητών, που κατά κύριο λόγο οφείλονται στις διαφορετικές επιστημονικές και επιστημολογικές αφετηρίες τους, οι περισσότεροι ομνοούν πως κατά τη φάση του σχεδιασμού λαμβάνονται αποφάσεις που αφορούν στο τι θα διερευνηθεί, για ποιο σκοπό και με ποια κριτήρια θα κριθεί η επιτυχία της διερεύνησης. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδουν στον ορισμό της περίπτωσης και τη μονάδα ανάλυσης (unit of analysis), τα «θέματα» και τις υπό εξέταση ερωτήσεις, τη συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων, τη συγγραφή της αξιολογικής έκθεσης ή αναφοράς και τη μεταξιολόγηση. Εξίσου σημαντικό ρόλο για την επιτυχή έκβαση του αξιολογικού εγχειρήματος διαδραματίζουν η εξασφάλιση της άδειας πρόσβασης, η οργάνωση της πρώτης επίσκεψης στο πεδίο, η σύναψη σχέσεων με τους δρώντες, η διερεύνηση των προθέσεων τους αναφορικά με τη δημοσιοποίηση της μελέτης αλλά και τους όρους εμπιστευτικότητας, η κατανομή των πόρων και ο ρόλος που θα προσδώσει στον εαυτό του ο αξιολογητής σχεδιασμό (Stake, 1995· Bassegy, 1999· Shaw, 1999· Robson, 2007· Cohen κ.ά., 2008 · Mertens, 2009· Yin, 2009).

Ο κατάλληλος σχεδιασμός της μελέτης προσφέρει στον αξιολογητή εννοιολογική οργάνωση. Του παρέχει, δηλαδή, ιδέες αναφορικά με το πώς θα οργανώσει τη μελέτη, τι θέλει να μάθει και πώς να το μάθει, τι γνωρίζουν οι δρώντες, ποιες ερμηνείες δίνουν και με ποιο τρόπο μπορεί να συμβάλει στον περαιτέρω εμπλουτισμό τους. Βέβαια, με δεδομένο ότι η κάθε αξιολόγηση είναι μοναδική καθώς επίσης και ότι η μελέτη περίπτωσης είναι μια δημιουργική δραστηριότητα δεν αποκλείεται να εμφανιστούν τροποποιήσεις ή και αλλαγές στην πορεία της (Robson, 2007). Ο αξιολογητής, όμως, πρέπει να αποφύγει των εμφάνιση αλλαγών στη θεωρία και τους σκοπούς καθώς σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο αλλάζει ολοκληρωτικά η μελέτη του (Yin, 2000).

4.2 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε σε συναφείς μελέτες που έχουν γίνει στον χώρο της έρευνας σχετικά με την περιγραφή και ανάλυση επιστημονικών περιοδικών, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο θα αντλήσουμε συγκεκριμένα άρθρα από το περιοδικό “*Journal of disability and religion*” και τα οποία αναδεικνύουν το θεολογικό μοντέλο αναπηρίας.

Στον ελληνικό χώρο ο Αβραμόπουλος (2021) παρουσιάζει το θεολογικό περιοδικό «Σύνορο» και τη συμβολή του στη νεοελληνική θεολογική σκέψη. Σκοπός της έρευνας του είναι να παρουσιάσει την θεολογική σκέψη των συγγραφέων του περιοδικού «Σύνορο». Μέσα από την ανάδειξη των θεολογικών θεμάτων με τα οποία ασχολήθηκε το περιοδικό, γίνεται εμφανή και η συμβολή του περιοδικού στη θεολογική σκέψη της εποχής (Αβραμόπουλος, 2021).

Η εργασία χωρίζεται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στους συντελεστές του περιοδικού με προσπάθεια να αναδειχθούν οι θεολογικές τους τοποθετήσεις. Άλλωστε αυτές είναι που χαρακτηρίζουν το σύνολο του υλικού του περιοδικού και αντιπροσωπεύουν τις βασικές αρχές της «θεολογίας του 60». Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται θεματικές σύμφωνα με τη θεολογική αναφορά κάθε τεύχους και γίνεται προσπάθεια να φανεί και η καινοτομία για την εποχή που κυκλοφορούσε το περιοδικό. Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάζεται η επιρροή που είχε το περιοδικό και οι θεολογικές θέσεις που παρουσιάστηκαν μέσα από αυτό στην Ελλάδα της μεταπολίτευσης (Αβραμόπουλος, 2021).

Η Σιώλα (2010) περιγράφει και αναλύει το περιοδικό «Μακεδονικές Ημέρες». Σύμφωνα με τη Σιώλα (2010), το περιοδικό «Μακεδονικές Ημέρες» έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης, και συζήτησης, κυρίως, σε σχέση με τον εσωτερικό μονόλογο και τη νεοτερικότητα στην πεζογραφία καθώς στις σελίδες του εμφανίστηκαν οι πεζογράφοι και οι κριτικοί που θεωρούνται ότι εισήγαγαν και εκπροσωπούν αυτό το είδος γραφής στην Ελλάδα: Στέλιος Ξεφλούδας, Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος, Γιώργος Δέλιος και ο κριτικός του περιοδικού Πέτρος Σπανδωνίδης.

Η εργασία αυτή διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια στα οποία παρουσιάζονται οι εκδοτικές συνθήκες στη Θεσσαλονίκη στη

μεταπολεμική περίοδο, η φυσιογνωμία του περιοδικού, οι εκδότες και οι συνεργάτες του. Το δεύτερο μέρος επικεντρώνεται στην παρουσίαση της ύλης του περιοδικού. Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται όλα τα ποιητικά κείμενα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό, ενώ στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά σε όλα τα πεζά κείμενα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό (Σιόλα, 2010).

Σε άλλη έρευνα η Ιντζεβίδου (2008) παρουσιάζει το θέμα: Η σχέση σχολείου-οικογένειας ως θέμα στην ερευνητική αρθρογραφία των περιοδικών Νέα Παιδεία, Παιδαγωγική Επιθεώρηση και Σύγχρονη Εκπαίδευση της περιόδου 1996-2006. Σύμφωνα με την Ιντζεβίδου (2008) η εργασία αυτή συνιστά μια επισκόπηση των ερευνητικών τάσεων που παρουσιάζονται στη συγκεκριμένη ερευνητική αρθρογραφία.

Πιο συγκεκριμένα η εργασία της Ιντζεβίδου στοχεύει να παρουσιάσει τον τρόπο που η κάθε επιμέρους έρευνα εστιάζει σε μια διάσταση του θέματος της σχέσης σχολείου-οικογένειας και τον τρόπο που αντλεί από τις ευρύτερες θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις του θέματος αυτού στη βιβλιογραφία των επιστημών της αγωγής. Η εξέταση των ερευνητικών τάσεων, μιας σειράς δέκα ερευνών, γίνεται υπό το πρίσμα των θεωρητικών θέσεων των σχετικών με την κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, την κοινωνική και σχολική ψυχολογία. Η συγκεκριμένη ερευνητική αρθρογραφία εξετάζει διαστάσεις του θέματος που αφορούν Α) Στη σχέση δομικών χαρακτηριστικών του οικογενειακού περιβάλλοντος και σχολικής επίδοσης Β) Στη σχέση λειτουργικών χαρακτηριστικών του οικογενειακού περιβάλλοντος και σχολικής επίδοσης Γ) Στο ρόλο του οικογενειακού περιβάλλοντος στο σχολικό άγχος Δ) Στη συνεργασία γονέων-εκπαιδευτικών (Ιντζεβίδου, 2008).

Παρατηρούμε λοιπόν, σε αυτές τις έρευνες που μελετούν συγκεκριμένα περιοδικά ότι εξετάζουν συγκεκριμένα δομικά στοιχεία του περιοδικού και συγκεκριμένες πτυχές του περιεχομένου του με βάση συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα. Με αυτόν τον τρόπο θα εργαστούμε και εμείς στη δική μας εργασία.

Η ανασκόπηση που θα πραγματοποιηθεί στην παρούσα εργασία αφορά τη συστηματική μελέτη, την ενδελεχή δηλαδή, αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας προκειμένου να γίνει μια ακριβής παρουσίαση του επιστημονικού περιοδικού «*Journal of Disability & Religion*». Ο σχεδιασμός μιας συστηματικής ανασκόπησης ακολουθεί μια σειρά από

βήματα και διέπεται από αρχές όπως: σαφή διατύπωση του ερευνητικού/ων ερωτήματος/ων, ορισμός κριτηρίων εισόδου και αποκλεισμού, αναζήτηση και εντοπισμός κατάλληλων άρθρων και δημοσιεύσεων, επιλογή, αποτίμηση ποιότητας μεθοδολογίας των εργασιών αυτών, ερμηνεία των αποτελεσμάτων, παρουσίαση της ανασκόπησης (Καρασά, 2006).

Ειδικότερα κατά το πρώτο στάδιο, το πρώτο σημαντικό βήμα είναι η σαφής διατύπωση του ερευνητικού/ων ερωτήματος/ων. Στη δική μας περίπτωση δύο είναι τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα και αφορούν: α) την προσέγγιση της αναπηρίας από την οπτική της θρησκείας στη σύγχρονη εποχή και β) να αναλυθεί ποιος είναι ο σκοπός της θρησκείας σε σχέση με την αναπηρία. Με άλλα λόγια δηλαδή, η θρησκεία επιδιώκει να προσφέρει ίαση στους πάσχοντες, να προσφέρει φιλανθρωπικό έργο ή επιθυμεί να αποδεχτεί τις νέες επιστημονικές προσεγγίσεις και να συμπορευθεί με την επιστημονική κοινότητα;

Στη συνέχεια πρέπει να διατυπωθούν τα κριτήρια εισόδου αλλά και αποκλεισμού. Προκειμένου να επιλεγθούν τα κείμενα που θα διερευνηθούν, τέθηκαν ως κριτήρια εισόδου αυτά που αφορούσαν το περιεχόμενο, τον χρόνο και τον οργανισμό. Πιο συγκεκριμένα, ως προς το περιεχόμενο αναφερόμαστε σε άρθρα και δημοσιεύσεις που αναφέρονται στην αναπηρία από την οπτική της θρησκείας. Ως προς το χρόνο, στα πιο πρόσφατα άρθρα που έχουν γραφτεί κυρίως από το 2012 και μετά. Τέλος, ως προς τον οργανισμό, όλα τα άρθρα που είναι σχετικά με το θέμα και προσφέρονται για μελέτη και διερεύνηση προέρχονται από το επιστημονικό περιοδικό «*Journal of Disability & Religion*».

Επόμενο μας βήμα είναι η αναζήτηση και εντοπισμός των κατάλληλων κειμένων. Όμως για να επιτευχθεί αυτό η συστηματική ανασκόπηση θέτει ως προϋπόθεση τον καθορισμό όρων ευρετηριασμού (Καρασά, 2006). Στην παρούσα εργασία θα χρησιμοποιήσουμε λέξεις, φράσεις ή και συνδυασμό λέξεων ευρετηριασμού όπως το «Ειδική Αγωγή και Αναπηρία», «Αναπηρία και θρησκεία», « Αντιμετώπιση συνδρόμων από τη σκοπιά της θρησκείας», θρησκεία, αναπηρία, ειδικές ανάγκες και σύνδρομα προκειμένου να αυξηθεί η πιθανότητα εντοπισμού των κατάλληλων μελετών.

Ένα επιπλέον σημαντικό στοιχείο της συστηματικής ανασκόπησης είναι και η χρήση των πηγών. Αρκετές πηγές εντοπίστηκαν μέσω ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης όπως η Academia.edu ως ελεύθερο κοινωνικό ερευνητικό δίκτυο. Μέσω αυτών, επικοινωνήσαμε

με συγγραφείς, ζητώντας σημαντικές βιβλιογραφικές πληροφορίες και στοιχεία για τη συγγραφή των άρθρων τους. Επίσης σημαντικές πηγές πληροφοριών υπήρξαν ξένα πανεπιστήμια όπως το Πανεπιστήμιο του Αμπερντίν, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και ο εκδοτικός οίκος του περιοδικού Taylor & Francis.

Τέλος, ακολουθεί η ερμηνεία των αποτελεσμάτων που προϋποθέτει γνώση των περιορισμών της έρευνας και της μεθοδολογίας που έχει διεξαχθεί με σκοπό την αποφυγή σφαλμάτων, που ενδέχεται να μην οδηγήσουν σε ασφαλή συμπεράσματα (Καρασά, 2006).

4.3 Τα ερωτήματα της εργασίας

Στο κεφάλαιο αυτό θα παραθέσουμε αναλυτικά τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν στη συγκεκριμένη εργασία. Πρώτα από όλα σκοπός μας είναι να σκιαγραφήσουμε την ταυτότητα του περιοδικού. Βασικά ερωτήματα λοιπόν που θα μας απασχολήσουν είναι: Πότε δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο περιοδικό; Είναι δηλαδή καινούριο ή παλιό περιοδικό; Ποιοι βρίσκονται πίσω από το περιοδικό αυτό; Βρίσκεται μια θρησκευτική οργάνωση ή μια εταιρεία; Υπάρχουν κι άλλα περιοδικά σαν αυτό;

Δεύτερον, το βασικό ερώτημα που μας απασχολεί στην εργασία αυτή είναι να δούμε ποια είναι η θεματολογία και το περιεχόμενο του περιοδικού «*Journal of Disability & Religion*». Πιο συγκεκριμένα, θέλουμε να εξετάσουμε ποιο είδος θρησκείας ή ποια είδη θρησκείας αναφέρονται και αναλύονται στο εν λόγω περιοδικό.

Τρίτον, σκοπός μας είναι να εξετάσουμε πως ορίζεται η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με το περιοδικό. Αναφέρεται στην αναπηρία γενικά ή εξετάζει συγκεκριμένα είδη αναπηρίας, όπως αυτά ορίζονται από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία καθώς και από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας; Ή μήπως η αναπηρία εξετάζεται από μια θεολογική - θρησκευτική σκοπιά;

Τέταρτον, θέλουμε να δούμε πως η θρησκεία αντιμετωπίζει σήμερα την αναπηρία στους χώρους λατρείας. Η αναπηρία δηλαδή θεωρείται μια ευκαιρία για φιλανθρωπία; Θέλει να προσφέρει ίαση στους πάσχοντες; Επιδιώκει να αποδεχτεί τις νέες επιστημονικές προσεγγίσεις σχετικά με την αναπηρία; Η θρησκεία επιδιώκει να συμβαδίσει με την επιστημονική κοινότητα ή προτίθεται να χαράξει τη δική της προσέγγιση γύρω από την αναπηρία;

Τέλος, θέλουμε να δούμε σε ποιους ανθρώπους απευθύνεται το περιοδικό αυτό. Υπάρχουν σήμερα άνθρωποι που ασχολούνται με το θέμα της θρησκείας; Απευθύνεται σε άτομα με αναπηρία και στις οικογένειές τους, που ψάχνουν να βρουν παρηγοριά; Απευθύνεται στην επιστημονική κοινότητα για ανταλλαγή απόψεων; Ή μήπως σημαντικοί θεολόγοι αναλύουν βαθιά θεολογικά ζητήματα και το περιοδικό αποτελεί ένα διάυλο επικοινωνίας μεταξύ τους; Όλα αυτά τα ερωτήματα θα μας απασχολήσουν στην έρευνα μας για να αποκτήσουμε μια συνολική εικόνα για το περιοδικό «*Journal of Disability & Religion*».

Κεφάλαιο 5ο: Η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση

5.1 Ο ορισμός της έννοιας «αναπηρία» σύμφωνα με την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία

Στην ελληνική και ξένη βιβλιογραφία έχουν γραφτεί πάρα πολλοί ορισμοί για τη φύση και την έννοια της αναπηρίας. Οι περισσότεροι από τους ορισμούς αυτούς έχουν δοθεί από γιατρούς, βιολόγους, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους και σημαντικούς παιδαγωγούς. Ο λόγος που έχουν δοθεί τόσες πολλές και διαφορετικές ερμηνείες για την έννοια της αναπηρίας, αλλά και από τόσες διαφορετικές ειδικότητες είναι, γιατί η αναπηρία είναι μια έννοια πολυδιάστατη και η κάθε ειδικότητα από τις παραπάνω που αναφέρθηκαν την εξετάζει από τη δική της επιστημονικό πεδίο (Πολυχρονοπούλου, 2012).

Μορφολογικά ανάπηρο θεωρείται ένα άτομο από το οποίο απουσιάζει ένα μέλος του σώματος του ή κάποια αίσθηση (Ποντίκης, 1989). Ωστόσο, σε διεθνές επίπεδο έχει κυριαρχήσει η αντίληψη ανάπηρο να θεωρείται το άτομο όπου η αδυναμία του γίνεται εύκολα αντιληπτή. Για παράδειγμα, ένας άνθρωπος που έχει χάσει την όσφρησή του δύσκολα θεωρείται ανάπηρος. Αντίθετα, αν συναντήσουμε έναν άνθρωπο που χρησιμοποιεί αναπηρικό καροτσάκι για την μετακίνησή του, θα θεωρήσουμε ότι πάσχει από κινητική αναπηρία. Αυτό βέβαια συμβαίνει, γιατί στο μυαλό μας υπάρχει η στερεοτυπική αντίληψη ότι ο άνθρωπος είναι ένα ανώτερο ον με ένα κεφάλι, δύο μάτια, δύο πόδια και δύο χέρια. Αν για οποιονδήποτε λόγο η εικόνα αυτή χαλάσει, τότε θεωρούμε ότι το άτομο που έχουμε απέναντί μας πάσχει από κάποιου είδους αναπηρία (Πολυχρονοπούλου, 2012).

Σύμφωνα με τα πρόσφατα επιστημονικά δεδομένα πέντε είναι οι βασικές κατηγορίες αναπηρίας (Τραγουλιά & Τσιμπιδάκη, 2021):

- 1) Αισθητηριακές αναπηρίες (κώφωση και τύφλωση)
- 2) Κινητικές αναπηρίες (εγκεφαλική παράλυση, τετραπληγία, παραπληγία κ.λπ.)
- 3) Ψυχικές Αναπηρίες (μανιοκατάθλιψη, σχιζοφρένεια κ.λπ.)
- 4) Νοητικές Αναπηρίες (π.χ. αυτισμός, σύνδρομο Down, νοητική αναπηρία κ.λπ.)
- 5) Άλλες αναπηρίες (βαριές και πολλαπλές αναπηρίες κ.λπ.)

5.2 Η έννοια της αναπηρίας από τη θεολογική σκοπιά του περιοδικού

Ο Thomas Reynolds στο άρθρο του «*Theology and Disability: Changing the Conversation*» το 2012, επισημαίνει ότι πρέπει να αλλάξει η οπτική με την οποία αντιμετωπίζουμε την έννοια της αναπηρίας. Πιο συγκεκριμένα, οι θρησκευτικές κοινότητες πρέπει να αναθεωρήσουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται και συζητούν για την αναπηρία, με σκοπό να καλωσορίζουν ουσιαστικά τα άτομα με αναπηρίες ως ίσους συμμετέχοντες στην κοινοτική ζωή.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (2011), η αναπηρία είναι ένα σύνθετο και μεταβαλλόμενο φαινόμενο, που οφείλεται στην αλληλεπίδραση των προσωπικών χαρακτηριστικών ενός ατόμου και των χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο το άτομο αυτό ζει. Ο ορισμός αυτός έχει δύο βασικά στοιχεία: α) τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ανάπηρου ατόμου και β) τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος στο οποίο ζει. Με άλλα λόγια, η αναπηρία δεν αφορά αποκλειστικά το ανάπηρο άτομο, αλλά επηρεάζει και ρυθμίζει και το περιβάλλον στο οποίο ζει.

Με βάση τον παραπάνω ορισμό πρέπει να αναθεωρηθεί ριζικά ο τρόπος που το εξωτερικό περιβάλλον αντιμετωπίζει τα άτομα με αναπηρία. Πιο συγκεκριμένα, η πλήρης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρίες δεν είναι μια επιλογή για την εκκλησία, αλλά αποτελεί ένα καθοριστικό χαρακτηριστικό, που δημιουργεί σχέσεις αλληλεξάρτησης, σεβασμού και φιλίας πολύ πέρα από αυτό που συχνά θεωρείται ως «συμπερίληψη» (Thompson, 2009).

Συμβαίνει όμως ουσιαστική συμπερίληψη στους κόλπους της εκκλησίας και της θρησκευτικής κοινότητας; Η υπότροφος αναπηρίας Patty Douglas (2010) σημειώνει στην εργασία της για τον αυτισμό και την εκπαίδευση, ότι η συμπερίληψη συχνά ισοδυναμεί με μια διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα με αναπηρία «δεν αντιμετωπίζονται μόνο ως πληθυσμοί που υπόκεινται σε «ένταξη», αλλά και ως πληθυσμοί που δυνητικά χρειάζεται «βελτίωση».

Η συμπερίληψη επομένως, αποτελεί μια διττή έννοια. Ο Miroslav Volf (1996) το θέτει ωμά, η συμπερίληψη « θεωρείται σιωπηρά ως το είδος των ανθρώπων που «δεν είμαστε». Η συμπερίληψη λειτουργεί δημιουργώντας δύο διαφορετικούς κόσμους χρησιμοποιώντας λεπτούς μηχανισμούς αποκλεισμού. Για να είμαστε «εμείς» χρειαζόμαστε «αυτούς» να είναι διαφορετικοί και όχι ίσοι, και περισσότερο, για να είμαστε «εμείς» χωρίς

αποκλεισμούς, πρέπει να δεσμεύσουμε «αυτούς» στο βαθμό που μπορούν να γίνουν «εμείς». Για τα άτομα με αναπηρίες, συνεπώς, η ένταξη βιώνεται συχνά μέσω μιας λογικής που είναι αρχικά αποκλειστική (βασισμένη σε δυαδική απεικόνιση) και στη συνέχεια αφομοιωτική (κανονικοποίηση), όλα στο όνομα της φροντίδας και του καλού (Reynolds, 2012).

Με αυτή την έννοια της συμπερίληψης και οι θρησκευτικές κοινότητες φαίνεται να υιοθετούν μια ανάλογη στάση. Οι θρησκευτικές κοινότητες θεωρητικά είναι χώροι φιλοξενίας χωρίς αποκλεισμούς που προσφέρουν αγάπη, αποδοχή και δείχνουν κατανόηση και ανεκτικότητα σε όλα τα μέλη τους. Η έννοια της ανεκτικότητας και της ανοχής στην στους χώρους της εκκλησίας επιτρέπει την απόκλιση, αλλά επιδιώκει να τη διαχειριστεί ως κάτι που παραμένει «εξωτερικό» και δεν μπορεί να συμμετάσχει πλήρως (π.χ. ανοχή στους θορύβους από άτομα με αναπηρία στην εκκλησία, αλλά θεωρώντας τους ενοχλητικούς αντί για επικοινωνιακούς).

Δεύτερον, γίνονται αφομοιωτικές χειρονομίες συμπερίληψης (π.χ. τελετές θεραπείας). Εδώ, οι ρομαντικές έννοιες της αναπηρίας ως «ειδικής» ή «προικισμένης» εξουδετερώνονται καθώς τα άτομα χωρίς αναπηρία προβάλλουν τη δική τους ανάγκη να μετατρέψουν την αναπηρία σε κάτι «φυσιολογικό».

Τρίτον, η ίδια η φιλοξενία στην εκκλησία μπορεί να είναι μια ψεύτικη προσποίηση, ο «οικοδεσπότης» διατηρεί την κυριαρχία του σπιτιού και ο «επισκέπτης» καθίσταται εξαρτημένος λαμβάνοντας δώρα καλωσορίσματος, ενώ το σπίτι παραμένει πλήρως υπό τον έλεγχο του οικοδεσπότη. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στους χώρους της εκκλησίας που προσπαθεί να διατηρήσει την κυριαρχία της και το status quo.

Επομένως, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για τη δημιουργία μιας νέας οπτικής σχετικά με την αναπηρία. Μια οπτική που θα βασίζεται στην αμοιβαία σχέση όλων των μελών της θρησκευτικής κοινότητας. Το άτομο με αναπηρία δεν χρειάζεται διάσωση, δεν αποτελεί ούτε ηθικό δίδαγμα ούτε είναι αντικείμενο για τη συμπόνια και τη φιλανθρωπία κανενός. Είναι μια ζωή που ακτινοβολεί με τη δική της πολύτιμη αξία, μια υπερβολή που διαταράσσει συνεχώς την προσποίηση της κανονικότητας και, κατά συνέπεια, γίνεται ένα δώρο χάρης που δεν θα μπορούσαμε ποτέ να φανταστούμε με τους δικούς μας όρους (Reynolds, 2012).

Συνοψίζοντας, το να συμπεριληφθεί κανείς, συνεπάγεται ότι η διαφορετικότητά του είναι ευπρόσδεκτη και γίνεται μέλος μιας κοινότητας στην οποία αντιμετωπίζεται ως ίσο μέλος μεταξύ όλων των άλλων. Το να είσαι αληθινά φιλόξενος σημαίνει, να κάνεις σκόπιμα χώρο για τη διαφορετικότητα. Και το διαφορετικό να αντιμετωπίζεται όχι ως παθολογία ή έλλειμμα που πρέπει να θεραπευτεί ή να διορθωθεί για να γίνει πλήρως αποδεκτό. Αναγνωρίζουμε τη διαφορετικότητα σωματικά, νευρολογικά, και συμπεριφορικά και την καλωσορίζουμε ως μέρος του «εμείς» και όχι σαν κάτι «άλλο» μη φυσιολογικό, το οποίο πρέπει να μοιάζει στην εικόνα του «φυσιολογικού» που έχει η κοινή γνώμη στο μυαλό της. Αντί για την κοινοτική συμμόρφωση και ομοιογένεια λοιπόν, εισάγεται μια κοινοτική ετερογένεια και ποικιλομορφία (Reynolds, 2012).

5.3 Μοντέλα αναπηρίας σύμφωνα με τη χριστιανική παράδοση

Η Jana M. Bennett και η Medi Ann Volpe σε άρθρο τους σχετικά με την αναπηρία, που δημοσιεύθηκε το 2019, κάνουν λόγο για τα μοντέλα αναπηρίας που κυριαρχούν τα τελευταία χρόνια στη χριστιανική θρησκεία και παράδοση. Σύμφωνα με τις Bennett και Volpe, (2019) τρία είναι τα κυρίαρχα μοντέλα που επικρατούν σχετικά με την αναπηρία: το ιατρικό μοντέλο, το κοινωνικό μοντέλο και το θεολογικό μοντέλο.

Ιατρικό μοντέλο: Το ιατρικό μοντέλο αναπηρίας τείνει να επικεντρώνεται στις ιατρικές ανάγκες ενός ατόμου. Σύμφωνα με το ιατρικό μοντέλο, τα άτομα με αναπηρίες φαίνεται να είναι αποκλίνοντες και απόκληροι άνθρωποι που δεν μπορούν πραγματικά να είναι μέρος της ανθρώπινης κοινωνίας, εκτός αν μπορούν να συμμορφωθούν με τα πρότυπα κανονικότητας που επιβάλλει η σύγχρονη κοινωνία.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια το ιατρικό μοντέλο αναπηρίας έχει αρχίσει να χάνει έδαφος από πολλούς θεωρητικούς της αναπηρίας. Ο λόγος είναι ότι το ιατρικό μοντέλο επικεντρώνεται υπερβολικά στην έννοια της κανονικότητας. Τέλειος άνθρωπος θεωρείται το άτομο που είναι σωματικά και ψυχικά υγιές και αρτιμελές. Ο άνθρωπος αυτός μπορεί να συμμετέχει σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Το ιατρικό μοντέλο λοιπόν, με κεντρική ιδέα «τον τέλειο άνθρωπο» δημιουργεί προβληματισμούς, ώστε να γίνει κοινά αποδεκτό στους χώρους της εκκλησίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της προβληματικής του μοντέλου είναι η κοινότητα των κωφών. Η Bennett (2017), σημειώνει ότι πολύς λόγος έχει γίνει γύρω από τα κοχλιακά εμφυτεύματα, τα οποία ως επαναστατική μέθοδος φέρνουν την αποκατάσταση της ακοής σε μεγάλο βαθμό. Η αποκατάσταση όμως αυτή, αναστατώνει την κοινότητα των κωφών, επιφέροντας αλλαγές και αλλοίωση στη γλώσσα (νοηματική), στον τρόπο ζωής τους, στις αντιλήψεις και στη δομή της κοινότητας τους. Ο Morris μάλιστα (2008), επεσήμανε πώς ένα ιατρικό μοντέλο αναπηρίας είχε καταστροφικές και μερικές φορές θανατηφόρες συνέπειες για κωφούς σε όλη την ιστορία.

Κοινωνικό μοντέλο: Οι αδυναμίες του ιατρικού μοντέλου οδήγησαν αρκετούς μελετητές της αναπηρίας να στραφούν στο κοινωνικό μοντέλο. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, το άτομο με αναπηρία δεν θεωρείται ανάπηρο, εκτός και αν εμποδιστεί η αναγνώριση του και η συμμετοχή του σε κάποιους ή όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Στο

παράδειγμα του Morris (2008) υποστηρίζεται ότι ένα κοινωνικό μοντέλο επιτρέπει στο κωφό άτομο να διαβάζει τις γραφές και να συμμετέχει στη λειτουργία ως κωφός. Υπάρχει δηλαδή η δυνατότητα να συμπεριληφθούν όλοι οι άνθρωποι στη χριστιανική λατρεία είτε αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα αναπηρίας είτε όχι (Crawford & Burgstahler, 2013).

Εντούτοις και το μοντέλο αυτό παρουσιάζει προβληματικές παραδοχές, οι οποίες δυσκολεύουν ως προς την πλήρη αποδοχή του. Πιο συγκεκριμένα, ορισμένοι μελετητές έχουν δει ότι τα κοινωνικά μοντέλα αναπηρίας εξακολουθούν να υποστηρίζουν έναν «κανονικό» τρόπο ζωής, έτσι ώστε οι «διορθώσεις» στην κοινωνία εξακολουθούν να τονίζουν την ομοιότητα και όχι την ποικιλομορφία των σωμάτων.

Θεολογικό μοντέλο: Οι προβληματικές παραδοχές του ιατρικού και του κοινωνικού μοντέλου οδήγησαν τους θεολόγους μελετητές της αναπηρίας στη δημιουργία ενός νέου μοντέλου, του θεολογικού. Η Deborah Creamer (2008), υποστήριξε την περιορισμένη φύση και των δύο μοντέλων και πρότεινε μια θεολογική προσέγγιση που δίνει έμφαση στην ανθρώπινη φύση μας όποια και να είναι αυτή, με όλες τις ατέλειες της.

Ακόμη, Θεωρητικοί, όπως οι Foucault, Mitsel και Snider (2015), υποστηρίζουν ότι τα σώματα με ειδικές ανάγκες, όπως τα αλλόκοτα σώματα, αντιστέκονται και διαταράσσουν τις έννοιες των σωμάτων. Στόχος είναι να αποτραπεί η δημιουργία «υπάκουων σωμάτων» που κινούνται, ζουν και υπάρχουν κατ' εντολή του έθνους-κράτους, των εταιρειών ή οποιονδήποτε πολιτικών στρατηγικών που θα μπορούσαν να έχουν συμφέρον από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Με άλλα λόγια, οι θεωρητικοί αυτοί οραματίζονται τα άτομα με αναπηρίες απαλλαγμένα από τους περιορισμούς οποιασδήποτε ιδέας της κανονικότητας. Προωθούν επαναστατικούς τρόπους σκέψης, αποδοχής, και προώθησης της αναπηρίας θεωρώντας την ως «δύναμη» που θα επιφέρει το καλό.

Μοντέλο ίσων δικαιωμάτων: Τέλος, ο Swinton (2011) υπογραμμίζει ότι οι θεολόγοι πρέπει να αναγνωρίσουν ότι οι θεωρίες αναπηρίας είναι χρήσιμες για το θεολογικό έργο, αλλά όχι ο κύριος σκοπός της εργασίας τους. Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία είναι σημαντικά, αλλά μόνο όσον αφορά τους στόχους του επερχόμενου «Βασιλείου» (Swinton, 2011).

5.4 Η αναπηρία είναι μια ευκαιρία για φιλανθρωπία σύμφωνα με το περιοδικό;

Στο κεφάλαιο αυτό θα σχολιάσουμε τη στάση της καθολικής εκκλησίας και συγκεκριμένα του Πάπα Φραγκίσκου σε σχέση με την αντιμετώπιση της αναπηρία και πως αυτή σχολιάζεται από το περιοδικό. Στο πρόσφατο έργο του Πάπα Φραγκίσκου με τίτλο: «*Amoris Laetitia: On Love in the Family*», τα άτομα με αναπηρία αναφέρονται σε τέσσερις παραγράφους τις οποίες θα αναλύσουμε διεξοδικά παρακάτω.

Αρχικά, το πρώτο σημείο που θα σταθούμε είναι ότι σύμφωνα με τον Πάπα «Τα άτομα με αναπηρία είναι ένα δώρο για την οικογένεια και μια ευκαιρία να χτίσουν γερά θεμέλια ενότητας, αλληλοβοήθειας και αγάπης μέσα στην οικογένεια» (Francis, 2016). Η άποψη αυτή προκάλεσε έντονες αντιδράσεις σε γονείς παιδιών με αναπηρίες καθώς και σε άτομα με αναπηρίες και η Anne Masters (2016) καταγράφει κάποιες από αυτές σε άρθρο της στο περιοδικό.

Σύμφωνα με τον David Perry, πατέρα ενός αγοριού με σύνδρομο DOWN, η άποψη αυτή καθιστά το μέλος της οικογένειας με αναπηρία ως αντικείμενο και τον φροντιστή του, τον αναδεικνύει ως έναν υπέροχο άνθρωπο που δείχνει την καλοσύνη και τη συμπάθειά του προς το πρόσωπο που πάσχει. Με άλλα λόγια, ο Perry εκτιμά τη στάση φιλανθρωπίας που δείχνει ο Πάπας, ανησυχεί όμως, για την περιορισμένη οπτική με την οποία βλέπει τα άτομα με αναπηρία. Στα κείμενα του Πάπα οι οικογένειες επαινούνται για την αγάπη και την ανεκτικότητα τους, αλλά υπάρχει έλλειψη εκτίμησης για το άτομο με αναπηρία, ως άτομο ενδιαφέροντος και αντιμετωπίζεται κυρίως ως αντικείμενο οίκτου.

Σε άλλο σημείο του κειμένου αναφέρεται: «η απροσδόκητη πρόκληση της αντιμετώπισης μιας αναπηρίας μπορεί να διαταράξει την ισορροπία, τις επιθυμίες και τις προσδοκίες μιας οικογένειας... Οι οικογένειες που αποδέχονται με αγάπη τη δύσκολη δοκιμασία ενός παιδιού με ειδικές ανάγκες αξίζουν θαυμασμού. Καθιστούν την Εκκλησία και την κοινωνία ανεκτίμητες πηγές πίστης στο δώρο της ζωής» (Francis, 2016).

Η Whaley, μια γυναίκα με αναπηρία σημειώνει: ο Πάπας Φραγκίσκος έχει δίκιο όταν λέει ότι η καθημερινή ζωή με έναν γιο ή μια κόρη με αναπηρία προσθέτει σημαντικές δυσκολίες στη ζωή των οικογενειών. Απαιτεί ανασυγκρότηση των προσδοκιών, για να μετριαστεί η αίσθηση της απώλειας από εμπειρίες που μπορεί να μην συμβούν στη ζωή που συχνά

περιμένουν οι γονείς, όπως γάμοι και εγγόνια. Και έχει δίκιο, όταν αναφέρει τις απρόσμενες προκλήσεις. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι μεγάλο μέρος του άγχους, της πρόκλησης και της απογοήτευσης προέρχεται από τον τρόπο που η κοινωνία, το σχολείο και η εκκλησία αντιμετωπίζουν τις οικογένειες, τους γιους και τις κόρες με αναπηρία, καθώς και από την πρόβλεψη αυτών των αντιδράσεων. Εάν αυτά τα συστήματα της κοινωνίας ήταν πιο υποστηρικτικά, τα άτομα και οι οικογένειες θα ένιωθαν αξία και η ζωή θα ήταν λιγότερο αγχωτική. Επιπλέον, το έγγραφο δεν αναγνωρίζει τη γνήσια αγάπη και χαρά που βιώνεται σε μια οικογένεια που ζει με αναπηρία, η οποία δεν είναι από το «δώρο» της αναπηρίας. Είναι επίσης, σημαντικό να σημειωθεί ότι όλες οι οικογένειες πρέπει να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες προσδοκίες και απαιτήσεις. Ως γονείς πρέπει όλοι να μάθουμε να αφήνουμε το παιδί που περιμέναμε ή θέλαμε να αποκτήσουμε, για να μπορέσουμε να αγκαλιάσουμε το παιδί που πραγματικά λάβαμε (Whaley, 2016).

Στο ίδιο απόσπασμα αναφέρεται κι ένας πατέρας, ο οποίος μεγαλώνει τον γιο του με διαγνωσμένη ΔΕΠΥ από τεσσάρων ετών, χωρίς να αναγράφεται το όνομά του και αναφέρει τα εξής: «Τι σημαίνει να αποδέχεσαι με αγάπη αυτή τη δύσκολη δοκιμασία; Αν κλειδωθώ στο μπάνιο για να μην κάνω κακό στον γιο μου, συμπεριφέρομαι με αγάπη; Όταν τον κρατάω σε μια καρέκλα για ηρεμήσει, εκφράζοντας δυνατά την απογοήτευση και τον θυμό μου, σημαίνει ότι τον αποδέχομαι με αγάπη; Από τη στιγμή που η εκκλησία λέει τέτοια πράγματα, οι γονείς δεν μπορούν πλέον να μοιραστούν τις απογοητεύσεις, το θυμό και τις στιγμές αδυναμίας τους, γιατί καλούνται να αποτελέσουν παράδειγμα στην εκκλησία και την κοινωνία. Δεν είναι η εκκλησία όμως, ο χώρος που θα έπρεπε να αποτελεί το παράδειγμα, όταν οι οικογένειες εκφράζουν άγχος και σύγχυση και αναρωτιούνται γιατί ο Θεός επέλεξε το παιδί τους να έχει αναπηρία»;

Σχετικά με την αναπηρία η οποία θεωρείται δώρο η Masters (2016), σημειώνει επίσης «Όλοι καλούμαστε να γίνουμε δώρο ο ένας για τον άλλον, να είμαστε ο Χριστός για τον πλησίον μας και να δούμε τον Χριστό στον πλησίον μας. Δεν χρειάζομαι ένα παιδί με αναπηρία για να ζήσω με αγάπη και αμοιβαιότητα».

Όσον αφορά τα αδέρφια, ο πάπας υπογραμμίζει: «Η αδελφική σχέση στις οικογένειες είναι ιδιαίτερα λαμπερή όταν βλέπουμε τη φροντίδα, την υπομονή, τη στοργή με την οποία

περιβάλλουν τον μικρό αδελφό ή την αδελφή που είναι αδύναμος, άρρωστος ή ανάπηρος» (Francis, 2016).

Για αυτό το σημείο η Masters (2016), τονίζει: Το αδερφάκι με αναπηρία προφανώς δεν έχει τίποτα θετικό να προσφέρει, υποτίθεται ότι είναι νεότερος και μένει παιδί για πάντα. Επιπλέον, τα «φυσιολογικά αναπτυσσόμενα» αδέρφια χρειάζονται επίσης τον χώρο για να εκφράσουν τις προκλήσεις και τις απογοητεύσεις τους σχετικά με τη ζωή με τον αδερφό ή την αδελφή τους με αναπηρία, καθώς και την αγάπη τους. Αυτά τα αδέρφια συχνά λαμβάνουν λιγότερη προσοχή από τους γονείς τους, όχι λόγω λιγότερης ανάγκης ή αγάπης, αλλά λόγω του περιορισμένου χρόνου και ενέργειας των γονέων. Πολύ συχνά χρειάζεται να ωριμάσουν και να αντιμετωπίσουν προκλήσεις πέρα από την ηλικία τους.

Σε άλλο σημείο του κειμένου ο Πάπας αναφέρει: « Η αφοσίωση και το ενδιαφέρον που επιδεικνύεται τόσο στους μετανάστες όσο και στα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι σημάδι του Πνεύματος. Και οι δύο καταστάσεις είναι παραδειγματικές: χρησιμεύουν ως δοκιμασία της δέσμευσής μας να δείχνουμε έλεος στο να καλωσορίζουμε τους άλλους και να βοηθάμε τους ευάλωτους να είναι μέλη των κοινοτήτων μας» (Francis, 2016).

Ο Perry (2016), αναφέρει σχετικά: «Η αρχή αυτής της πρότασης με προβληματίζει πολύ. Αν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι μετανάστες είναι ευάλωτες ομάδες, ο συνδυασμός τους δείχνει ότι οι «ειδικές ανάγκες» και οι μετανάστες ανήκουν σε μία ομάδα. Σύμφωνα με το Διεθνές Λεξικό της Αγγλικής Γλώσσας του Webster, Unabridged (2002), ο βασικός ορισμός του μετανάστη υποδηλώνει τη μετακίνηση σε νέες περιοχές για απασχόληση. Στο σημερινό πολιτικό περιβάλλον η λέξη μετανάστης είναι πολύ πιο φορτισμένη. Είναι ένα άτομο που δραπετεύει από τα βασανιστήρια, αναζητά άσυλο και έναν νέο τρόπο ζωής. Τα άτομα με αναπηρία ανήκουν στις κοινότητές μας, στις ενορίες μας, λόγω του ότι γεννιούνται σε αυτές ή μετακομίζουν σε αυτές με τις οικογένειές τους. Η εκκλησία δεν είναι για να «κάνει χώρο» για «αυτούς», αλλά για να αναγνωρίσει τη νόμιμη παρουσία και εργασία κάθε ατόμου μέσω της διαδικασίας του βαπτίσματος κάθε ατόμου (Catholic Church, 1990 ; Βατικανό, 1994). Συνεπώς, οι μετανάστες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι να μεν δύο ευάλωτες ομάδες, σε καμία όμως περίπτωση δεν πρέπει να θεωρούνται το ίδιο και να αναφέρονται μαζί».

Συμπερασματικά, το κάλεσμα για φιλανθρωπία πλέκεται σε όλο το κείμενο του Amoris Laetitia. Οι αναφορές του πάπα στη φιλανθρωπία προκαλούν τον αναγνώστη να αγαπήσει, όπως μας αγαπά ο Θεός, και ιδιαίτερα με «την υπεροχή της φιλανθρωπίας ως απάντηση στην εντελώς δωρεάν προσφορά της αγάπης του Θεού» (Francis, 2016). Το κάλεσμα του Φραγκίσκου για φιλανθρωπία αγγίζει ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του έργου του. Ωστόσο, δεν είναι ιδιαίτερα εύστοχος, όταν μιλάει για άτομα και οικογένειες που ζουν με αναπηρίες. Δεδομένης της ισχυρής ποιμαντικής παρουσίας που παρέχει ο Φραγκίσκος και του βαθμού που αναζητά την αρμονία μέσα στη διχόνοια, φαίνεται ότι η επιθυμία για αγάπη και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες είναι ειλικρινής, αλλά εξακολουθεί να είναι κακώς θεμελιωμένη και οδηγεί στην αντικειμενοποίηση αυτών των προσώπων που θέλει τόσο πολύ να αγαπήσει (Perry, 2016).

Ο Perry, μάλιστα θέλοντας να διορθώσει την προβληματική οπτική του πάπα Φραγκίσκου προτείνει τη θέση του Hans Reinders, όπως περιγράφεται στο «Receiving the Gift of Friendship», το 2008. Αναγνωρίζοντας ότι δεν έχουμε κάνει τίποτα για να αξιζούμε την αγάπη του Θεού που είναι πάντα παρούσα, μπορούμε να επιδιώξουμε να αναγνωρίσουμε την ομορφιά στην ποικιλομορφία της ανθρώπινης οικογένειας και να αναγνωρίσουμε ότι καλούμαστε να προσεγγίσουμε ο ένας τον άλλον με συμπόνια και αγάπη. Μπορούμε να δούμε κάθε άτομο όπως είναι, και όχι όπως επιθυμούμε να είναι; (Reinders, 2008).

Αντί για φιλανθρωπία, μάλιστα προτείνει να αναγνωριστεί το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, το οποίο να ανταποκρίνεται στην αναπηρία δημιουργώντας συστήματα και πολιτισμούς που είναι ριζικά περιεκτικοί, έτσι ώστε τα άτομα να μην μένουν με την αναπηρία λόγω έλλειψης πρόσβασης ή στιγματισμού (Perry, 2016).

Η Masters καταλήγει στο άρθρο της λέγοντας, ότι συμφωνεί με την άποψη του Perry για δομές υποστήριξης και εστιάζει στα προτερήματα και τις ικανότητες, αντί στα ελλείμματα και τις αδυναμίες των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, σύμφωνα με εκείνη πρέπει να πάμε βαθύτερα και να μετασχηματίσουμε ριζικά την αντίληψή μας για την έννοια της φιλανθρωπίας. «Πιστεύω ότι υπάρχει αξία στην ανάκτηση της αρχικής έννοιας της φιλανθρωπίας. Στη ρίζα της φιλανθρωπίας, την αγάπη, καλούμαστε να δούμε αληθινά το πρόσωπο που έχουμε μπροστά μας: να δούμε το άτομο ως ίσο σε αξιοπρέπεια ενώπιον του Θεού, που έχει χαρίσματα, ενδιαφέροντα και κλίσεις, καθώς και ανάγκες και αδυναμίες.

Σε αυτό μας καλεί ο Θεός μας. Εάν εστιάσουμε μόνο σε περιβαλλοντικές δομές που επηρεάζουν την πρόσβαση και τη συμμετοχή, δεν είμαι σίγουρη ότι θα δημιουργήσουμε χώρους στους οποίους όλοι θα ανήκουν και θα νιώθουν ότι τους εκτιμούν» (Masters, 2016).

Η μεταφορά των «δύο προσώπων του Χριστού» μου κάνει έκκληση για έμπνευση και επιστροφή στην πρώιμη παράδοση της χριστιανικής φιλανθρωπίας. Απαιτεί την ικανότητα να είσαι ευάλωτος αλλά και παρήγορος. Εάν μπορέσουμε να υιοθετήσουμε ξανά την αρχική φιλοσοφία της φιλανθρωπίας στην εκκλησία μας, ίσως μπορεί να μας βοηθήσει να ασχοληθούμε πιο αυθεντικά με όλους τους ανθρώπους, όχι μόνο με τα άτομα με αναπηρίες. Βλέποντας τον καθένα ως ένα πλάσμα που δημιουργήθηκε με αγάπη από τον Θεό μας, τον καθένα με χαρίσματα και ευάλωτα σημεία, που αξίζει όμως τον σεβασμό μας, τον επιβεβαιώνουμε και να τον ενδυναμώνουμε. Τότε μπορούμε να είμαστε ο Χριστός στον κόσμο μας: οικοδεσπότης και φιλοξενούμενος, δωρητής και ζητιάνος, άλλωστε αυτά είναι τα δύο πρόσωπα του Χριστού (Masters, 2016).

5.5 Η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εκκλησία: Σύγχρονα δεδομένα

Η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην εκκλησιαστική κοινότητα δεν υπήρξε μια εύκολη διαδικασία. Ένας από τους κύριους λόγους της παρεμπόδισης αυτής, ήταν οι βαθιά ριζωμένες αντιλήψεις για την αναπηρία.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Εγχειρίδιο Μελετών Αναπηρίας των Albrecht, Seelman και Bury (2001), το οποίο παρουσιάζει ορισμένες θρησκευτικές παραδόσεις και σημειώνει τα αντιφατικά σημεία τους: «Τα κείμενα από την Παλαιά Διαθήκη παρουσιάζουν τις παράδοξες και αλλόκοτες συμπεριφορές των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες προέτρεπαν την κοινωνία να είναι γενναιόδωρη και ευγενική απέναντι τους, ενώ παράλληλα η εκκλησία δήλωνε ότι η αναπηρία ήταν σημάδι της οργής του Θεού». Σε άλλες περιπτώσεις, η αναπηρία θεωρήθηκε ότι ήταν συνδεδεμένη με δαίμονες και μαγεία, ενώ ταυτόχρονα οι χριστιανικές κοινότητες φρόντιζαν για τη δημιουργία ευκαιριών και την ανάπτυξη χώρων που θα διευκόλυναν τη ζωή των ατόμων με αναπηρία. Συνεπώς, οι αντιφατικές αυτές απόψεις - συμπεριφορές, δυσκόλευαν την ουσιαστική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία στους χώρους της εκκλησίας (Gaventa, 2006).

Ωστόσο, παρά την αντιφατικές αυτές απόψεις, η πίστη κατέχει κεντρική θέση στη ζωή πολλών ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Οι συζητήσεις για τα πράγματα που έχουν μεγαλύτερη σημασία στη ζωή τους συχνά στρέφονται στις θρησκευτικές πεποιθήσεις, τις πνευματικές πρακτικές, τις προσωπικές σχέσεις και την υποστήριξη που λαμβάνουν στους χώρους λατρείας και συμβάλλει στην προσωπική τους άνθηση (Liu et al., 2014).

Για να εξετάσουμε τα πιο πρόσφατα δεδομένα σχετικά με την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στη θρησκευτική κοινότητα και τους εκκλησιαστικούς χώρους θα παραθέσουμε στοιχεία από έρευνες που εξετάζουν την ενσωμάτωση των ατόμων αυτών στους παρακάτω χώρους: κοινότητες πίστης, μάθηση, κοινωνική συναναστροφή, ευκαιρίες απασχόλησης, προσωπική και οικογενειακή υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία (Carter, 2022).

Συμμετοχή στις κοινότητες πίστης: Αρχικά, θα εξετάσουμε τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις κοινότητες πίστης και συγκεκριμένα στις λατρευτικές εκδηλώσεις. Στις

περισσότερες εκκλησίες, οι λατρευτικές εκδηλώσεις αποτελούν κομβικό σημείο της κοινότητας. Τα μέλη συγκεντρώνονται εκεί για προσευχή, κήρυγμα και λατρεία.

Αρκετές μελέτες έχουν ασχοληθεί με την προσέλευση παιδιών με αναπηρία στη θεία λειτουργία. Η O'Hanlon (2013), διαπίστωσε ότι το 52% των παιδιών παρακολουθούσε τελετές λατρείας τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα και το 35% παρακολουθούσε μια φορά το μήνα ή το χρόνο. Μόνο το 14% δεν παρευρέθηκε ποτέ. Επιπλέον, οι περισσότεροι γονείς (78%) περιέγραψαν αυτές τις εμπειρίες ως θετικές για τα παιδιά τους. Ακόμη, οι Li-Ching et al. (2008) διαπίστωσαν ότι το 61–65% των παιδιών με αυτισμό ηλικίας 3-11 και 65–79% των παιδιών με ΔΕΠΥ παρακολούθησαν θρησκευτικές λειτουργίες σε σύγκριση με το 75–86% των παιδιών χωρίς αναπηρία.

Σχετικά με τους ενήλικες με αναπηρίες έχουν γίνει λιγότερες μελέτες συγκριτικά με τα παιδιά. Οι Carter et al. (2015) διαπίστωσαν ότι λίγο λιγότερο από τους μισούς (48%) των ενηλίκων με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές παρακολούθησαν τουλάχιστον μία θρησκευτική λειτουργία τον μήνα σε 24 πολιτείες της Αμερικής.

Από τις παραπάνω έρευνες συμπεραίνουμε ότι: Πρώτον, σχεδόν σε κάθε μελέτη, τα μισά ή περισσότερα άτομα με αναπηρία αναφέρθηκαν ότι παρευρέθηκαν σε λατρευτικές εκδηλώσεις. Τέτοια ευρήματα έρχονται σε αντίθεση με τους συχνά διατυπωμένους ισχυρισμούς ότι τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους είναι σε μεγάλο βαθμό μη «εκκλησιαζόμενα». Δεύτερον, η θεία λειτουργία τείνει να είναι η κύρια οδός για τη συμμετοχή στα δρώμενα της εκκλησίας για τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με άλλους τομείς όπως: κοινότητες νέων, κυριακάτικο κατηχητικό κ.λπ. Τρίτον, όταν γίνονται συγκρίσεις με άτομα παρόμοιας ηλικίας χωρίς αναπηρίες, η προσέλευση στη λατρεία είναι σχεδόν πάντα λιγότερο συχνή (Ault et al., 2013b; Carter & Boehm, 2019). Τέταρτον, γνωρίζουμε πολύ περισσότερα για τη συμμετοχή παρά για τη μη συμμετοχή σε λατρευτικές εκδηλώσεις. Οι περισσότερες μελέτες αφορούν μόνο το εάν ένα άτομο παρακολουθεί ή πόσο συχνά (π.χ., εβδομαδιαία, μηνιαία, ετήσια). Λίγα μπορούν να ειπωθούν για το πως τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν στις διάφορες πτυχές της θείας λειτουργίας (Carter & Boehm, 2019).

Η μάθηση στις κοινότητες πίστης: Η θρησκευτική εκπαίδευση είτε μέσω των κυριακάτικων σχολείων, είτε μέσω προγραμμάτων, είτε μέσα από τις κατηχητικές τάξεις,

τις ομάδες νέων και τις διακονίες παιδιών παρέχει επίσημα πλαίσια για να βοηθήσει τα μέλη να μάθουν για τις πεποιθήσεις, τα έθιμα, τα δόγματα, τις παραδόσεις και τους ρόλους που σχετίζονται με την πίστη. Σε έρευνα των Ault et al. (2013), το 61% των γονέων ανέφερε ότι τα παιδιά τους με Αναπτυξιακές Διαταραχές είχαν παρακολουθήσει θρησκευτικά εκπαίδευση και το 14% είχε παρακολουθήσει συναντήσεις μικρών ομάδων το περασμένο έτος. Αυτές οι εμπειρίες παρασχέθηκαν σε ποικίλα πλαίσια χωρίς αποκλεισμούς, διαχωρισμούς και μάλιστα σε μεικτές ηλικίες. Μεταξύ των νέων με Αναπτυξιακές Διαταραχές στο Tennessee (ηλικίες 13–21), οι Carter and Boehm (2019), διαπίστωσαν ότι το 48% παρακολουθούσε μαθήματα θρησκευτικής εκπαίδευσης τουλάχιστον εβδομαδιαία και το 15% τουλάχιστον μηνιαία ή ετήσια. Τέλος, περισσότερο από το ένα τρίτο (36%) δεν παρευρέθηκαν ποτέ.

Από τις παραπάνω έρευνες τα συμπεράσματα που εξάγονται είναι τα εξής: Πρώτον, πολλοί νέοι με αναπηρίες συμμετέχουν σε μαθήματα κυριακάτικων σχολείων, προγράμματα για νέους και άλλα πλαίσια για να μάθουν για την πίστη τους. Το εάν και πώς υποστηρίζεται αυτή η συμμετοχή είναι λιγότερο σαφές. Δεύτερον, αυτή η έρευνα εστιάζει στενά σε άτομα με Αναπτυξιακές Διαταραχές. Οι εμπειρίες ατόμων με άλλες αναπηρίες π.χ. μαθησιακές δυσκολίες, διανοητικές, σωματικές ή αισθητηριακές αναπηρίες δεν έχουν εξεταστεί. Τρίτον, η ένταξη των ενηλίκων με αναπηρίες στη θρησκευτική εκπαίδευση φαίνεται πιο περιορισμένη και τα μοντέλα για την υποστήριξη της ένταξης δεν περιγράφονται επαρκώς (Carter, 2022).

Κοινωνική συναναστροφή: Οι κοινότητες πίστης είναι γεμάτες με επίσημες και ανεπίσημες ευκαιρίες για τη δημιουργία σχέσεων. Πράγματι, οι φιλίες που δημιουργούνται μέσα στις θρησκευτικές κοινότητες μπορούν να φέρουν μεγάλη απόλαυση, αμοιβαίο όφελος και την τόσο αναγκαία υποστήριξη σε άτομα με αναπηρίες και τις οικογένειές τους.

Ένας αρκετά μεγάλος αριθμός μελετών εξέτασε τον βαθμό στον οποίο τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες μέσω της εκκλησίας. Κάποιες από αυτές τις έρευνες εξετάζουν τις εμπειρίες παιδιών και ενηλίκων με Αναπτυξιακές Διαταραχές. Για παράδειγμα, οι Ault et al. (2013) διαπίστωσε ότι μόνο το 25% των παιδιών με Αναπτυξιακές Διαταραχές είχε συμμετάσχει σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες (π.χ. αθλητικές ομάδες) το προηγούμενο έτος. Μεταξύ των εφήβων με Αυτισμό, οι Carter and

Boehm (2019) διαπίστωσε ότι το 36% αναφέρθηκε ότι παρευρέθηκε σε κοινωνικές συγκεντρώσεις τουλάχιστον μηνιαίως και το 23% τουλάχιστον ετησίως. Το 37% δεν παρευρέθηκε ποτέ. Άλλες μελέτες περιγράφουν ακόμη πιο αδύναμες κοινωνικές σχέσεις. Οι Orsmond et al. (2004) διαπίστωσε ότι μόνο το 4% των εφήβων και ενηλίκων με Αυτισμό εμπλέκονταν σε άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις που προσφέρονται μέσω της εκκλησίας τους.

Από τις παραπάνω έρευνες τα συμπεράσματα που εξάγονται είναι τα εξής: Πρώτον, η κοινωνική συμμετοχή έχει αντιμετωπιστεί πρωτίστως στο πλαίσιο διακριτών γεγονότων ή δραστηριοτήτων π.χ. προγράμματα αναψυχής (Amado et al., 2013). Δεύτερον, λίγες μελέτες έχουν εξετάσει εάν οι φιλίες και άλλες υποστηρικτικές σχέσεις προκύπτουν πράγματι από αυτές τις κοινές δραστηριότητες. Η συμμετοχή σε προγράμματα αναψυχής και η συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες δεν εγγυώνται τη μετατόπιση των ανθρώπων από γνωστούς σε φίλους. Τρίτον, αν και η συναναστροφή είναι ένα φυσικό συστατικό των περισσότερων δραστηριοτήτων σε μια εκκλησία (π.χ. θρησκευτική εκπαίδευση, λατρευτικές εκδηλώσεις), οι τρόποι με τους οποίους καλλιεργούνται οι σχέσεις σε αυτά τα πλαίσια δεν έχουν λάβει ιδιαίτερη προσοχή (Carter et al., 2016). Τέταρτον, η εξέλιξη των σχέσεων αυτών μακριά από τα όρια των κοινών δραστηριοτήτων στους χώρους της εκκλησίας δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς ακόμη (Carter, 2022).

Ευκαιρίες απασχόλησης: Οι περισσότερες θρησκευτικές κοινότητες προσπαθούν να συνδέσουν τα χαρίσματα, τα ταλέντα και τα πάθη των μελών τους με τις ανάγκες της εκκλησίας και της κοινότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ευκαιριών απασχόλησης είναι η θητεία στο εκκλησιαστικό συμβούλιο, οι ομάδες εργασίας, βοήθεια στον προγραμματισμό της θρησκευτικής εκπαίδευσης, υπηρετήση σε ομάδα διακονίας και αποστολής ή οποιαδήποτε υπηρεσία ζητείται από την εκκλησία ή την κοινότητα.

Ωστόσο, οι έρευνες έδειξαν ότι η εμπλοκή των ατόμων με αναπηρία στις ευκαιρίες παροχής υπηρεσιών φαίνεται αρκετά περιορισμένη και ο αντίκτυπος της υπηρεσίας στο ίδιο το άτομο με αναπηρία ή στους άλλους δεν έχει εξεταστεί σε βάθος (βλ., Liu et al., 2014). Η ουσιαστική ηγεσία από άτομα με αναπηρία μέσα στις εκκλησίες φαίνεται ιδιαίτερα σπάνια. Τέλος, καμία από αυτές τις μελέτες δεν περιέγραψε τον βαθμό στον

οποίο οι ίδιοι οι κληρικοί ή άλλοι ηγέτες του εκκλησιαστικού κλήρου έχουν αναπηρίες (Carter, 2022).

Προσωπική και οικογενειακή υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία: Οι υγιείς εκκλησίες προσπαθούν να καλύψουν τις πνευματικές και πρακτικές ανάγκες των μελών τους και οι περισσότερες εκκλησίες προσφέρουν μια ποικιλία από προγράμματα για την αντιμετώπιση των αναγκών των μελών τους. Λίγες μελέτες όμως, έχουν ασχοληθεί με την υποστήριξη που λαμβάνουν τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειες τους στους χώρους της λατρείας και της θρησκευτικής εκπαίδευσης. Στην έρευνά της σε 58 γονείς παιδιών με αναπηρίες, η O'Hanlon (2013) ανέφερε ότι το ένα τρίτο (33%) δεν έλαβε ποτέ υποστήριξη από πνευματικούς ηγέτες και το ένα τέταρτο (25%) δεν έλαβε ποτέ υποστήριξη από μέλη μέσα στην εκκλησιαστική κοινότητα.

Όσον αφορά τις εκκλησιαστικές πρακτικές, ένα σκέλος της έρευνας έχει επικεντρωθεί στην υποστήριξη και φροντίδα που παρέχουν οι εκκλησίες σε άτομα με αναπηρίες ή πιο συχνά στις οικογένειές τους (Skinner et al., 2001). Οι Carter et al. (2016) διαπίστωσαν ότι μόνο το 33% των γονέων ανέφερε ότι ήταν διαθέσιμη η πνευματική συμβουλευτική από έναν αρχηγό εκκλησίας, το 14% ανέφερε ότι έλαβε οικονομική υποστήριξη ενώ μόλις ένα 12% ανέφερε ότι τους προσφέρθηκε μια ομάδα υποστήριξης στην αντιμετώπιση των δυσκολιών τους.

Από τις παραπάνω έρευνες τα συμπεράσματα που εξάγονται είναι τα εξής: Πρώτον, οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία είναι εξαιρετικά εξατομικευμένες. Αν και ορισμένες απόψεις εκτιμήθηκαν γενικά, η συνάφειά τους με συγκεκριμένα άτομα θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω και όχι να υποτεθεί. Δεύτερον, λίγα είναι γνωστά για τους τρόπους με τους οποίους οι εκκλησίες θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ευρύτερες ανάγκες που σχετίζονται με την απασχόληση, τη στέγαση και την υγεία των ατόμων αυτών. Τρίτον, πολλά περισσότερα είναι γνωστά για τη στήριξη που απευθύνεται στους γονείς παρά στα ίδια τα άτομα με αναπηρία. Τέταρτον, η υποστήριξη και η φροντίδα που παρέχονται μέσω επίσημων προγραμμάτων έχουν μελετηθεί περισσότερο από τις ενέργειες που παρέχονται ανεπίσημα από άλλα μέλη της εκκλησίας (Carter, 2021).

Κεφάλαιο 6ο: Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος υπό το πρίσμα της χριστιανικής θρησκείας

6.1 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και η χριστιανική λατρεία

Η Joanna Leidenhag σχολιάζει σε άρθρο της το 2021 τη σύγχρονη χριστιανική αντίληψη που ασπάζεται ο αρχισυντάκτης του περιοδικού, Brian Brock σχετικά με τη Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος. Ο Brian Brock σε πρόσφατο άρθρο του, το 2019 εκφράζει την άποψη ότι η κοινωνία και κυρίως η εκκλησία πρέπει να προχωρήσει ένα βήμα παραπέρα από την απλή συμπερίληψη και την απλή πρόσβαση στους χώρους λατρείας.

Ο Brock (2019) εκφράζει την άποψη της ισότιμης συμμετοχής των αυτιστικών χριστιανών στη λατρεία της εκκλησίας. Οι αυτιστικοί είναι και αυτοί άνθρωποι μέσω των οποίων το Άγιο Πνεύμα διανέμει τα δώρα του στην εκκλησία, ακριβώς μέσα από την έννοια της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας. Πιο αναλυτικά, η συμμετοχή αυτιστικών προσώπων στο σώμα του Χριστού υπογραμμίζει όλη την ανάγκη της ανθρωπότητας, για τον φωτισμό του υλικού κόσμου από το Άγιο Πνεύμα. Ο φωτισμός μέσα από το Άγιο Πνεύμα βοηθά κάθε άνθρωπο ανεξαιρέτως να αντιληφθεί και να ανταποκριθεί στην παρουσία του Θεού.

Από την άλλη, σε αυτή την πράξη του Πνεύματος οι άνθρωποι δεν είναι εντελώς παθητικοί. Η εμπειρία του αυτισμού υπογραμμίζει επίσης, πως τα αισθητήρια περιβάλλοντα που δημιουργούμε στη λατρεία μπορούν να είναι ένα μέσο με το οποίο το Πνεύμα μας διδάσκει όλους να αισθανθούμε και να ανταποκριθούμε την παρουσία του Χριστού στον κόσμο. Ωστόσο, για να λειτουργήσει αυτό, όπως θα έπρεπε, μόνο οι σχέσεις και η προσεκτική, συμπαθητική επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων βοηθά ουσιαστικά. Μόνο ενεργώντας μαζί μπορούμε να επικοινωνήσουμε μεταξύ μας τον κόσμο που μοιραζόμαστε καθώς το Πνεύμα αποκαλύπτει τη Βασιλεία του Θεού ανάμεσά μας.

Συνεπώς, η συμπερίληψη ή μάλλον η απλή συμπερίληψη μέσω της απλής πρόσβασης – μετάβασης στην εκκλησία, έχει δεχθεί κριτική στην πρόσφατη θεολογία της αναπηρίας (Brock, 2019 & Swinton, 2012 και 2016). Το ενδιαφέρον αυτής της κριτικής είναι ότι συμπερίληψη προστατεύει το status quo της κοινωνίας και κατ' επέκταση της εκκλησίας.

Περιορίζοντας την αναπηρία στο να καταστούν μόνο ορισμένοι χώροι σωματικά προσβάσιμοι.

Η απλή συμπερίληψη επιτρέπει σε όσους εργάζονται ήδη σε τέτοιους χώρους να αισθάνονται μεγαλόψυχοι και δεν αμφισβητεί τις βασικές πεποιθήσεις και τα συστήματα αξίας που δημιουργούν περιθωριοποίηση και ανισότητα. Ο Brock παρατηρεί πως οι σύγχρονες εκκλησίες συχνά πέφτουν σε αυτή την παγίδα, βλέπει όμως την εκκλησία ως ένα μέρος στην κοινωνία όπου μπορούμε να απελευθερωθούμε από αυτή τη λογική. Η χριστιανική θεολογία προσφέρει μια πολιτική «λυτρωμένης κοινωνίας» που εκτοπίζει την πολιτική τόσο του αποκλεισμού όσο και της επιφανειακής ένταξης. Η εκκλησία μπορεί και πρέπει να προσφέρει ισότιμη συμμετοχή σε όλα τα μέλη της, ανάμεσά τους φυσικά και τα αυτιστικά άτομα (Brock, 2019).

6.2 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και η Αγία Γραφή

Ο Grant Macaskill στο άρθρο του με τίτλο «The Bible, Autism and Other Profound Developmental Conditions: Regulating Hermeneutics» (2021), επιδιώκει να δημιουργήσει ένα ερμηνευτικό πλαίσιο στο οποίο θα μπορούμε να διαβάζουμε τη Βίβλο εποικοδομητικά με σκοπό να «σκεφτόμαστε βιβλικά» για τον Αυτισμό με ιδιαίτερα χριστιανικούς όρους.

Σχεδόν κάθε εκκλησία ή χριστιανική κοινότητα επηρεάζεται από την παρουσία του Αυτισμού, όπως είναι πλέον κατανοητό. Οι Χριστιανοί που θεωρούν τη Βίβλο ως τον κανονιστικό οδηγό για θέματα σκέψης και πρακτικής στρέφονται στην ανάγνωση της Αγίας Γραφής καθώς προσπαθούν να αντιμετωπίσουν χριστιανικά αυτή τη νέα πραγματικότητα. Ωστόσο, επειδή ο Αυτισμός δεν ήταν γνωστός στον αρχαίο κόσμο, η προσπάθεια «βιβλικής σκέψης» για αυτόν δεν μπορεί να περιοριστεί στην ερμηνεία των κειμένων που τον περιγράφουν προφανώς, και αυτό δημιουργεί περιορισμούς στη μεθοδολογία που εφαρμόζεται στις Βιβλικές Σπουδές, ακόμη και αν προέρχεται από πιστούς μελετητές και ποιμένες.

Οι Χριστιανοί μπορεί να αναπτύξουν καλοπροαίρετες και δημιουργικές πρακτικές και να εφαρμόσουν τη βιβλική διδασκαλία στον Αυτισμό, αλλά εάν αυτές οι προσπάθειες δεν ρυθμίζονται από καλές ερμηνευτικές και θεολογικές αρχές, τέτοιες ερμηνείες μπορεί να είναι ακατάλληλες και ποιμαντικά καταστροφικές. Ο αυτισμός, επίσης, δεν είναι μόνος του, αλλά αποτελεί παράδειγμα μιας σειράς αναπτυξιακών διαταραχών που δεν ήταν γνωστές στον αρχαίο κόσμο, ιδιαίτερα εκείνων που αφορούν τη γνωστική ανάπτυξη.

Ο Macaskill (2021) συνεπώς, επισημαίνει στο άρθρο του ότι ο αυτισμός θέτει προκλήσεις που φέρνουν στο προσκήνιο την ανάγκη τήρησης συγκεκριμένων αρχών. Εάν αυτές οι αρχές δεν τηρούνται ή δεν αναγνωρίζονται, οποιαδήποτε προσπάθεια ανάγνωσης της Αγίας Γραφής σε σχέση με τον Αυτισμό θα είναι ανεπιτυχής. Οι πρακτικές που εφαρμόζει δεν είναι συγκεκριμένες για μια ανάγνωση της Αγίας Γραφής προσανατολισμένη στον Αυτισμό, αλλά βασίζονται σε γενική ερμηνεία των Γραφών. Σε σημαντικό βαθμό, αντικατοπτρίζουν απλώς τον «κανόνα της πίστης» που διέπει τις ερμηνευτικές πρακτικές της πρώιμης εκκλησίας (Macaskill, 2021).

Επιπλέον, η εφαρμογή συγκεκριμένων αρχών σε σχέση με τον αυτισμό υπογραμμίζει ότι γίνεται μία σοβαρή προσπάθεια να σκεφτούμε καλύτερα και πιο σωστά τον Αυτισμό στο χώρο της εκκλησίας. Αν μάθουμε να σκεφτόμαστε καλύτερα για τον αυτισμό, θα μάθουμε να σκεφτόμαστε καλύτερα και για όλα τα άλλα (Macaskill, 2021).

Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί από έρευνες για τον Αυτισμό ότι η εφαρμογή συγκεκριμένων αρχών μπορεί να περιλαμβάνει την τήρηση κανόνων, την αποδοχή συγκεκριμένων συμπεριφορών και την επιβεβαίωση των γνωστικών και κοινωνικών διαφορών. Αυτή είναι μια ιδιαίτερα σημαντική παρατήρηση, γιατί αναγνωρίζει ότι η προσδοκία της μετάνοιας και της αλλαγής αφορά τόσο τους αυτιστικούς όσο και τους υπόλοιπους ανθρώπους. Είναι πολύ εύκολο δηλαδή, να χρησιμοποιηθεί μια διάγνωση αυτισμού ως δικαιολογία για ενέργειες που είναι επιζήμιες για τους άλλους. Επομένως, η τήρηση συγκεκριμένων αρχών διασφαλίζει τη σωστή και εύρυθμη λειτουργία της χριστιανικής κοινότητας (Macaskill, 2021).

Ορισμένες από τις βασικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται στο χώρο της εκκλησίας αναλύονται παρακάτω. Πρώτον, στους χώρους λατρείας απαιτείται να χρησιμοποιήσουμε τη γλώσσα και την έννοια της «κανονικότητας» με μεγάλη προσοχή, αναγνωρίζοντας ότι οι κανόνες μας μπορεί να μην είναι κατανοητοί ή και υλοποιήσιμοι από άτομα με ΔΑΦ. Συνεπώς, οι αντιληπτές δυσκολίες των ατόμων με ΔΑΦ μπορεί, στην πραγματικότητα, να αντιπροσωπεύουν προκλήσεις για το στρεβλωμένο σύστημα αξιών της κοινωνίας μας (Macaskill, 2019).

Δεύτερον, η Καινή Διαθήκη παρέχει μια ριζικά διαφορετική περιγραφή της ανθρώπινης ύπαρξης. Αυτή η εναλλακτική περιγραφή, σωστά σχεδιασμένη, είναι ανθεκτική σε οποιαδήποτε προσπάθεια ορισμού της εικόνας του Θεού με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Ο Χριστός είναι και θεός και άνθρωπος και ως άνθρωπος συγκεντρώνει επάνω του τις ατέλειες κάθε ανθρώπου.

Τρίτον, η Καινή Διαθήκη παρέχει ένα σύνολο συγκεκριμένων εικόνων για ένταξη στη χριστιανική κοινότητα: σώμα, ναός, βασιλείο κ.λπ. Η ίδια η ακρίβεια των εικόνων, καθώς και η μεταβλητότητά τους, σημαίνει ότι αυτές οι εικόνες μπορούν να είναι χρήσιμες και να γίνουν προσβάσιμοι τρόποι επικοινωνίας και ενθάρρυνσης της ένταξης για άτομα με ΔΑΦ. Επίσης, η εκκλησία μπορεί να διαπιστώσει ότι η δική της δυναμική στην κοινότητα

εξαρτάται περισσότερο από τη φυσική - κοινωνική ύπαρξη και συναναστροφή παρά από την αυθεντική θεολογική περιγραφή (Macaskill, 2018).

Τέταρτον, είναι γνωστό ότι η λειτουργία των ατόμων με ΔΑΦ περιλαμβάνει μάθηση και προσαρμογή. Στόχος της εκκλησίας είναι μέσα από τη μάθηση τα άτομα με Αυτισμό να οδηγηθούν στην αρετή, που είναι βασική ιδιότητα της χριστιανικής ταυτότητας.

Πέμπτον, το ερώτημα πώς μπορούν να αξιολογηθούν όσοι έχουν ΔΑΦ σε σχέση με την ηγεσία της εκκλησίας πρέπει να αναδιατυπωθεί από τα κείμενα της Καινής Διαθήκης. Τα θέματα ηγεσίας συχνά διακυβεύονται από τα ίδια συστήματα αξιολόγησης που είδαμε να εκφέρουν την άποψη ότι: αυτοί που θεωρούνται ηγέτες γίνονται σεβαστοί λόγω των αγαθών της σοφίας και της προσωπικότητας και κρίνονται με κοσμικά πρότυπα. Το ερώτημα του κατά πόσον όσοι έχουν τέτοιες διαταραχές μπορούν να αναλάβουν την ηγεσία είναι, από πολλές απόψεις, μια δοκιμασία για το εάν η εκκλησία έχει πραγματικά παλέψει με την αλλαγή αξίας που απαιτεί το ευαγγέλιο. Προφανώς, αυτό είναι ένα θέμα που πρέπει να εξεταστεί σε ατομική βάση, χωρίς αφέλεια σχετικά με τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν σε τέτοιους ρόλους όσοι έχουν ΔΑΦ. Ωστόσο, εάν ληφθούν υπόψη και εκτιμηθούν σωστά οι μοναδικές γνώσεις και τα δυνατά σημεία των ατόμων με ΔΑΦ, τότε και οι εκκλησίες μπορούν να αναλογιστούν τις δικές τους υπολειπόμενες προκαταλήψεις.

6.3 Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και το συναίσθημα της χαράς: Μία θεολογική προσέγγιση

Ο Αυτισμός αποτελεί μία σοβαρή νευροψυχολογική διαταραχή, που διαρκεί μία ολόκληρη ζωή και είναι συνήθως παρούσα από τη γέννηση του παιδιού. Ο Αυτισμός δεν είναι ψυχιατρική νόσος, αλλά εντάσσεται στην κατηγορία των Διάχυτων Αναπτυξιακών Διαταραχών. Αυτές οι διαταραχές χαρακτηρίζονται από σοβαρά ελλείμματα σε πολλούς τομείς της ανάπτυξης, για αυτό το λόγο ονομάζονται «διάχυτες». Πρόκειται για μια αναπτυξιακή διαταραχή του ατόμου, μια διαταραχή της ψυχολογικής του ανάπτυξης. (Λαμνίσος & Γιαννάκου, 2019).

Στο πλαίσιο αυτής της διαταραχής εμποδίζεται ή δυσκολεύεται η ανάπτυξη ορισμένων ψυχολογικών δεξιοτήτων, που είναι ζωτικές για την ψυχο-κοινωνική λειτουργία και επάρκεια του ανθρώπου. Οι δεξιότητες αυτές σχετίζονται με την κοινωνική συναλλαγή και αμοιβαιότητα, την επικοινωνία και την οργάνωση πρόσφορης και σκόπιμης δραστηριότητας. Στις περιοχές αυτές, τα αυτιστικά άτομα εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες και χαρακτηριστικές αποκλίσεις. Ένα ακόμα στοιχείο που επιδεικνύει τη σημαντικότητα του θέματος είναι ότι πέρα από τη ζωή του παιδιού που επηρεάζεται άμεσα, αλλάζει και αυτή των οικογενειών τους, δηλαδή του ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου.

Στο πλαίσιο μιας θεολογικής αξιολόγησης του αυτισμού, η έννοια της χαράς φαίνεται να λειτουργεί με τρόπους που αντιστέκονται σε τέτοιες προσεγγίσεις όπως περιγράφονται παραπάνω. Γιατί το συναίσθημα της χαράς δεν συνδέεται με την εγγενή ικανότητα κανενός ατόμου, αλλά με την παρουσία και το σκοπό του Θεού, ο οποίος πρέπει να υπερισχύει όλων των άλλων στοιχείων στην αξιολόγηση της κατάστασης (Macaskill, 2020).

Πιο αναλυτικά, η έννοια της χαράς γίνεται κατανοητή με όρους που ενημερώνονται από βιβλικά και θεολογικά κείμενα και απαιτεί μια θεολογική αξιολόγηση του Αυτισμού που αρνείται να μετρήσει την αξία σύμφωνα με ένα πρότυπο ατομικής λειτουργίας. Η έννοια της χαράς, με άλλα λόγια, δεν ξεκινά με κανένα μοντέλο αξίας που να αξιολογεί τα άτομα και τις ικανότητες που κρίνονται ότι έχουν. Μάλιστα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι αυτό ισχύει εξίσου τόσο για το «ικανό» άτομο όσο και για το «ανάπηρο» άτομο: η ικανότητα για χαρά δεν καθορίζεται από την κατάσταση του ατόμου, αλλά από την θέση αυτού του

ατόμου μέσα σε έναν κόσμο γεμάτο από την παρουσία και την καλοσύνη του Θεού (Macaskill, 2020).

Όταν ένα πράγμα, οποιοδήποτε πράγμα, βρίσκεται μέσα σε μια οικονομία δώρων και χάρις, την κατάσταση εκπλήρωσης του ή την επίτευξη του όλου του, δεν μπορεί πλέον να αξιολογηθεί από την άποψη της ικανότητάς του να παράγει άλλα πράγματα, αλλά από τη συμμετοχή του στον καταμερισμό της ζωής από τον Θεό. Δεν υπάρχει χώρος σε τέτοιες συζητήσεις για αναφορές σε ετικέτες όπως "υψηλή λειτουργικότητα" και "χαμηλή λειτουργικότητα"(Macaskill, 2020).

Δεύτερον, υπάρχει πράγματι μια εσχατολογική διάσταση της χαράς, η οποία δείχνει μια εποχή αντιστροφής και μετασχηματισμού. Για τον Αυτισμό, ειδικότερα, αυτό είναι σημαντικό. Είναι σύνηθες στους χριστιανικούς κύκλους ο αυτισμός (όπως και η αναπηρία, γενικά) να θεωρείται ως κάτι που επί του παρόντος είναι εξουθενωτικό, το οποίο όμως θα μεταμορφωθεί σε ένα εσχατολογικό μέλλον. Η σημασία της χαράς, σε αυτή την περίπτωση, είναι ότι το άτομο γνωρίζει ότι η σημερινή εποχή, και όλες οι αδυναμίες της, δεν είναι η τελική ή μόνιμη κατάσταση στην οποία θα παραμείνουμε.

Ωστόσο, ενώ υπάρχει σαφώς μια προσδοκία για μελλοντική μεταμόρφωση στην Καινή Διαθήκη και δίνεται έμφαση στην ελπίδα, τα κείμενα της Αγίας Γραφής δεν υποδεικνύουν σαφώς ότι αυτό μπορεί να συμβεί. Αυτό δεν σημαίνει ότι κάθε αναπηρία θα συνεχίσει να υπάρχει και σε μια άλλη ζωή, αλλά αναγνωρίζει ότι για πολλούς εντός της αυτιστικής κοινότητας, όπως και για πολλούς με άλλου είδους αναπηρίες, η προοπτική της εξάλειψης της πάθησης στη μετά θάνατον ζωή είναι στην πραγματικότητα ανησυχητική, καθώς η αναπηρία αποτελεί θεμελιώδες συστατικό για την ταυτότητά τους (Macaskill, 2018).

6.4 Οι προκλήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες των αυτιστικών παιδιών σχετικά με την ένταξη τους στις χριστιανικές κοινότητες

Οι γονείς παιδιών με αναπηρία αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια και προκλήσεις σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Οι γονείς αυτοί, συχνά, μπορεί να αισθάνονται αποξενωμένοι από την κοινότητα, την οικογένεια και τους φίλους, επειδή δαπανάται πολύς χρόνος και προσπάθεια για να γίνουν μικρά βήματα καλυτέρευσης στην καθημερινή ζωή των παιδιών τους. Οι οικογένειες παιδιών με αναπηρία όμως, θέλουν για τα παιδιά τους τα ίδια πράγματα που θέλουν όλες οι οικογένειες για τα παιδιά τους. Για τους καθολικούς, αυτό σημαίνει ένταξη στους κόλπους και τη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας (McGee, 2010).

Σχετικά με αυτό η ένωση καθολικών προσκόπων δηλώνει: «Ως λαός του Θεού, καλούμαστε να είμαστε συμπονετικοί, δίκαιοι και αποδεκτοί από όλους στην κοινότητα της πίστης μας, επειδή είμαστε όλοι φτιαγμένοι σύμφωνα με την εικόνα του Θεού. Αυτή η επιταγή προέρχεται από τη Γραφή καθώς και από τη διδασκαλία της εκκλησίας για την πίστη και την αγάπη. Ο Λαός του Θεού καλείται να ζήσει ως το Σώμα του Χριστού και εμείς συνεχώς καλούμαστε να ανταποκριθούμε σε αυτό το κάλεσμα. Καθώς οικοδομούμε το Σώμα του Χριστού, πρέπει να κοιτάξουμε να απλώσουμε τα χέρια μας και να ανοίξουμε τις ιερές πόρτες σε όλους όσους επιθυμούν να εισέλθουν στη μυστηριακή ζωή της Καθολικής Εκκλησίας. Εντάσσοντας τα άτομα με αναπηρία στη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, γινόμαστε μια πλουσιότερη κοινότητα πίστης. Μέρος της ζωής της πίστης μας είναι να αποδεχόμαστε όλους σε πλήρη συμμετοχή».

Το έγγραφο με τίτλο, «*Welcome and Justice for Persons with Disabilities*», υπογραμμίζει όσα περιγράφονται παραπάνω διατυπώνοντας τέσσερις βασικές αρχές για την πλήρη ένταξη των ατόμων με αναπηρία στις λατρευτικές κοινότητες (United States Conference of Catholic Bishops, 1995, 1998):

1. Κάθε άτομο είναι δημιουργημένο κατ' εικόνα και ομοίωση του Θεού, όμως υπάρχουν διαφορές στις ατομικές ικανότητες. Η θετική αναγνώριση αυτών των διαφορών αποθαρρύνει τις διακρίσεις και ενισχύει την ενότητα του Σώματος του Χριστού.

2. Οι εορτές και τα κατηχητικά προγράμματα θα πρέπει να είναι προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρία και ανοιχτά στην πλήρη, ενεργό και συνειδητή συμμετοχή τους, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.
3. Εφόσον η ενορία είναι η πόρτα για τη συμμετοχή στη χριστιανική εμπειρία, είναι ευθύνη τόσο των ποιμένων όσο και των λαϊκών να διασφαλίσουν ότι αυτές οι πόρτες είναι πάντα ανοιχτές... η παροχή πρόσβασης στις θρησκευτικές λειτουργίες είναι ποιμαντικό καθήκον.
4. Πρέπει να αναγνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τη συμβολή των ατόμων με αναπηρία στην πνευματική ζωή της Εκκλησίας. Να τους ενθαρρύνουμε να εκπληρώνουν το έργο του Κυρίου στον κόσμο σύμφωνα με τα ξεχωριστά ταλέντα και τις ικανότητές τους.

Συχνά οι οικογένειες δεν είναι προετοιμασμένες για τη γέννηση ενός παιδιού με αναπηρία ή την ανάπτυξη αναπηριών και διαταραχών. Η ποιμαντική μας απάντηση είναι, να ενημερωθούμε για τις αναπηρίες και να προσφέρουμε συνεχή υποστήριξη στην οικογένεια και θερμή υποδοχή του παιδιού στην εκκλησιαστική κοινότητα. Εάν επιτρέψουμε στη διαφορετικότητά μας να λάμψει, θα καλλιεργήσουμε και εμείς περισσότερο την πίστη μας και θα έχουμε πετύχει την αποστολή μας ως κοινότητα.

Συμπερίληψη σημαίνει να ανοίγουμε τις πόρτες της Εκκλησίας μας αρκετά, ώστε να συμπεριλάβουμε όλους στην κοινότητα της πίστης. Οι πρωταρχικές λειτουργίες των επισκόπων της Καθολικής Εκκλησίας είναι το κήρυγμα, η διδασκαλία και η συμβουλή. Σε αυτή την τριάδα, οι επίσκοποι της Καθολικής Εκκλησίας σήμερα είναι επιφορτισμένοι με την καθοδήγηση ολόκληρης της θρησκευτικής κοινότητας για να δούμε ότι είμαστε πιο δυνατοί, όταν ανοίγουμε την καρδιά και το μυαλό μας για να συμπεριλάβουμε όλους στο τραπέζι του Κυρίου. Ο αείμνηστος επίσκοπος Joseph Cardinal Bernadin είπε εύγλωττα « Η ένταξη ξεκινά από τις καρδιές μας. Ξεκινά με επιβεβαίωση. Πρέπει να ανοίγουμε τις καρδιές μας ο ένας στον άλλο και να αναγνωρίζουμε τα δυνατά σημεία κάθε ανθρώπου... Όταν ανοίγουμε τις καρδιές μας και την κοινότητά μας στα δώρα που φέρνει κάθε άτομο, κερδίζουμε όλο» (Pathways Awareness Foundation, 2009).

Διακυβεύονται πολλά όταν δεν επιδιώκουμε ενεργά να γίνουμε κοινότητες πίστης χωρίς αποκλεισμούς. Κινδυνεύουμε όχι μόνο να αποξενώσουμε οικογένειες παιδιών με

αναπηρίες. Κινδυνεύουμε να μην ζήσουμε πλήρως το κάλεσμα της διακονίας μας, να μην είμαστε «ο Χριστός για τους άλλους».

Ωστόσο παρά την καλή πρόθεση και την επιθυμία της εκκλησίας για ουσιαστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία και συγκεκριμένα των αυτιστικών παιδιών, παρατηρούνται σημαντικές δυσκολίες. Οι δυσκολίες αυτές αφορούν: α) την αλληλεπίδραση των αυτιστικών παιδιών με τα άλλα παιδιά και ενήλικες της χριστιανικής κοινότητας, β) τα συναισθήματα των αυτιστικών παιδιών σχετικά με την παρακολούθηση της εκκλησίας, γ) τις απόψεις των αδελφών σχετικά με τον/την αυτιστικό/ή αδελφό/ή, δ) τον πραγματικό ρόλο της εκκλησίας και προτάσεις για την ένταξη των παιδιών με αυτισμό και ε) τη δυνατότητα πίστης των αυτιστικών παιδιών.

Η Howell & Pierson (2010) σε έρευνα τους εξετάζουν τις εμπειρίες τεσσάρων μητέρων που μεγαλώνουν παιδιά με Αυτισμό και επισκέπτονται τέσσερις διαφορετικές εκκλησίες. Αναλύουν τα ευρήματα στους άξονες που αναφέρθηκαν παραπάνω και οδηγούνται σε συμπεράσματα τα οποία αρκετά συχνά επιβεβαιώνονται και από τη σχετική βιβλιογραφία. Ας δούμε λοιπόν τους πέντε αυτούς άξονες αναλυτικά:

α) η αλληλεπίδραση των αυτιστικών παιδιών με τα άλλα παιδιά και ενήλικες της χριστιανικής κοινότητας

Ο βαθμός στον οποίο τα παιδιά με ΔΑΦ συμπεριλήφθηκαν και αλληλεπιδρούσαν με άλλα άτομα στις τέσσερις εκκλησίες διέφερε σημαντικά. Ο Carter (2007) περιέγραψε πολλά κοινά εμπόδια που μπορούν να εμποδίσουν τη συμπερίληψη παιδιών και ενηλίκων με Αυτισμό. Στη συγκεκριμένη έρευνα οι μητέρες του δείγματος περιέγραψαν εμπόδια συμπεριφοράς, επικοινωνίας και προγραμματισμού στις κοινότητες τους, αν και δεν ανέφεραν όλες ότι τα βίωσαν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Για παράδειγμα, μια μητέρα ανέφερε ότι τα μέλη των εκκλησιών που είχε παρακολουθήσει δεν ανέχονταν τις συμπεριφορές των παιδιών της κατά τη διάρκεια των ακολουθιών ενώ τρεις από τις τέσσερις μητέρες περιέγραψαν επικοινωνιακά εμπόδια στην ένταξη. Παρόλο που δόθηκε στα παιδιά τους υποστήριξη από ειδικό προσωπικό ή εθελοντές, οι εξειδικευμένες στρατηγικές διδασκαλίας δεν φάνηκαν να χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά ή στο μέτρο του δυνατού.

Με βάση τις περιγραφές που προέρχονται από κάθε μητέρα, η «συμπερίληψη» ήταν μια εξαιρετικά εξατομικευμένη κατασκευή. Μια μητέρα θεώρησε ότι το παιδί της γινόταν αποδεκτό, εάν βρισκόταν στην ίδια τάξη του κυριακάτικου σχολείου με τους συνομηλίκους του χωρίς αναπηρίες, παρόλο που το παιδί αλληλεπιδρούσε κυρίως με τον βοηθό του ένας προς έναν.

Μια άλλη μητέρα θεώρησε την ένταξη για τα παιδιά της, ως συμμετοχή σε ένα εναλλακτικό κυριακάτικο σχολείο με τυπικούς συνομηλίκους. Αν και τα περισσότερα από τα παιδιά συμμετείχαν με συνομηλίκους τους σε εκκλησιαστικές δραστηριότητες, καμία από τις σχέσεις τους δεν αναφέρθηκε ότι συνέβη εκτός εκκλησίας. Αν και δεν μπορούσαμε να εξετάσουμε τον ρόλο που η σοβαρότητα της αναπηρίας θα μπορούσε να είχε επηρεάσει τη συμμετοχή σε εκκλησιαστικές δραστηριότητες, άλλες έρευνες έχουν βρει ότι η ένταξη στις κοινωνικές δραστηριότητες μπορεί μερικές φορές να προβλεφθεί από τον βαθμό των αναπηριών των παιδιών (Orsmond et al., 2004). Σε αυτές τις τέσσερις εκκλησίες που έγινε η έρευνα, η φύση των κοινωνικών αναπηριών των αυτιστικών παιδιών φάνηκε να επηρεάζει τον βαθμό στον οποίο συμπεριλήφθηκαν, καθώς και την ποιότητα αυτών των εμπειριών.

Απαιτείται συνεπώς, περαιτέρω έρευνα για να διερευνηθεί ποιες είναι οι «βέλτιστες πρακτικές» για τη συμπερίληψη παιδιών με Αυτισμό στα κυριακάτικα σχολικά προγράμματα. Επιπλέον, οι ερευνητές θα πρέπει να διερευνήσουν ποια είδη υποστήριξης είναι πιο επιτυχημένα σε χώρους κυριακάτικων σχολείων για παιδιά που βρίσκονται στο φάσμα του Αυτισμού, αλλά παρουσιάζουν όμως σημαντικές διαφορές. Πράγματι, οι ανάγκες υποστήριξης παιδιών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας μπορεί να είναι κάπως διαφορετικές από εκείνες των παιδιών με πιο σοβαρές αναπηρίες (Howell & Pierson 2010).

β) τα συναισθήματα των αυτιστικών παιδιών σχετικά με την παρακολούθηση της εκκλησίας

Σε συμφωνία με προηγούμενες έρευνες (Klienert et al., 2007; Scuccimarra, 1990) που υποδηλώνουν ότι η εκκλησία μπορεί να είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα για τα παιδιά με σημαντικές αναπηρίες έρχεται και η έρευνα των Howell & Pierson. Τα παιδιά με βοηθούς ένας προς έναν, λέγεται ότι αγαπούν τους βοηθούς τους και τα παιδιά σε τροποποιημένα περιβάλλοντα φάνηκε να απολαμβάνουν τις δραστηριότητες, ίσως επειδή

ήταν προσαρμοσμένα για να ανταποκρίνονται στις εξατομικευμένες ανάγκες τους. Αν και τρεις από τις τέσσερις μητέρες είχαν ξεκάθαρα προτάσεις για τη βελτίωση της ανταπόκρισης της εκκλησίας στο να συμπεριληφθούν παιδιά με αναπηρίες, οι περισσότερες από τις μητέρες του δείγματος ανέφεραν ότι τα παιδιά τους αισθάνονταν πολύ όμορφα για την εκκλησία. Το επίπεδο υποστήριξης της ένταξης διέφερε για κάθε οικογένεια, αλλά όλα τα παιδιά ανέφεραν θετικά συναισθήματα για την εκκλησία και ότι λάμβαναν εξειδικευμένη βοήθεια. Αυτό το εύρημα υποδεικνύει ότι και η μικρή βοήθεια - υποστήριξη για παιδιά με Αυτισμό μπορεί να αυξήσει την επιθυμία και τον ενθουσιασμό τους για δραστηριότητες που βασίζονται στην εκκλησία (Howell & Pierson, 2010).

γ) οι απόψεις των αδελφών σχετικά με τον/την αυτιστικό/ή αδελφό/ή

Οι μητέρες ρωτήθηκαν για τις σχέσεις και τις απόψεις τους σχετικά με τον αδερφό ή την αδελφή τους με αυτισμό. Σε αντίθεση με τα ευρήματα των Orsmond και Seltzer (2007) υποδεικνύοντας ότι τα αδέρφια μπορεί να είναι λιγότερο κοντά και πιο απαισιόδοξα για τους αδελφούς ή τις αδερφές τους με αυτισμό, όλες οι μητέρες στη μελέτη των Howell & Pierson (2010) έδειξαν ότι τα αδέρφια ήταν αρκετά θετικά για τους αδελφούς ή τις αδερφές τους. Ένα μικρότερο αδερφάκι αναφέρθηκε ότι περιστασιακά δεν συμπαθεί την αδερφή της με αυτισμό, αλλά ταξινομήθηκε ως υποστηρικτικό συνολικά. Επειδή τα ευρήματα αντικατοπτρίζουν μόνο τις απόψεις και την οπτική των γονέων, είναι πιθανό να είχαν προκύψει διαφορετικά ευρήματα εάν είχαμε πάρει απευθείας συνέντευξη από τα αδέρφια. Ωστόσο, η πίστη των οικογενειών μπορεί να λειτουργήσει ως φραγμός στις αρνητικές επιπτώσεις του αυτισμού στα αδέρφια (Howell & Pierson, 2010).

δ) ο πραγματικός ρόλος της εκκλησίας και προτάσεις για την ένταξη των παιδιών με Αυτισμό

Οι γονείς πρόσφεραν ποικίλες συστάσεις για τη βελτίωση της ανταπόκρισης της εκκλησίας στην κάλυψη των αναγκών των παιδιών με ΔΑΦ. Η ανάπαυλα, οι εκπαιδευμένοι βοηθοί, το εξειδικευμένο προσωπικό, οι στρατηγικές μάθησης, υλικά προσανατολισμένα στον Αυτισμό και οι ειδικές ομάδες εργασίας αναδείχθηκαν ως πρωταρχικές ιδέες. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι, οι προτάσεις των συμμετεχόντων για την ένταξη των παιδιών με Αυτισμό δεν καταδεικνύει μόνο τις ανάγκες των παιδιών, αλλά και την ηθική

και ψυχολογική υποστήριξη που χρειάζεται η οικογένεια στο σύνολό της (Blacher & McIntyre, 2006; Eisenhower, Blacher, & Baker, 2005; Orsmond & Seltzer, 2007).

Αν και τα παιδιά με Αυτισμό μπορεί να φαίνονται διαφορετικά μεταξύ τους ανάλογα με τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους, η έρευνα δείχνει ότι ορισμένα παιδιά με ΔΑΦ μπορεί να μάθουν καλύτερα μέσω οπτικών διαδικασιών και δομημένης διδασκαλίας. Τα μαθήματα και το πρόγραμμα σπουδών στο πλαίσιο του κυριακάτικου σχολείου μπορεί να χρειαστεί να τροποποιηθούν ή να προσαρμοστούν για να χρησιμοποιηθούν αυτοί οι τρόποι διδασκαλίας (Rao & Gagie, 2006).

Για να διασφαλιστεί ότι αυτές οι διάφορες στρατηγικές εφαρμόζονται με ουσιαστικούς τρόπους για τα παιδιά, είναι σημαντικό να περιγράψουμε ένα σχέδιο υποστήριξης για τη συμπερίληψη παιδιών με ΔΑΦ. Ο Carter (2007) περιέγραψε μια προσέγγιση για την αντιμετώπιση αυτής της ανάγκης, που ονομάζεται «Σχέδιο Υποστήριξης της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης για Παιδιά και Νέους». Ένα τέτοιο σχέδιο συλλέγει πληροφορίες από τους γονείς σχετικά με τις προτιμώμενες στρατηγικές διδασκαλίας του παιδιού τους, την επικοινωνία, τις ανάγκες βοήθειας, τις προκλήσεις και τις στρατηγικές συμπεριφοράς, την πίστη και τους προτεινόμενους στόχους. Επιπλέον, τέτοια σχέδια αφορούν τον τρόπο με τον οποίο οι οικογένειες, το εκκλησιαστικό προσωπικό και οι εθελοντές μπορούν να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές, ώστε τα παιδιά να μπορούν να συμμετέχουν σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που προσφέρονται μέσω της εκκλησίας, συμπεριλαμβανομένων καλοκαιρινών κατασκηνώσεων, ευκαιριών υπηρεσίας και των λατρευτικών υπηρεσιών.

ε) η δυνατότητα πίστης των αυτιστικών παιδιών

Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα αυτή επιθυμούσαν τα παιδιά τους να έχουν πίστη. Αν και δεν ήταν απολύτως ξεκάθαροι για το τι εννοούσαν με τον όρο πίστη, επιζητούσαν μια μορφή πίστης στα επίπεδα των δυνατοτήτων των παιδιών τους. Επίσης, δεν φάνηκαν απολύτως σίγουροι για το πώς θα μπορούσε να διευκολυνθεί αυτή η πίστη. Ωστόσο, οι γονείς γνώριζαν καλά τις δυνατότητες και τις αδυναμίες των παιδιών τους και κατανοούσαν ότι η προσέγγιση των παιδιών τους σε σχέση με την πίστη μπορεί ενδεχομένως να είναι μοναδική και μη παραδοσιακή (Howell & Pierson, 2010).

Κεφάλαιο 7ο : Η έννοια της αναπηρίας σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση

7.1 Η αναπηρία στο Ισλάμ

Οι αντιλήψεις και οι στάσεις της κοινωνίας απέναντι στα άτομα με αναπηρίες διαφέρουν από πολιτισμό σε πολιτισμό. Οι αρνητικές αντιλήψεις για τα άτομα με αναπηρία μπορεί να τους κάνουν να αποκλειστούν και να στερηθούν το δικαίωμα να ζήσουν μια πλήρη ζωή. Οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες ζουν σε ποικίλες και διαφορετικές συνθήκες, είτε σε κυρίως μουσουλμανικές χώρες με χαμηλό ή μέσο εισόδημα, είτε ως πολίτες μειονοτήτων, μετανάστες ή πρόσφυγες σε άλλες χώρες. Κάθε μουσουλμάνος ή μουσουλμάνα με αναπηρία λοιπόν, βιώνει μοναδικές προκλήσεις επιβίωσης (Ibrahim & Ismail, 2017) .

Για να κατανοήσουμε περισσότερο τη νοοτροπία, τον τρόπο σκέψης και τις αντιλήψεις των μουσουλμάνων απέναντι στην αναπηρία θα αναφερθούμε στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σύμφωνα με το ισλαμική παράδοση. Οι τέσσερις βασικοί τομείς στους οποίους θα αναφερθούμε είναι η υγεία, η εκπαίδευση, η κοινωνική πρόνοια και η κοινωνική ενσωμάτωση των μουσουλμάνων με αναπηρία.

Υγεία και υγειονομική περίθαλψη: Οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε θεραπείες ειδικών αναγκών που μπορούν να τους βοηθήσουν να προσαρμοστούν και να λειτουργήσουν καλύτερα στη ζωή. Εκτός από τις φυσικές θεραπείες, ορισμένοι μουσουλμάνοι με αναπηρίες μπορεί να χρειαστούν ψυχολογική υποστήριξη μέσω ψυχοθεραπείας ή συμβουλευτικής. Οι ψυχολογικές παρεμβάσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τυχόν διαπολιτισμικά ζητήματα. Οι παρεμβάσεις αυτές θα πρέπει να ενσωματώνουν πνευματικά και θρησκευτικά στοιχεία, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις και τις ανάγκες των ατόμων. Τέτοιες τροποποιήσεις έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ευεργετικές για τους μουσουλμάνους (Sabry & Vohra, 2013). Η πρόσβαση στην ψυχολογική υποστήριξη θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τους γονείς, τα αδέρφια και γενικότερα τα μέλη της οικογένειας και τους φροντιστές ατόμων με αναπηρία (Zaheed, 2014). Τα άτομα που υποφέρουν από χρόνιες αναπηρίες και δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά την κάλυψη της ιατρικής περίθαλψης θα πρέπει να δικαιούνται δωρεάν επιδόματα υγείας για να διασφαλιστεί η ευημερία τους.

Σύμφωνα με τους Al-Aoufi et al. (2012), εκτός από τη λήψη φαρμάκων ως προληπτικό και θεραπευτικό μέτρο, ένας μουσουλμάνος που αντιμετωπίζει δυσκολίες στη ζωή θα πρέπει επίσης να φροντίζει την πνευματική του υγεία ως μορφή θεραπείας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ανάγνωση και την κατανόηση του Κορανίου και την έκφραση προσευχών από το Κοράνι και το Χαντίθ σε καθημερινή βάση, όπως διδάσκει ο Προφήτης Μωάμεθ. Τέτοιες πνευματικές πρακτικές μπορούν να μαλακώσουν την καρδιά, να προστατέψουν τον εαυτό από σωματική και ψυχολογική βλάβη, να ενισχύσουν την πίστη και να καλλιεργήσουν την ελπίδα και σε άλλους πιστούς μουσουλμάνους.

Σύμφωνα με το Ισλάμ, οι μουσουλμάνοι θα πρέπει να αναζητούν θεραπεία από επαγγελματίες υγείας του ίδιου φύλου όποτε είναι διαθέσιμη. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επιλογή (ή σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης), οι περισσότεροι μελετητές του Ισλάμ συμφωνούν ότι η θεραπεία από γιατρό του αντίθετου φύλου είναι επιτρεπτή, εφόσον η θεραπεία δεν ξεπερνά τα όρια που περιγράφονται στο Ισλάμ (Al-Munajjid, 1999). Ένα τρίτο μέλος του ίδιου φύλου με τον ασθενή θα πρέπει να είναι παρόν κατά τη διάρκεια της εξέτασης ή συνεδρίας (Hasnain et al., 2008). Οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να συζητήσουν με τους μουσουλμάνους ασθενείς τους το επίπεδο αλληλεπίδρασης που νιώθουν πιο άνετα, ως τρόπο προώθησης θετικών αντιλήψεων, ευαισθησίας και κατάλληλης φροντίδας μεταξύ των ασθενών.

Δεύτερον, οι μουσουλμάνοι σε όλο τον κόσμο μιλούν διάφορες γλώσσες, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει γλωσσικά εμπόδια στις ιατρικές υπηρεσίες. Έτσι, οι επαγγελματίες υγείας, το προσωπικό υποστήριξης και οι φροντιστές θα πρέπει να παρέχουν διερμηνείς όταν είναι απαραίτητο και εκπαίδευση σε όσους έχουν την πρώτη επαφή με ασθενείς, όπως υποδοχείς σε κέντρα υποστήριξης και φιλοξενίας, τηλεφωνητές και δημιουργούς ιστοσελίδων. Για τους Μουσουλμάνους με προβλήματα ακοής ή ομιλίας, θα πρέπει να διατίθενται η δυνατότητα επικοινωνίας στη νοηματική γλώσσα για να αποφευχθεί η κακή επικοινωνία και να τους δοθεί η δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στην καλύτερη δυνατή φροντίδα (Hasnain et al., 2008).

Εκπαίδευση:

Σύμφωνα με το Ισλάμ, η ίδρυση σχολείων και η δημιουργία προγραμμάτων σπουδών και μαθημάτων κατάρτισης για την παροχή εκπαίδευσης σε άτομα με αναπηρίες είναι

συλλογική ευθύνη όλων των μελών της κοινωνίας (Al-Aoufi et al., 2012). Επιπλέον, η αύξηση του αριθμού των παιδιών με αναπτυξιακά προβλήματα, όπως ο αυτισμός, το σύνδρομο Down, η εγκεφαλική παράλυση και οι μαθησιακές δυσκολίες, απαιτεί τη δημιουργία εξατομικευμένης προσέγγισης της μάθησης και της εκπαίδευσης. Ορισμένες χώρες της Μέσης Ανατολής, όπως η Αίγυπτος, διαθέτουν εκπαιδευτικά συστήματα που εφαρμόζουν στην πράξη πολιτικές για την παροχή ειδικής εκπαίδευσης (Gaad, 2010).

Ωστόσο, πολλές άλλες μουσουλμανικές χώρες εξακολουθούν να υστερούν, όσον αφορά την υποστήριξη της εκπαίδευσης για άτομα με και χωρίς ειδικές ανάγκες. Για το λόγο αυτό, ο αναλφαβητισμός στον μουσουλμανικό κόσμο έχει φτάσει το 40%. Η χρηματοδότηση για την εκπαίδευση και την επιστημονική έρευνα είναι πολύ μικρή στους ετήσιους προϋπολογισμούς πολλών χωρών (IINA, 2015).

Η παροχή καλής εκπαίδευσης σε μαθητές με αναπηρία με προβλήματα ομιλίας, μάθησης ή συμπεριφοράς μπορεί να είναι πολύ δύσκολη. Πολλές χώρες δεν έχουν επαρκείς πόρους ή αρκετούς δάσκαλους ικανούς να προσφέρουν τόσο κοσμική όσο και ισλαμική εκπαίδευση σε τέτοιους μαθητές (Gaad, 2010). Ως αποτέλεσμα, οι δάσκαλοι είναι συχνά ανειδίκευτοι και καταπονημένοι, ενώ τα σχολεία (ειδικά τα ισλαμικά σχολεία) έχουν περιορισμένους πόρους, λειτουργώντας με πολύ ελάχιστους προϋπολογισμούς (Zaaed, 2014). Για παράδειγμα, όταν ένας τυφλός μουσουλμάνος μαθητής επιθυμεί να μάθει το Κοράνι, είναι δύσκολο τόσο να βρει ένα αντίγραφο του Κορανίου σε γραφή Braille, όσο και να εντοπίσει έναν δάσκαλο που μπορεί να διδάξει το Κοράνι σε Braille, καθώς υπάρχουν λίγοι τέτοιοι δάσκαλοι.

Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη για τους μουσουλμάνους ηγέτες να εργαστούν επειγόντως σε αυτά τα ζητήματα. Στη συνεκπαίδευση, τα περισσότερα παιδιά με ειδικές ανάγκες με πιο ήπιες αναπηρίες μπορούν να συμμετάσχουν στην γενική εκπαίδευση, ενώ εκείνα με μεγαλύτερες ανάγκες απαιτούν εξειδικευμένη εκπαίδευση, με υψηλότερη αναλογία δασκάλου προς μαθητή, εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα και πρόγραμμα σπουδών που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Οι μαθητές με και χωρίς ειδικές ανάγκες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συναντώνται και να περνούν χρόνο μαζί, για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές έχουν κοινωνική κατανόηση της

αναπηρίας και μπορούν να βοηθήσουν στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και αποδοχής, γιορτάζοντας την πολυμορφία της κοινωνίας (Guvercin, 2008).

Κοινωνική πρόνοια:

Σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση, κάθε ισλαμική κοινότητα πρέπει να αποδεχτεί και να αναλάβει την ευθύνη για τη φροντίδα των ατόμων με αναπηρία. Αυτό θεωρείται ως μια κοινωνική ευθύνη που πρέπει να εκπληρωθεί από τους πιστούς, σύμφωνα με τις αρχές που περιγράφονται στο Ισλάμ. Τα άτομα με αναπηρία δικαιούνται θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ένα από τα οποία είναι η προστασία από κάθε είδους βλάβη (Al-Aoufi et al., 2012).

Εκτός από τη βασική ανάγκη για τροφή, ασφάλεια, προστασία, φροντίδα και στέγη, τα άτομα με αναπηρία μπορεί να έχουν ειδικές ανάγκες όταν πρόκειται για διάφορες εκπαιδευτικές, ψυχολογικές και οικονομικές πτυχές της ζωής. Τα μέλη της μουσουλμανικής κοινωνίας, ειδικά εκείνα που κατέχουν την εξουσία, έχουν υποχρέωση να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες και να ικανοποιούν τα αιτήματά τους σύμφωνα με τις οδηγίες του Προφήτη Μωάμεθ (Yaqut, 2007).

Καθώς η φροντίδα για τα άτομα με αναπηρία είναι ευθύνη της κοινωνίας, η καταβολή ενός μικρού ποσού από το εισόδημα σε φιλανθρωπία (Zakat) είναι υποχρεωτική για τους μουσουλμάνους και τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν Zakat. Αν και ορισμένοι επικριτές έχουν υποστηρίξει ότι αυτή η διάταξη μπορεί να αφαιρέσει το κίνητρο των ατόμων αυτών να αγωνίζονται, αυτή η κοινωνική δράση βασίζεται στην πεποίθηση ότι όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν μια αίσθηση κοινωνικής ευθύνης και να ενθαρρύνονται να αγαπούν και να φροντίζουν τον συνάνθρωπο και συμπολίτη που πάσχει από κάποιου είδους αναπηρία. Επιπλέον, η τακτική διανομή του πλούτου και της οικονομικής βοήθειας μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ευημερίας των ανθρώπων που χρειάζονται τέτοια υποστήριξη (Al-Aoufi et al., 2012).

Η έννοια του επιδόματος αναπηρίας δεν είναι νέα. Η ισλαμική βιβλιογραφία καταγράφει ότι ο χαλίφης των Umayyad Al-Waleed ibn 'Abdul Malik παρείχε μια τακτική βοήθεια σε άτομα με ειδικές ανάγκες και αναπηρίες, καθιστώντας τα αυτόρκευς ώστε να μην χρειάζονταν να ζητιανεύουν (Yaqut, 2007). Τώρα είναι ο ρόλος των κυβερνήσεων να

καλύπτουν τις οικονομικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία μέσω ασφάλισης, παροχών και ειδικών προνομίων αναπηρίας, εκτός από το Zakat (Mehta & Hussein, 2013).

Κοινωνική ενσωμάτωση:

Πολλά παραδείγματα από τη μουσουλμανική παράδοση έχουν δείξει τα θετικά αποτελέσματα της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία μέσα στην κοινότητα αλλά και την ανάγκη για περαιτέρω ενέργειες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι ο Προφήτης Μωάμεθ υποστήριξε ξεκάθαρα την κοινωνική ένταξη μέσω του γάμου. Μια πολύ γνωστή ιστορία που σχετίζεται με την αναπηρία αναφέρεται στον Julaybib, ο οποίος ήταν ένας φτωχός και σωματικά παραμορφωμένος άνδρας, γεγονός που τον έκανε δύσκολο να βρει σύζυγο. Κατόπιν αιτήματος του Προφήτη, μια ευγενής οικογένεια έδωσε την κόρη της σε γάμο με τον Julaybib, ο οποίος κατέληξε να απολαμβάνει έναν υπέροχο γάμο με μια όμορφη, ευσεβή, πλούσια και αριστοκρατική σύζυγο.

Τα άτομα με αναπηρία λοιπόν μπορούν να επιτύχουν, να κατέχουν σημαντικούς ρόλους και να συνεισφέρουν στην κοινωνία. Επίσης, εμπνέουν τους ανάπηρους μουσουλμάνους να επικεντρωθούν στην ικανότητα παρά στην αναπηρία. Η συμμετοχή στα δρώμενα της κοινότητας έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ευημερία των μουσουλμάνων με αναπηρία. Η κοινωνική ένταξη επιτρέπει στους μουσουλμάνους με ειδικές ανάγκες να αισθάνονται ότι ανήκουν στην κοινωνία. Τους εμποδίζει να κρυφτούν μακριά από άλλους ανθρώπους. Η χρήση πολιτικών ένταξης σε σχολεία, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, χώρους εργασίας, ψυχαγωγικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις πνευματικής και θρησκευτικής κοινότητας θα πρέπει να ενθαρρύνεται (Hasnain et al., 2008).

Οι μουσουλμανικές αρχές είναι υπεύθυνες για την παροχή δημόσιων υποδομών αναπηρίας που μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν σε όλες τις πτυχές της ζωής, συμπεριλαμβανομένης της διαμονής, της υγείας και των δημόσιων υπηρεσιών, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Η ανάπτυξη πολιτικών είναι απαραίτητη για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία (Balcazar, Suarez-Balcazar, Taylor-Ritzler, & Keys, 2010).

Στο θρησκευτικό πλαίσιο, οι μουσουλμάνοι με αναπηρία μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν θρησκευτικές εκδηλώσεις ή να συμμετάσχουν σε εκκλησιαστικές προσευχές, λόγω προβλημάτων προσβασιμότητας. Αυτό μπορεί να τους οδηγήσει να ασκούν τη θρησκεία τους στο σπίτι, απομονώνοντάς τους περαιτέρω από την κοινωνία. Έτσι, τα τζαμιά θα πρέπει να προσαρμόσουν τις εγκαταστάσεις τους, χρησιμοποιώντας ράμπες για αναπηρικά αμαξίδια, κοψίματα πεζοδρομίων και ανελκυστήρες ή άλλες εναλλακτικές λύσεις αντί των σκαλοπατιών. Θα πρέπει επίσης να παρέχονται ειδικοί χώροι για ξεκούραση και τουαλέτες (Zaheed, 2014).

Επιπλέον, οι περισσότεροι μουσουλμάνοι μελετητές συμφωνούν ότι είναι κοινή και θρησκευτική υποχρέωση των μουσουλμάνων πολιτών να επισκέπτονται αρρώστους και άτομα με αναπηρία. Ο Προφήτης Μωάμεθ επισκεπτόταν τακτικά άρρωστα άτομα και άτομα με αναπηρία για να τα βοηθήσει να αισθάνονται ότι συμπεριλαμβάνονται στην κοινωνία και να υψώσουν τις καρδιές τους, βοηθώντας τους έτσι να αισθάνονται λιγότερο απομονωμένοι και αποτραβηγμένοι, καθώς αυτά τα συναισθήματα μπορούν να οδηγήσουν σε ψυχολογικό πόνο (Al-Aoufi et al., 2012).

Συμπερασματικά, η ισλαμική παράδοση δίνει έμφαση στην καλοσύνη, την τιμή, τη δίκαιη μεταχείριση και τον σεβασμό για τους μουσουλμάνους με αναπηρίες. Το Κοράνι και η Σούννα παρέχουν εκτενείς οδηγίες για να βοηθήσουν τις κοινότητες να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή φροντίδα για τους μουσουλμάνους με αναπηρίες. Το κοινωνικό στίγμα, ο ρατσισμός και οι προκαταλήψεις στη μουσουλμανική κοινότητα οφείλονται στην επιρροή ορισμένων παραδόσεων και πολιτισμών. Οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες αντιμετωπίζουν αρνητικές αντιλήψεις που μπορεί να τους αποκλείσουν από την κοινωνία, αναγκάζοντάς τους να παραιτηθούν από ευκαιρίες για εκπαίδευση, απασχόληση και εργασία (Ibrahim & Ismail, 2017).

Οι μεταρρυθμίσεις μέσω ψυχοκοινωνικών προσεγγίσεων, ώστε να μπορούν να ενσωματώσουν την ισλαμική θρησκεία και την επιστήμη, σύμφωνα με τις οδηγίες που προέρχονται από το Κοράνι και τη Σούννα, είναι απαραίτητες για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή στο μουσουλμανικό πλαίσιο. Τέτοιες μεταρρυθμίσεις πρέπει να περιλαμβάνουν: την ιατρική περίθαλψη, την εκπαίδευση, τη χρηματοδότηση για την κάλυψη των ειδικών αναγκών, ζητήματα διαπροσωπικών σχέσεων, ζητήματα φροντίδας

και προστασίας, την ανάληψη της κοινοτικής ευθύνης από ισχυρούς ηγέτες, καθώς και περισσότερη επιστημονική έρευνα για την καταπολέμηση του κοινωνικού στίγματος και των αρνητικών στάσεων απέναντι στους μουσουλμάνους με ειδικές ανάγκες.

Αν και οι κατάλληλες υπηρεσίες, οι πόροι και η πρακτική βοήθεια έχουν γίνει σιγά-σιγά διαθέσιμες, απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι αυτά είναι προσβάσιμα σε μουσουλμάνους με αναπηρία. Τα υψηλά επίπεδα κοινοτικής συμμετοχής, η ισχυρή κυβέρνηση και ηγέτες που εργάζονται πλάι-πλάι με τους μουσουλμάνους με ειδικές ανάγκες θεωρούνται αναπόσπαστα στοιχεία επιτυχίας όταν πρόκειται για την επίτευξη ψυχοκοινωνικής μεταρρύθμισης που αντανακλά τόσο το Κοράνι όσο και τη Σούννα.

Τέλος, χρειάζεται περισσότερη έρευνα για το ζήτημα της αναπηρίας στην ισλαμική κοινότητα. Τα ερευνητικά εργαλεία, που χρησιμοποιούνται έως σήμερα για τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων και τις αξιολογήσεις και τα συμπεράσματα που ακολουθούν, είναι συχνά πολιτισμικά προκατειλημμένα, αποτυγχάνοντας να αντικατοπτρίζουν τις μουσουλμανικές αξίες. Κατά συνέπεια, πολλοί μουσουλμάνοι με αναπηρίες παραμένουν άγνωστοι και αβοήθητοι.

Συνεπώς, η μελλοντική έρευνα για την αναπηρία θα πρέπει να επικεντρωθεί στη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων μέσα από ειδικές κατευθυντήριες γραμμές και στην εφαρμογή τους σε διάφορους τομείς (π.χ. εκπαίδευση, οικονομία, γάμος, διαπροσωπικές σχέσεις). Με την κατάλληλη φροντίδα, αγάπη και σεβασμό, ελπίζουμε ότι οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες μπορούν να συνεχίσουν να συμμετέχουν περισσότερο και καλύτερα και να συνεισφέρουν κι αυτοί με τον τρόπο τους, ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας (Ibrahim & Ismail, 2017).

7.2 Οι εμπειρίες των μουσουλμάνων γονέων που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρίες

Πολλές μελέτες έχουν ασχοληθεί με τις εμπειρίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι φροντιστές μουσουλμάνων με αναπηρίες στις δυτικές κοινωνίες κυρίως. Λίγες μελέτες όμως, έχουν ασχοληθεί με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς παιδιών με αναπηρίες και τον αντίκτυπο στην ευημερία τους (Othman et al., 2021).

Η έρευνα των Othman, Ong, Omar, Bekhet & Najeeb (2021) εστιάζουν σε τέσσερις βασικούς πυλώνες με τους οποίους αξιολογούν τις εμπειρίες των μουσουλμάνων γονέων που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρίες. Οι πυλώνες αυτοί είναι: οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς σχετικά με τη φροντίδα των ατόμων με αναπηρία, οι προκλήσεις, οι πηγές άντλησης σθένους και δύναμης και οι ανάγκες και οι επιθυμίες των γονέων αυτών.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών με αναπηρία

Τέσσερα υποθέματα προέκυψαν από αυτόν τον πυλώνα έρευνας όπου οι συμμετέχοντες ανέφεραν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σχετικά με τη φροντίδα των παιδιών τους. Έθιξαν την ευθύνη τους να είναι ο μόνος φροντιστής του παιδιού τους, τη θρησκευτική αξία που αποδίδουν στη φροντίδα, τις επιδράσεις του πολιτισμού ως μετανάστες και τη συναισθηματική τους ευημερία.

A) Μοναδικός φροντιστής: Πολλοί συμμετέχοντες ανέφεραν ότι είναι οι μοναδικοί φροντιστές του ατόμου με αναπηρία και σημείωσαν επίσης ότι δεν γνώριζαν τις εξωτερικές πηγές και τη βοήθεια που παρέχεται από κρατικούς ή κοινοτικούς φορείς. Παρόλο που αυτή η εξωτερική υποστήριξη λατρεύονταν, εντός της οικογένειας οι μητέρες εξέφρασαν την άποψη ότι θα ήταν οι μοναδικοί φροντιστές μέχρι να μεταβιβαστεί το καθήκον στους συζύγους τους ή σε άλλα παιδιά, εάν υπήρχαν, μετά το θάνατό τους. Οι γυναίκες είχαν μεγάλη συνείδηση αυτού του ρόλου που τους αποδόθηκε και αν ενεργούσαν ή μιλούσαν εναντίον του θα προκαλούσαν αρνητικές αντιδράσεις στην κοινότητα. Επίσης, ενώ αναλογίζονταν το αίσθημα της μοναξιάς και το βάρος για τη φροντίδα των παιδιών τους με αναπηρία, δεν εξέφρασαν καμία επιθυμία ή άποψη να αμφισβητήσουν αυτόν τον ρόλο,

καθώς εκλαμβάνεται ως μέρος της μητρότητας και της θρησκευτικής δοκιμασίας και αποστολής (Othman et al., 2021).

Β) η θρησκευτική αξία που αποδίδουν στη φροντίδα: Οι συμμετέχοντες τηρούν τις θρησκευτικές αξίες ενώ φροντίζουν τα παιδιά τους. Ένας συμμετέχων τόνισε ότι «πρέπει να νοιάζεσαι και να είσαι ελεήμων. Αυτό το ζήτημα του ελέους ως τροπάριο ή ως πλαίσιο είναι κάτι που σε αναγκάζει να κάνεις περισσότερα. Σκέφτεσαι ότι είσαι ένας ιδιαίτερος γονιός: Γιατί ο Θεός μου έδωσε ένα παιδί που κανένας άλλος δεν μπορεί να φροντίσει; Ο Θεός με διάλεξε για να φροντίσω αυτό το είδος παιδιού... Δεν μπορούν όλοι να φροντίσουν ειδικά παιδιά. Αυτοί οι γονείς είναι πολύ ιδιαίτεροι... σκέφτεσαι, «Είμαι ξεχωριστός γιατί έχω ένα παιδί με ειδικές ανάγκες» και τότε ο κόσμος σου γίνεται υπέροχος». Τέτοιες απόψεις δεν είναι ασυνήθιστες και εκφράζονται με σιγουριά ότι η αναπηρία είναι μια «δοκιμασία» από τον Θεό τόσο για το άτομο που την έχει όσο και για τον φροντιστή του. Τέτοιες θρησκευτικές πεποιθήσεις προσφέρουν στους μουσουλμάνους γονείς ελπίδα, υπομονή και «έλεος» (Othman et al., 2021).

Γ) Οι επιδράσεις του πολιτισμού: Οι συμμετέχοντες παρατήρησαν ότι υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα διαλόγου και ανοιχτό πνεύμα συζήτησης μεταξύ των νεότερων γενεών εντός της κοινότητας όσον αφορά τη στάση τους απέναντι σε θέματα φροντίδας και αναπηρίας. Πιέζουν επίσης, για την ύπαρξη πεφωτισμένων ιμάμηδων (κληρικών) και θρησκευτικών ηγετών, οι οποίοι κατά πάσα πιθανότητα θα ήταν καλύτεροι στη σχέση με τη νεολαία, για να ευαισθητοποιήσουν και να εκπαιδεύσουν την κοινότητα σχετικά με την αναπηρία και τη σημασία της προσβασιμότητας και της ένταξης.

Δ) Η συναισθηματική ευημερία: Όσον αφορά τη συναισθηματική ευημερία των γονέων, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν ανάμεικτα συναισθήματα ενοχής, άλλα και προβλήματα ψυχικής υγείας. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι το αρχικό άγχος προκαλείται από την έλλειψη γνώσης σχετικά με την αναπηρία και τους πόρους για τη φροντίδα των παιδιών τους. Κατά τη διάρκεια αυτού του αρχικού σταδίου, η ανακάλυψη της αναπηρίας και η δυσκολία αποδοχής της οδηγεί σε κατάθλιψη και άγχος. Μερικές ανύπαντρες μητέρες εξέφρασαν πόσο ψυχικά κουρασμένες νιώθουν, επειδή είναι οι μοναδικοί φροντιστές των παιδιών τους.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους σχετικά με τις αντιλήψεις της κοινωνίας για την απόκτηση παιδιού με αναπηρία. Ιδιαίτερα, αναφέρθηκαν οι στάσεις σχετικά με τις πολεμικές προοπτικές και ο φόβος ότι η αναπηρία θα μολύνει το γονίδιο της οικογένειας και θα επηρεάσει τις μελλοντικές γενιές. Τέτοιες πεποιθήσεις συμβάλλουν στην πρακτική της μυστικοπάθειας σχετικά με την παρουσία ατόμου/ων με ψυχική ασθένεια ή αναπηρία στην οικογένεια. Μερικές μητέρες εξέφρασαν ότι εξακολουθούν να κρύβουν την κατάσταση του παιδιού τους ακόμη και από τους δικούς τους συγγενείς, όπως τα πεθερικά.

Η ψυχική ασθένεια είναι πιο στιγματισμένη από τις σωματικές αναπηρίες. Είναι σαν οικογενειακή τιμωρία. Αν κάποιος έχει ψυχική ασθένεια, τότε ίσως έχει και όλη η οικογένεια. Άρα, δεν είμαστε ανοιχτοί και σε θέση να το συζητήσουμε. Έτσι, εάν πρόκειται για γυναίκα που πάσχει από κατάθλιψη, θα το κρύβουν και δεν θα ζητούν βοήθεια λόγω του στίγματος και επειδή πιστεύουν ότι δεν θα μπορούν να βρουν σύντροφο για γάμο. Το αίσθημα ντροπής λοιπόν, ο κίνδυνος δυσφήμισης του οικογενειακού ονόματος και η πίεση λόγω του φόβου να απωθήσουν μνηστήρες για τα άλλα μέλη της οικογένειας οδηγούν τις μητέρες να κρύψουν την αναπηρία από άλλους που βρίσκονται εκτός της οικογένειας (Othman et al., 2021).

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς

Τέσσερα υποθέματα προέκυψαν ως απάντηση σε ερωτήσεις σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γονείς όταν φροντίζουν τα παιδιά τους: Αβεβαιότητα στη φροντίδα, περιορισμοί στους πόρους και τη γνώση, ζητήματα προσβασιμότητας και συμπερίληψης και ανισότητα μεταξύ των φύλων.

A) Αβεβαιότητα στη φροντίδα: Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ανέφεραν πόσο διαφορετική είναι η ζωή τους φροντίζοντας ένα παιδί με αναπηρία. Όλοι οι συμμετέχοντες που έχουν περισσότερα από ένα παιδιά μοιράστηκαν τις δοκιμασίες που περνούν καθημερινά μεταξύ της φροντίδας ενός παιδιού με αναπηρία και εκείνων χωρίς αναπηρία. Όπως τόνισε ένας από τους συμμετέχοντες: « Προσπαθούσα να πάω στη βιβλιοθήκη την κόρη μου και δεν μπορούσε να καθίσει ήσυχος... Γύριζα ένα δευτερόλεπτο και μετά το επόμενο δευτερόλεπτο ο βιβλιοθηκάριος θα έλεγε να πάρεις τον γιο σου, επειδή σκαρφαλώνει στα ράφια και πετάει τα βιβλία».

Αυτού του είδους οι πολυπλοκότητες στην οικογενειακή κατάσταση κάποιου και η έλλειψη βοήθειας αποθάρρυνε τους γονείς να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή και να παρακολουθήσουν κοινοτικές εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης της Παρασκευής στο τζαμί.

Β) Περιορισμοί στους πόρους και τη γνώση: Όσον αφορά την πρόσβαση σε πόρους, οι συμμετέχοντες σχολίασαν τα οφέλη της ιατρικής ασφάλισης, αλλά σημείωσαν τις δυσκολίες απόκτησης πρόσθετων πόρων για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών τους, παρόλο που εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Επιπλέον, επειδή οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν οι μετανάστες πρώτης γενιάς σε αυτή τη χώρα, ένιωσαν ότι δεν είχαν επαρκή γνώση σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες προκειμένου να παρέχουν την καλύτερη φροντίδα στα παιδιά τους.

Η έλλειψη γνώσης σχετίζεται και με την τάση να κρύβεται η αναπηρία μέσα στην οικογένεια. Οι κοινότητες μεταναστών αναζητούν και λαμβάνουν υποστήριξη κυρίως στις δικές τους τοπικές κοινότητες καθώς ενσωματώνονται και εξαρτώνται από το τοπικό κοινωνικό τους δίκτυο. Σε πολλές περιπτώσεις, οι οικογένειες δεν θέλουν να μοιράζονται την αναπηρία μέσα στο σπίτι τους με άλλους στην κοινότητα, γεγονός που με τη σειρά του καθιστά δύσκολο να μάθουν και να έχουν πρόσβαση στους πόρους και τις υπηρεσίες που μπορεί να είναι διαθέσιμες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για πολλούς μετανάστες πρώτης γενιάς, όπου δημιουργούνται φραγμοί λόγω πολιτιστικών πεποιθήσεων και κοινωνικών προκαταλήψεων. Δεδομένου ότι φοβούνται ότι θα στιγματιστούν από την κοινότητα, προτιμούν να κρατούν μυστικές τις πληροφορίες σχετικά με την αναπηρία, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι θα στερήσουν από τον εαυτό τους κάθε ευκαιρία που μπορεί να βοηθήσει την κατάστασή τους (Othman et al., 2021).

Γ) Ζητήματα προσβασιμότητας και συμπερίληψης: Οι μουσουλμάνοι γονείς παιδιών με αναπηρία αντιμετωπίζουν προβλήματα προσβασιμότητας και ένταξης στην κοινωνία τόσο για τους ίδιους όσο και για τα παιδιά τους. Τα τζαμιά δεν είναι προσβάσιμα και ανοιχτά στην ένταξη των ατόμων με αναπηρία, ειδικά αν πρόκειται για βαριές περιπτώσεις αναπηρίας. Οι δύο βασικοί λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι ότι πρώτον οι μουσουλμάνοι δεν είναι εξοικειωμένοι με την αναπηρία και δεύτερον επηρεάζονται πολύ από το φύλο του ατόμου με αναπηρία.

Δ) Η ανισότητα μεταξύ των φύλων: Η ανισότητα μεταξύ των φύλων είναι παρούσα στον τρόπο με τον οποίο η μουσουλμανική κοινότητα βλέπει τις παραδόσεις και τα έθιμα σε πολλούς τομείς της ζωής και της ανθρώπινης δραστηριότητας και κυρίως αφορούν τον ρόλο της γυναίκας. Η γυναίκα στον μουσουλμανικό κόσμο πρέπει να ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες συμπεριφοράς για την εύρεση μνηστήρα, σχετικά με την ενδυμασία τους και τα πρότυπα σεμνότητας (Othman et al., 2021).

Οι πηγές άντλησης σθένους και δύναμης των μουσουλμάνων γονέων

Τρία υποθέματα προέκυψαν από αυτό το θέμα σχετικά με το που αντλούν τη δύναμη και το σθένος οι μουσουλμάνοι γονείς ενώ αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις σχετικά με το μέγιστο των παιδιών τους. Αυτά είναι: οι επαγγελματίες που σχετίζονται με την υγεία, οι κοινότητες πίστης και η προσευχή.

A) Οι επαγγελματίες που σχετίζονται με την υγεία: Οι γονείς ανέφεραν ότι η σύνδεση με μια ομάδα επαγγελματιών που σχετίζονται με την υγεία ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη και ωφέλιμη τόσο για τους ίδιους όσο και για τα παιδιά τους. Οι περισσότεροι γονείς στην έρευνα περιέγραψαν ότι η σχέση με τους δασκάλους, τους θεραπευτές, τους φυσιοθεραπευτές και τους λογοθεραπευτές με τους οποίους έπρεπε να συνεργαστούν ήταν πολύ χρήσιμη και ευεργετική.

B) Οι κοινότητες πίστης: Οι γονείς αντλούν επίσης δύναμη και κουράγιο μέσω των διασυνδέσεών τους με τη μουσουλμανική κοινότητα και την κοινότητα γενικότερα. Όσον αφορά την υποστήριξη εντός της μουσουλμανικής κοινότητας οι γονείς σημειώνουν ότι οι νέοι άνθρωποι είναι πιο ανοικτοί και δεκτικοί στο ζήτημα της αναπηρίας. Έτσι σιγά - σιγά γίνονται τα πρώτα βήματα για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στους χώρους λατρείας.

Γ) Η προσευχή: Η προσωπική δύναμη και η προαγωγή της ευεξίας πηγάζουν από τις προσεγγίσεις ολοκληρωμένης φροντίδας, όπως οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και η προσευχή. Ειδικά, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις είναι ζωτικής σημασίας για πολλούς που βασίζονται σε αυτές, για να βρουν μια απάντηση στο ερώτημα «γιατί» αλλά και για να βρουν υπομονή, δύναμη και πίστη. Ακόμη και για να αισθανθούν ξεχωριστοί. Επιπλέον, σε στιγμές συναισθηματικής κρίσης, πολλοί καταφεύγουν σε προσευχές και θυμούνται τον Θεό (Othman et al., 2021).

Οι ανάγκες και οι επιθυμίες των μουσουλμάνων γονέων

Δύο υποθέματα προέκυψαν σχετικά με τις ανάγκες και τις επιθυμίες των μουσουλμάνων γονέων που μεγαλώνουν παιδιά με αναπηρίες. Το πρώτο είναι η εύρεση και η υπεράσπιση των πολιτισμικά ανταποκρινόμενων πόρων και το δεύτερο η εξασφάλιση προσωπικής υποστήριξης για την αυτοφροντίδα τους.

A) Πολιτισμικά ανταποκρινόμενοι πόροι και υποστήριξη: Λόγω των ιδιαίτερων πολιτιστικών και θρησκευτικών αξιών, οι μουσουλμάνοι γονείς θεωρούν ότι είναι απαραίτητη συνθήκη, η υποστήριξη και οι πόροι που τους παρέχονται να καλύπτουν τις θρησκευτικές ανάγκες της κοινότητας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την πρόσκληση ενός μουσουλμάνου ηγέτη/λόγιου για να ευαισθητοποιήσει την κοινότητα σχετικά με την αναπηρία και να εξασφαλίσει την ίση μεταχείριση και υποστήριξη για τέτοια άτομα. Πολλές μητέρες πρότειναν ότι η εκπαίδευση των μελών της κοινότητας σε αυτά τα ζητήματα και η ευαισθητοποίηση του κοινού πρέπει να είναι ένα σημαντικό μέρος της λύσης για να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι οι φροντιστές και να δημιουργούν ασφαλείς χώρους για τα παιδιά τους.

B) Η εξασφάλιση προσωπικής υποστήριξης για την αυτοφροντίδα των γονέων: Οι γονείς εξέφρασαν την ανάγκη να μάθουν να ζητούν βοήθεια ή να χρησιμοποιούν διαφορετικούς πόρους για να παρέχουν την καλύτερη φροντίδα στο άτομο που φροντίζουν. Αρκετό από το άγχος τους θα μπορούσε να ανακουφιστεί εάν ένας εξωτερικός φροντιστής ήταν διαθέσιμος να βοηθήσει. Πολλοί συμμετέχοντες στην έρευνα σημείωσαν ότι πρέπει να αναζητήσουν κάποιου είδους βοήθεια, κάποιον που θα μπορούσε να αναλάβει μερικά από καθημερινά καθήκοντα για τη φροντίδα των ανάπηρων παιδιών τους, ώστε να βρίσκουν και εκείνοι λίγο χρόνο για τον εαυτό τους (Othman et al., 2021).

Συμπερασματικά οι μουσουλμάνοι γονείς αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στο μέγιστο των παιδιών με ειδικές ανάγκες ακόμη και σήμερα. Πιο αναλυτικά, οι Williamson και Perkins (2014) επισημαίνουν ότι με την επικράτηση των πατριαρχικών σχέσεων, οι μουσουλμάνες μητέρες τείνουν να αναλαμβάνουν το ρόλο του φροντιστή όταν υπάρχει ανάγκη στην οικογένεια. Μάλιστα θεωρείται ότι είναι αποκλειστικά υπεύθυνες και οι μοναδικοί φροντιστές των παιδιών τους με αναπηρίες.

Ως γυναίκες και μητέρες, θεωρούνταν ότι είναι «εκ φύσεως καλές» στη φροντίδα των παιδιών. Επιπλέον, η φροντίδα γίνεται αντιληπτή ως θρησκευτικό καθήκον που υποχρεώνει τις μητέρες όχι μόνο να φροντίζουν τα μέλη της οικογένειας με αναπηρία αλλά και να το κάνουν χωρίς να εκφράζουν κανένα παράπονο (Othman, 2020).

Αν και οι γονείς εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τον ρόλο τους και τον συνέδεσαν με την πνευματική τους ολοκλήρωση και το αίσθημα αγάπης, αισθάνθηκαν ανεπαρκείς, μετανιωμένοι και στενοχωρημένοι ειδικά κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών τους. Το άγχος που ένιωθαν προήλθε από διάφορους παράγοντες, όπως το αίσθημα ανικανότητας να ανταπεξέλθουν στο μέγιστο των παιδιών τους, άλλες δυσκολίες όπως το να είναι μετανάστης και να ανήκει στη μειονότητα, δυσκολίες στην εξισορρόπηση της ζωής και των ευθυνών και το κοινωνικό στίγμα που σχετίζεται με την αναπηρία και τις επιπτώσεις της στις συμπεριφορές της κοινότητας (Williamson & Perkins 2014).

Επίσης, η έρευνα έχει δείξει ότι οι φροντιστές όχι μόνο έρχονται αντιμέτωποι με προκλήσεις στη συναισθηματική ευεξία, αλλά χρησιμοποιούν την απογοήτευσή τους για να επηρεάσουν την υποστήριξή τους στην προσβασιμότητα των πόρων και την ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα αναπηρίας (Mathias et al., 2019; Miller et al., 2017).

Η μουσουλμανική κοινότητα μεταναστών αποτελεί μια διαφορετική τοπική ομάδα με ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Οι κοινοτικοί μουσουλμανικοί οργανισμοί και ιδρύματα με μια σειρά από υπηρεσίες και δραστηριότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας κοινωνίας γύρω από την κοινή ταυτότητα του μουσουλμάνου. Οι συνεντευξιαζόμενοι σε αυτή τη μελέτη, ως μέλη αυτής της κοινότητας, μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους σχετικά με αυτούς τους θεσμούς και τις στάσεις που αντιμετωπίζουν σε αυτούς τους κοινωνικούς κύκλους. Έτσι λοιπόν, ενώ ορισμένοι γονείς δεν διέκριναν καμία διαφορά μεταξύ της μουσουλμανικής κοινότητας και άλλων θρησκευτικών κοινοτήτων όσον αφορά την προσέγγιση της αναπηρίας, άλλοι τόνισαν την ανάγκη για περεταίρω ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, προσβασιμότητα και κοινωνική ένταξη που θα πρέπει να βελτιωθούν στη μουσουλμανική κοινότητα (Othman, 2020).

Ακόμη, οι γονείς εξέφρασαν την ανάγκη να έχουν πολιτιστικά ανταποκρινόμενους επαγγελματίες υγείας. Στη μουσουλμανική κουλτούρα, οι χρόνιες ασθένειες και οι ιατρικές

καταστάσεις που περιορίζουν την καθημερινή δραστηριότητα πιστεύεται ότι αποτελούν δοκιμασία πίστης και η οικογένεια πρέπει να είναι υπομονετική με την κατάσταση αυτή (Arabi et al., 2013).

Επιπλέον, ο κοινωνικός στιγματισμός επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια φροντίζει το παιδί. Τις περισσότερες φορές, οι γονείς είναι πιθανό να «κρύψουν» την αναπηρία του παιδιού τους, για να αποφύγουν τις σχετικές διακρίσεις και τις προκαταλήψεις από την κοινωνία (Al-Aoufi et al., 2012). Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τη μη αποκάλυψη ή την εσφαλμένη επικοινωνία σοβαρών ιατρικών αναπηριών. Επομένως, είναι σημαντικό οι επαγγελματίες υγείας να κατανοούν τις πολιτιστικές και θρησκευτικές αξίες για την αναπηρία, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πολιτισμικά όταν παρέχουν θεραπεία. Είναι μάλιστα και προσδοκία των μητέρων από τους θρησκευτικούς ηγέτες και τους ιμάμηδες, να κηρύξουν υπέρ της ιατρικής και επαγγελματικής θεραπείας των ανάπηρων ατόμων και να διαμορφώσουν και να αναδιαμορφώσουν την έννοια της αναπηρίας (Aloud & Rathur, 2009).

Ακόμη, πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχει μια σημαντική διάσταση μεταξύ των ισλαμικών προοπτικών για τα άτομα με αναπηρία και του κοινωνικού στιγματισμού που δημιουργεί η κοινωνία. Στην έρευνα, οι περισσότερες από τις μητέρες φάνηκε να τηρούν τις ισλαμικές θρησκευτικές αρχές και έδειχναν να είναι έντονα συνδεδεμένες με τη θρησκευτική τους κοινότητα. Η ισλαμική θρησκεία λοιπόν, δείχνει θετική στάση απέναντι σε άτομα με αναπηρίες που περιορίζεται η καθημερινή τους δραστηριότητα. Συνεπώς, αν και οι γονείς αναφέρουν τις αρνητικές συμπεριφορές που αντιμετώπισαν σε ένα τζαμί ή θρησκευτικό κέντρο, αναφέρονται επίσης και στα υποστηρικτικά μηνύματα που λαμβάνουν από την ισλαμική θρησκεία αναφερόμενοι σε στίχους, παραδείγματα από τη ζωή του Προφήτη ή από την ισλαμική παράδοση. Επιπλέον, βρίσκουν παρηγοριά στην πίστη και την προσευχή. Έτσι, αποδίδουν τις ελλείψεις και το κοινωνικό στίγμα στις πολιτισμικές συμπεριφορές των ανθρώπων. Αυτή η σαφής διάσταση φαίνεται και στην πρόσκληση των γονέων προς τους Ιμάμηδες και τους θρησκευτικούς ηγέτες να ευαισθητοποιήσουν και να εκπαιδεύσουν την κοινότητα (Al-Aoufi et al. 2012).

Σχετικά με τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γονείς των παιδιών με αναπηρία αναφέρονται κυρίως: η απρόβλεπτη κατάσταση, οι περιορισμένοι πόροι, η

πολύωρη εργασία, η έλλειψη γνώσης των επιλογών τους λόγω του ότι είναι μετανάστριες, τα εμπόδια στην πρόσβαση στους διαθέσιμους πόρους στο τζαμί λόγω ζητημάτων φύλου και του κοινωνικού στιγματισμού σχετικά με την αναπηρία. Αν και οι γονείς στράφηκαν στις προσευχές και την πίστη τους για να αντιμετωπίσουν το άγχος τους και να χτίσουν την ανθεκτικότητά τους, περισσότερη έρευνα θα πρέπει να διερευνήσει άλλους συμπληρωματικούς πόρους ως επιλογές για την προώθηση της ευεξίας τους (Heer et al., 2015).

Τέλος, το φύλο αποτελεί βασικό παράγοντα που διαμορφώνει και άλλες σημαντικές συνθήκες. Ο οικιακός ρόλος που αποδόθηκε στις γυναίκες μητέρες, ως ο κύριος φροντιστής με την πλήρη αφοσίωση, τις περιορίζει από άλλες πτυχές της ζωής, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Τα εθνικά και θρησκευτικά κοινοτικά κέντρα και ιδρύματα που αποτελούν τις κύριες πηγές κοινωνικοποίησής τους μπορεί να τις κάνουν να αισθάνονται αποκλεισμένες. Αντιμετωπίζοντας μια τέτοια στάση, δεν κοινοποιούν την απογοήτευση ή τις απαιτήσεις τους απευθείας στους υπεύθυνους.

Πιο αναλυτικά, ο ρόλος των γυναικών, ως βασικών φροντιστών αυξάνει το άγχος και την εξουθένωσή τους. Συχνά αισθάνονται απομονωμένες από τους άλλους λόγω του κοινωνικού στιγματισμού και της προσδοκίας από την κοινωνία ότι οι γυναίκες μπορούν να τα κάνουν όλα. Κατά συνέπεια είναι σημαντικό οι μητέρες να συνδέονται με άλλες μητέρες στην κοινότητα, να αναπτύσσουν τις γνώσεις τους για θέματα ψυχικής και σωματικής υγείας, να μοιράζονται πόρους, να μοιράζονται τις συναισθηματικές τους εμπειρίες για να βελτιώσουν την ψυχολογική τους ευεξία και να κατανοούν τους στόχους της αυτοφροντίδας τους, ως στοιχείο ζωτικής σημασίας για έναν ισορροπημένο βίο (Neufeld et al., 2002).

7.3 Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς με παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού

Σε έρευνα που πραγματοποίησε ο Philip Gilligan (2013) σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμάνοι γονείς που μεγάλωνουν παιδιά στο φάσμα του Αυτισμού, βρέθηκαν πέντε βασικοί άξονες όπου εντοπίζονται οι κύριες προκλήσεις.

Ελλιπής γνώση: Οι περισσότεροι γονείς στην έρευνα είπαν ότι δεν γνώριζαν για τη Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος, όταν διαγνώστηκε το παιδί τους. Θεωρούν μάλιστα ότι αν γνώριζαν περισσότερες πληροφορίες και είχαν εύκολη πρόσβαση σε αυτές, τότε θα είχαν κάνει τα πράγματα διαφορετικά.

Δυσκολία στη γλώσσα: Οι μετανάστες μουσουλμάνοι γονείς εξέφρασαν και τη μεγάλη δυσκολία που συναντούν εξαιτίας της γλώσσας. Οι μουσουλμάνοι σε όλο τον κόσμο μιλούν πολλές και διαφορετικές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων και τοπικών διαλέκτων, γεγονός που καθιστά δύσκολη την επικοινωνία με το ιατρικό προσωπικό και τους επαγγελματίες υγείας ευρωπαϊκών χωρών. Για το λόγο αυτό ζητούν συχνά διερμηνέα στις συναντήσεις τους με τους επαγγελματίες υγείας.

Οι αντιλήψεις της κοινότητας: Η ελλιπής γνώση μέσα στη μουσουλμανική κοινότητα οδηγεί σε ορισμένες στρεβλές αντιλήψεις σχετικά με τον Αυτισμό. Οι μουσουλμάνοι της κοινότητας νομίζουν ότι κάποιος έχει κάνει κάτι στην οικογένεια ή στο παιδί που προκάλεσε την αυτιστική συμπεριφορά, θεωρούν δηλαδή ότι ο Αυτισμός οφείλεται σε εξωγενή παράγοντα. Άλλες φορές θεωρούν ότι ο Αυτισμός οφείλεται εξαιτίας της ανατροφής των παιδιών, δηλαδή η κοινότητα πιστεύει ότι το παιδί με Αυτισμό είναι κακομαθημένο και του δίνεται υπερβολική προσοχή από το σπίτι για αυτό παρουσιάζει αυτή τη συμπεριφορά.

Οι αντιλήψεις των γονέων σχετικά με τον Αυτισμό: Η κοινότητα και οι οικογένειες πολύ συχνά εκφράζουν κάποιες ακραίες απόψεις για τον Αυτισμό και τον τρόπο διαχείρισής του. Αρκετοί γονείς στην έρευνα υποστήριξαν ότι αρχικά πίστευαν, πως οι συμπεριφορές των παιδιών τους ήταν εσκεμμένες και απογοητεύονταν βαθιά από αυτή τη σκέψη. Ακόμη και μετά τη διάγνωση χρειάζονταν πολύ καιρό για να αποδεχτούν την αναπηρία του παιδιού τους.

Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις: Στη μουσουλμανική κοινότητα αρκετές φορές δεν είναι εύκολη η έγκαιρη διάγνωση και η σωστή αντιμετώπιση του Αυτισμού. Ο λόγος είναι ότι οι μουσουλμάνοι γονείς δεν δέχονται τα παιδιά τους, αλλά και οι ίδιοι να κάνουν θεραπείες και συνεδρίες με άτομα του αντίθετου φύλου για θρησκευτικούς λόγους. Ακόμη και η συνάντηση με θρησκευτικούς ηγέτες, όπως οι μάμηδες δυσκολεύει πολύ τις μητέρες. Πολλές μητέρες στην έρευνα ενώ παραδέχτηκαν ότι η συνάντηση στο τζαμί με τους μάμηδες τους βοηθάει πολύ, εντούτοις εξέφρασαν την άποψη ότι αισθάνονται πιο άνετα να βρίσκονται σε διαφορετικό δωμάτιο από τον μάμη.

Συμπερασματικά από την παραπάνω έρευνα σχετικά με τον Αυτισμό εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

Πρώτα από όλα η έρευνα αυτή επιβεβαιώνει την ανάγκη των μουσουλμάνων γονέων για ειδική υποστήριξη από θρησκευτικούς ηγέτες, για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ως αποτέλεσμα του να ακούν «θρησκευτικά» και άλλες «μη επιστημονικές» εξηγήσεις για τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των παιδιών τους και από την προσπάθεια να διασφαλίσουν ότι αυτά και τα παιδιά τους πληρούν τις θρησκευτικές απαιτήσεις (Gilligan, 2013).

Δεύτερον τονίζεται η σημασία και η χρησιμότητα των ευκαιριών για την εξερεύνηση τέτοιων ζητημάτων σε ένα «ασφαλές» και κατάλληλο περιβάλλον όπου μπορούν να βιώσουν την υποστήριξη και την κατανόηση τόσο των ενσυνείδητων επαγγελματιών όσο και άλλων γονέων και φροντιστών που αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις στην κοινότητα. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη οι επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής περίθαλψης να είναι έτοιμοι να συζητήσουν τις πεποιθήσεις των μουσουλμάνων γονέων με τρόπους που θα σέβονται τις θρησκείες και τις κουλτούρες των ατόμων και των ομάδων αυτών, τόσο κατά τη στιγμή της διάγνωσης όσο και μετά (Bazna & Hatab, 2008).

Πιο συγκεκριμένα, οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τέτοια νοικοκυριά πρέπει να θυμούνται ότι οι άνθρωποι μπορούν να έχουν αμοιβαία αντιφατικές ιδέες ταυτόχρονα. Προφανώς αποδέχονται τις κύριες «ορθολογικές» και «επιστημονικές» εξηγήσεις, ενώ παίρνουν επίσης πολύ διαφορετικές απόψεις, σοβαρά. Για παράδειγμα, ένας γονέας ανέφερε στην έρευνα ότι φυσικά ασπάζεται τις επιστημονικές απόψεις για την

αντιμετώπιση του Αυτισμού, όμως δοκίμασε κάποια φυτική θεραπεία επειδή κάποιο άτομο από την κοινότητα του είπε ότι θα μπορούσε να θεραπεύσει τον αυτισμό. «Έτσι για μεγάλο χρονικό διάστημα τάιζα τον γιο μου αυτή τη θεραπεία και έδειξε λίγη διαφορά στη συμπεριφορά του».

Τέλος, οι επαγγελματίες θα πρέπει, επίσης, να αναγνωρίσουν ότι, σε ορισμένα μέρη της Βρετανίας αλλά και αλλού, οι ομάδες υποστήριξης για γονείς μπορεί να συγκεντρώνονται σε περιοχές μεσαίας τάξης και μπορεί να προσφέρουν υπηρεσίες στις οποίες πολλοί γονείς μουσουλμανικών μειονοτήτων θα δυσκολευτούν να έχουν πρόσβαση, ειδικά εάν τα αγγλικά δεν είναι την πρώτη τους γλώσσα ή τη γλώσσα της επιλογής τους (Waltz, 2011).

Τα αποτελέσματα της έρευνας

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων ανά ερώτημα

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφέρουμε τα ερωτήματα που μας απασχόλησαν στη συγκεκριμένη εργασία και θα δώσουμε απαντήσεις με αριθμητικά δεδομένα, στοιχεία και σημαντικές βιβλιογραφικές αναφορές.

1. Ποιος είναι εκδοτικός οίκος του περιοδικού «Journal of Disability and Religion;»

Το περιοδικό «Journal of Disability & Religion» εκδίδεται από τον εκδοτικό οίκο Taylor & Francis. Η Taylor & Francis είναι μια διεθνής εταιρεία με καταγωγή από την Αγγλία που εκδίδει βιβλία και ακαδημαϊκά περιοδικά. Είναι ένα τμήμα της Informa plc, μιας εταιρείας εκδόσεων με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο (Taylor & Francis, 2006). Ο εκδοτικός οίκος αυτός είναι μια εταιρεία κολοσσός στον χώρο των εκδόσεων. Η απόκτηση άλλων εκδοτικών οίκων είναι βασικός στόχος της επιχειρηματικής στρατηγικής του ομίλου. Ο Όμιλος Taylor & Francis θεωρείται ο ακαδημαϊκός εκδοτικός βραχίονας της Informa και αντιπροσωπεύει το 30,2% των εσόδων του Ομίλου και το 38,1% του προσαρμοσμένου κέρδους από το 2017. Η Taylor & Francis δημοσιεύει περισσότερα από 2.700 περιοδικά και περίπου 7.000 νέα βιβλία κάθε χρόνο, με μια λίστα με πάνω από 140.000 διαθέσιμους τίτλους σε έντυπη και ψηφιακή μορφή (Taylor & Francis, 2018).

Η εταιρεία χρησιμοποιεί το λογότυπο Routledge για τις δημοσιεύσεις στις ανθρωπιστικές επιστήμες, τις κοινωνικές επιστήμες, τη δικαιοσύνη και την εκπαίδευση, και το λογότυπο CRC Press για δημοσιεύσεις στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι, αν και γενικά θεωρείται ο μικρότερος από τους «Big Four» εκδότες του STEM (Reed-Elsevier, Wiley-Blackwell, Springer και Taylor & Francis), το λογότυπό του στο Routledge θεωρείται ότι είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως ακαδημαϊκός εκδότης στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες (Taylor & Francis Group, 2016).

2. Ποιοι βρίσκονται πίσω από το περιοδικό αυτό;

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναλυτική αναφορά στη συγγραφική ομάδα του περιοδικού «Journal of disability and religion». Αναφέρονται αναλυτικά τα βιογραφικά σημειώματα της συντακτικής επιτροπής, των επιμελητών των άρθρων καθώς και των βοηθών των συντακτών. Στα 12 βιογραφικά σημειώματα που καταγράψαμε, τα 9 αναφέρουν ως επαγγελματική δραστηριότητα των προσώπων αυτών, τη θέση καθηγητή/ καθηγήτριας σε πανεπιστήμιο, 1 βιογραφικό σημείωμα αναφέρει τη θέση αναπληρωτή καθηγητή και 2 βιογραφικά σημειώματα αναφέρουν ως επαγγελματική δραστηριότητα, εργασία στο πανεπιστήμιο ως επιστημονικοί συνεργάτες – ερευνητές. Τέλος, 2 καθηγητές έχουν κάνει και μεταδιδακτορικές σπουδές. Σε ποσοστό επί τοις εκατό, το (75%) των στελεχών του περιοδικού είναι καθηγητές πανεπιστημίων, το (16,67%) είναι επιστημονικοί συνεργάτες και ερευνητές και το (8,33%) κατέχει θέση αναπληρωτή καθηγητή.

Επίσης, πρέπει να αναφέρουμε πως οι περισσότεροι αρθρογράφοι του περιοδικού είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Πιο συγκεκριμένα, στη Συντακτική - Συμβουλευτική Επιτροπή ανήκουν 29 άτομα από τα οποία τα 20 έχουν κάνει διδακτορική διατριβή. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (68,97%). Τέλος, από τους 33 βοηθούς των συντακτών οι 13 έχουν πραγματοποιήσει διδακτορικές σπουδές. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (39,39%)

3. Σε ποια είδη αναπηρίας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

Το ερώτημα αυτό απαντήθηκε με βάση τους τίτλους των άρθρων που ελέγξαμε στο κεφάλαιο 3. Πιο αναλυτικά, ελέγξαμε τους τίτλους 220 ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων τη δεκαετία (2012-2022) και αναφερόμαστε συγκεκριμένα, στα είδη αναπηρίας που αναφέρονται στους τίτλους και είναι παγκοσμίως αποδεκτά σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (βλ. σελ.)

Σύμφωνα με τον ΠΟΥ αλλά και τις Τσιμπιδάκη και Τραγουλιά (2021), η αναπηρία χωρίζεται σε 5 μεγάλες κατηγορίες:

- 1) Αισθητηριακές αναπηρίες (κώφωση και τύφλωση)
- 2) Κινητικές αναπηρίες (εγκεφαλική παράλυση, τετραπληγία, παραπληγία κ.λπ.)
- 3) Ψυχικές Αναπηρίες (μανιοκατάθλιψη, σχιζοφρένεια κ.λπ.)

- 4) Νοητικές Αναπηρίες (π.χ. αυτισμός, σύνδρομο Down, νοητική αδυναμία - καθυστέρηση κ.λπ.)
- 5) Άλλες αναπηρίες (βαριές και πολλαπλές αναπηρίες κ.λπ.)

Αυτά τα είδη αναπηρίας λοιπόν, αναζητήσαμε στους τίτλους των άρθρων του περιοδικού και οδηγηθήκαμε στα εξής αποτελέσματα:

1. Σε 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 4 τίτλοι αναφέρονται στις αισθητηριακές αναπηρίες. Πιο συγκεκριμένα, 2 άρθρα αναφέρονται στην κώφωση, 1 στην τύφλωση και 1 γενικά στις αισθητηριακές αναπηρίες. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (1,82%).
2. Σε 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 5 τίτλοι αναφέρονται στις κινητικές αναπηρίες. Πιο συγκεκριμένα, 2 άρθρα αναφέρονται σε παράλυση μετά από εγκεφαλικό επεισόδιο, 1 άρθρο αναφέρεται στην κλινική αποκατάσταση ανάπηρων ατόμων, 1 άρθρο αναφέρεται σε ακρωτηριασμένα άτομα και 1 άρθρο αναφέρεται στους κινητικά ανάπηρους έφηβους. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (2,27%).
3. Σε 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 10 τίτλοι αναφέρονται στις ψυχικές αναπηρίες. Πιο συγκεκριμένα, 3 άρθρα αναφέρονται στην κατάθλιψη και 7 γενικά στον όρο ψυχικές διαταραχές. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (4,55%).
4. Σε 220 τίτλους ερευνητικών άρθρων βρήκαμε ότι 34 τίτλοι αναφέρονται στις νοητικές αναπηρίες. Πιο συγκεκριμένα, 11 άρθρα αναφέρονται στις διανοητικές αναπτυξιακές διαταραχές, 8 άρθρα αναφέρονται στη νοητική αδυναμία, 11 άρθρα αναφέρονται γενικά στον όρο αυτισμό, 2 άρθρα αναφέρονται στο σύνδρομο Asperger και 2 άρθρα αναφέρονται στο σύνδρομο Down. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (15,45%).
5. Σε 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 9 άρθρα αναφέρονται γενικά σε άλλα είδη αναπηρίας ή ασθένειες. Πιο συγκεκριμένα, 1 άρθρο αναφέρεται στη βαριά αναπηρία, 1 άρθρο αναφέρεται στην άνοια, 2 άρθρα αναφέρονται στο Αλτσχάιμερ, 1 στην αφασία, 1 στον τραυλισμό, 1 στις Μαθησιακές Δυσκολίες και στη ΔΕΠ-Υ, 1 στις εκ γενετής ασθένειες και 1 στον ιό του Η.Ι.Υ και το AIDS. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (4,09%).

Αξίζει να σημειώσουμε πως ο όρος αναπηρία αναφέρεται σε 100 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων από τους 220 που ελέγξαμε. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (45,45%). Τέλος, σε 58 από τα 220 άρθρα που ελέγξαμε δεν αναφέρεται καθόλου ο όρος αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (26,36%).

4. Σε ποια είδη θρησκείας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

1. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 2 τίτλοι άρθρων αναφέρονται στην εβραϊκή θρησκεία σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (0,91%).
2. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 3 τίτλοι αναφέρονται στον Βουδισμό σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (1,36%).
3. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 3 τίτλοι αναφέρονται στον Ινδουισμό σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (1,36%).
4. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 14 τίτλοι αναφέρονται στον Ισλαμισμό σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (6,36%).
5. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 41 τίτλοι αναφέρονται σε ζητήματα σχετικά με την αναπηρία δεν αναφέρεται όμως συγκεκριμένη θρησκεία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (18,64%).
6. Στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 157 τίτλοι άρθρων αναφέρονται στον Χριστιανισμό σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (71,36%).

5. Σε ποιους ανθρώπους απευθύνεται το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

Το επιστημονικό περιοδικό «Journal of Disability & Religion» αποτελεί ένα δίκτυο επικοινωνίας για τους ανθρώπους της ακαδημαϊκής έρευνας, των επιστημών και των κοινωνικών υπηρεσιών που ενδιαφέρονται να μάθουν και να γνωρίσουν τη σύνδεση της θρησκείας με την αναπηρία, να ανταλλάξουν πληροφορίες και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με άλλους ανθρώπους. Στόχος αυτής της ανταλλαγής είναι η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους καθώς και εκείνων που εργάζονται μαζί τους στο πλαίσιο των θρησκευτικών κοινοτήτων και παραδόσεων τους.

Το περιοδικό αυτό συνδυάζει ακαδημαϊκές εργασίες και στοχαστικά άρθρα που αντιπροσωπεύουν θρησκευτικές, πνευματικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και επιστημονικές απόψεις. Περιλαμβάνει επίσης, ποιμαντικούς προβληματισμούς, θεολογία, θρησκευτικές μελέτες καθώς και ιστορίες από προσωπικά ταξίδια. Αντιμετωπίζει τα κρίσιμα θρησκευτικά, ηθικά και πνευματικά ζητήματα που τίθενται από ανθρώπους που εργάζονται στον τομέα αυτό.

Με άλλα λόγια αποτελεί ένα διαθρησκευτικό και διεπιστημονικό δίκτυο επικοινωνίας που αντικατοπτρίζει και υποστηρίζει τον αυξανόμενο διάλογο μεταξύ θρησκευτικών, πνευματικών και ιατρικών επιστημόνων για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Το περιοδικό αυτό απευθύνεται σε ένα πολύ μεγάλο κοινό.

Παρέχει πλούσια και μεγάλη αρθρογραφία, η οποία άλλοτε λειτουργεί σαν ένας διάυλος επικοινωνίας μεταξύ μεγάλων θεολόγων για βαθιά θεολογικά ζητήματα σε σχέση με την αναπηρία και άλλοτε απευθύνεται στο ίδιο το άτομο που πάσχει από κάποια αναπηρία και στην οικογένειά του και εκφράζει τις εμπειρίες, τα βιώματα και την αντιμετώπιση τους από την εκκλησία, τη χριστιανική ή τη μουσουλμανική κοινότητα και γενικότερα από την ευρύτερη κοινωνία. Δίνει τη δυνατότητα δηλαδή να ακουστεί η φωνή των ανθρώπων αυτών καθώς και τα αιτήματά τους. Άλλοτε πάλι πραγματεύεται βαθιά φιλοσοφικά και πνευματικά ζητήματα και αναζητά να βρει απαντήσεις μέσα από την εκάστοτε θρησκεία και την ιστορική διαδρομή της.

6. Ποιος είναι ο σκοπός της θρησκείας σύμφωνα με το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

Σε πολλά ερευνητικά άρθρα σχετικά με τον ρόλο της θρησκείας στη ζωή των ατόμων με αναπηρία, υπήρξε η απάντηση ότι η συμμετοχή στα δρώμενα της εκκλησίας και της χριστιανικής κοινότητας έκανε καλό και είχε θετική επίδραση στα ίδια τα άτομα με αναπηρία και στις οικογένειές τους. Επειδή η πλειοψηφία των άρθρων, όπως είδαμε και παραπάνω αναφέρεται στη χριστιανική θρησκεία θα αναφερθούμε κατά κύριο λόγο σε αυτήν.

Σε πολλά άρθρα η χριστιανική θρησκεία και η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη χριστιανική κοινότητα είτε μέσω της παρουσίας στην κυριακάτικη λειτουργία, είτε μέσω των κυριακάτικων σχολείων, των κατηχητικών και των θρησκευτικών προγραμμάτων αποτέλεσε βάλσαμο και ανακούφιση για τα άτομα αυτά και τις οικογένειές τους. Σε πολλές περιπτώσεις τα άτομα με αναπηρία κατέγραφαν ως θετική την παραμονή τους στους χώρους της εκκλησίας, ενώ το ίδιο θετική ήταν η εμπειρία και για τους συγγενείς και τους φροντιστές των ατόμων αυτών. Οι χώροι της εκκλησίας αποτελούν χώρους παρηγοριάς, λύτρωσης, ψυχικής ανάτασης, γαλήνης, ηρεμίας και πνευματικής ανασυγκρότησης με τις όποιες αδυναμίες και προκαταλήψεις κι αν παρουσιάζουν ακόμη και σήμερα.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι παρόλο που η χριστιανική θρησκεία και η προσευχή θεωρείται παρηγοριά για τα άτομα με αναπηρία σύμφωνα με το περιοδικό, σε καμία περίπτωση δεν θεωρείται ότι οι χώροι της εκκλησίας είναι χώροι για την κακώς εννοούμενη φιλανθρωπία. Η έννοια της φιλανθρωπίας, ακόμη και στις μέρες μας κρύβει μέσα της τον οίκτο και τη λύπη για τα άτομα με αναπηρία με κεντρική την αντίληψη ότι δεν μπορούν να είναι σαν εμάς και να κάνουν αυτά που μπορούμε να κάνουμε εμείς. Αυτή η αντίληψη οδηγεί στην κακώς εννοούμενη φιλανθρωπία. Το περιοδικό λοιπόν, υποστηρίζει ότι στις μέρες μας η έννοια της φιλανθρωπίας πρέπει να αλλάξει. Κάθε άνθρωπος μέσα στη χριστιανική κοινότητα είναι ίσος με τον άλλον, δεν υπάρχει ανώτερο και κατώτερο ον. Η εκκλησία του Χριστού δέχεται κάθε άνθρωπο ακριβώς όπως είναι ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι αναπηρία. Αυτή η αντίληψη δεν οδηγεί σε συναισθήματα οίκτου, λύπησης και συμπόνιας, αντιθέτως προκαλεί τον θαυμασμό και την εκτίμηση προς το πρόσωπο εκείνου που παλεύει και στέκεται όρθιος με όποιον τρόπο μπορεί.

Επίσης, με οδηγό αυτή τη σκέψη πρέπει να επισημάνουμε ότι η χριστιανική θρησκεία σήμερα δεν αποδέχεται πλήρως το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας. Το ιατρικό μοντέλο προσπαθεί μέσα από θεραπείες και ιατροφαρμακευτική αγωγή να οδηγήσει το άτομο που πάσχει όσο πιο κοντά στην κανονικότητα που γνωρίζουμε εμείς. Αυτή η κανονικότητα όμως, όπως εμείς την ξέρουμε, μπορεί να οδηγήσει στην αλλοίωση βασικών χαρακτηριστικών για την προσωπικότητα των ατόμων με αναπηρία. Για παράδειγμα με τη χρήση των ακουστικών και τις χειρουργικές επεμβάσεις κινδυνεύει η γλώσσα των κωφών, η νοηματική που αποτελεί βασικό συστατικό της προσωπικότητάς τους.

Συνεπώς, η χριστιανική θρησκεία δεν συμβαδίζει πάντα με τις εξελίξεις στην ιατρική κοινότητα ούτε τείνει να ασπάζεται τα νέα επιστημονικά δεδομένα, ειδικά αν αυτά γίνονται επικίνδυνα για τα δομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ανθρώπου. Ο Θεός, και η θρησκεία μας ισάξια δέχεται κάθε μέλος της.

Αυτό αναγνωρίζεται μάλιστα και από την αλλαγή στην ονομασία του περιοδικού από το 2014. Το περιοδικό εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1994 με την ονομασία «Journal of Religion in Disability & Rehabilitation», ονομασία που διατήρησε μέχρι το 1998. Στη συνέχεια μετονομάστηκε σε «Journal of Religion, Disability & Health», ονομασία που κράτησε μέχρι το 2013. Από το 2014 έως σήμερα διατηρεί την ονομασία που γνωρίζουμε «Journal of Disability & Religion». Παρατηρούμε λοιπόν, από τις αλλαγές στην ονομασία του περιοδικού και την αφαίρεση των όρων υγεία και αποκατάσταση, ότι στόχος των στελεχών του περιοδικού είναι να προσεγγίσουν την αναπηρία με μια πιο θρησκευτική σκοπιά. Αναζητούν απαντήσεις σε σχέση με την αναπηρία μέσα από τη σχέση με τον Θεό, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

7.Κατηγοριοποίηση άρθρων με βάση το θεολογικό μοντέλο της αναπηρίας

Τα άρθρα που καταγράφονται παρακάτω σύμφωνα με το περιεχόμενό τους προσεγγίζουν την αναπηρία σύμφωνα με το θεολογικό μοντέλο, όπως περιγράφεται από τις Bennett & Volpe (2019). Τα άρθρα αυτά αναφέρονται στη Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και το περιεχόμενό τους αναλύεται στο κεφάλαιο 6.

1. «Creativity, Autism and Relationship to God», Saša Horvat & Tanja Horvat δημοσιεύτηκε στο περιοδικό στις 31/03/2022

2. «Autism, Doxology, and the Nature of Christian Worship», Joanna Leidenhag δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 29/01/2022
3. «The Bible, Autism and Other Profound Developmental Conditions: Regulating Hermeneutics», Grant Macaskill δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 08/02/2021
4. «Joy and Autism: Biblical, Theological and Practical Perspectives», Grant Macaskill, δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 11/04/2020
5. «An Exploratory Study of Attitudes toward Autism Amongst Church-Going Christians in the South East of England, United Kingdom», Krysia Emily Waldock & Rachel Forrester-Jones δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 11/6/2020
6. «Autism Spectrum Disorders and the New Testament: Preliminary Reflections», Grant Macaskill δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 11/10/2017
7. «Widening the Door of Inclusion for Children with Autism through Faith Communities», Diane McGee δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 09/06/2010
8. «Experiential Religion: A Faith Formation Process for Children with Autism», Susan Swanson δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 09/07/2009
9. «Autism, Care, and Christian Hope», Brian Brock δημοσιεύθηκε στο περιοδικό στις 30/01/2009

8.Υπάρχουν και άλλα περιοδικά που να ασχολούνται με την αναπηρία και τη θρησκεία;

Ο εκδοτικός οίκος Taylor & Francis εκδίδει και άλλα περιοδικά τα οποία σχετίζονται με τη θρησκεία και την αναπηρία. Από τους τίτλους των περιοδικών παρατηρούμε ότι οι όροι αναπηρία και θρησκεία δεν αναφέρονται μαζί σε κάποιον τίτλο περιοδικού, αλλά μεμονωμένα. Πιο συγκεκριμένα, αρκετά περιοδικά συσχετίζουν τη θρησκεία με την εκπαίδευση, ενώ ο όρος αναπηρία σχετίζεται περισσότερο με έννοιες όπως η αποκατάσταση και η κοινωνία.

Το μοναδικό περιοδικό που περιλαμβάνει θρησκευτική ορολογία σε σχέση με την αναπηρία, αλλά και την υγεία γενικότερα είναι το « Journal of Health Care Chaplaincy». Το περιοδικό αυτό δημοσιεύει έρευνες για την ποιμαντική/πνευματική φροντίδα, την κλινική ποιμαντική εκπαίδευση, την εκκλησία και την πνευματικότητα σε σχέση με τη σωματική και ψυχική υγεία.

Συζήτηση

Σχετικά με τη δομή της εργασίας πρέπει να πούμε ότι αυτή ακολουθεί τη δομή σύμφωνα με συναφείς μελέτες, που περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4. Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος της εργασίας μας παρουσιάζεται η ταυτότητα του περιοδικού «*Journal of disability and Religion*» και στο δεύτερο μέρος αναλύεται το περιεχόμενο συγκεκριμένων άρθρων με βάση συγκεκριμένες κατηγοριοποιήσεις και μοντέλα αναπηρίας.

Σχετικά με τα ερωτήματα που απασχολούν την εργασία αυτή πρέπει να πούμε ότι τέθηκαν από τη γράφουσα συγκεκριμένοι περιορισμοί σχετικά με την έρευνα τους. Αρχικά σε σχέση με το πρώτο ερώτημα: «*Σε ποια είδη αναπηρίας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion»*» πρέπει να επισημάνουμε ότι εστίασαμε στους τίτλους των 220 άρθρων που αναφέρονται στο δεύτερο κεφάλαιο για να εξάγουμε τα συμπεράσματά μας.

Πιο συγκεκριμένα παρατηρήσαμε ότι σε αρκετούς τίτλους άρθρων αναφέρονται συγκεκριμένα είδη αναπηρίας (π.χ. Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, Νοητική αδυναμία, Σοβαρές Αναπτυξιακές Διαταραχές) και στα περισσότερα άρθρα αναφέρεται γενικά ο όρος αναπηρία. Συνεπώς, οδηγηθήκαμε στα αποτελέσματα που καταγράφονται παραπάνω μόνο από τους τίτλους των άρθρων. Επιφυλασσόμαστε για το αν στην περίληψη ή στο κύριο μέρος κάποιων ή πολλών άρθρων γίνονται αναφορές σε συγκεκριμένα είδη αναπηρίας.

Με τον ίδιο τρόπο εργαστήκαμε για να απαντήσουμε και στο δεύτερο ερώτημα: «*Σε ποια είδη θρησκείας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion»*» Στην περίπτωση αυτή το έργο μας ήταν πιο δύσκολο, καθώς στους περισσότερους τίτλους άρθρων αναφερόταν ο όρος θρησκεία γενικά, χωρίς να προσδιορίζεται σε ποια θρησκεία αναφέρεται. Στις περιπτώσεις αυτές ανατρέξαμε στην περίληψη των άρθρων.

Ωστόσο, υπήρχαν και περιπτώσεις που δεν ανέφεραν καθόλου τον όρο θρησκεία και ο τίτλος αυτός μπορεί να ήταν μεταφορικός και να εξέταζε κάποια θρησκεία συγκεκριμένα (π.χ. Χριστιανισμός). Τέτοια άρθρα είχαν να κάνουν για παράδειγμα με την έννοια της πνευματικότητας. Επίσης, πρέπει να τονίσουμε ότι για τα δύο άρθρα που αναφέρονται στον Βουδισμό και τον Ινδουισμό, καθώς και για τα δύο άρθρα που αναφέρονται στην εβραϊκή θρησκεία ανατρέξαμε στην περίληψη των άρθρων, αφού είχαμε σαφείς υπόνοιες

από τους τίτλους, ότι αναφέρονται σε άλλα είδη θρησκείας πέρα από τον Χριστιανισμό (π.χ. Ο ρόλος των θρησκευτικών ηγετών σε χώρες της Ασίας).

Ακόμη, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι τίτλοι των άρθρων έγινε προσπάθεια να μεταφραστούν όσο πιο κοντά γίνεται στην αρχική ερμηνεία τους, αλλά ταυτόχρονα να γίνονται κατανοητοί σύμφωνα με την ελληνική γλώσσα και ορολογία.

Σε περιπτώσεις όπου υπήρχε μεγάλη αδυναμία μετάφρασης του αρχικού τίτλου είτε λόγω αλλοίωσης του λόγου, είτε λόγω μεταφορικής χρήσης του λόγου, τα άρθρα παρέμειναν στην πρωτότυπη εκδοχή τους. Παρά την προσπάθειά μας αυτή κατανοούμε ότι ορισμένες μεταφράσεις στους τίτλους μπορεί να ξενίζουν τον αναγνώστη. Είναι όροι όμως, οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην αγγλική γλώσσα.

Στο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το «*ποιοι στελεχώνουν το περιοδικό Journal of disability and religion*» τα πράγματα στην έρευνα μας ήταν πιο εύκολα και σίγουρα μας οδηγούν σε ασφαλέστερα συμπεράσματα. Αναλύσαμε διεξοδικά τα βιογραφικά σημειώματα δώδεκα ανθρώπων που κατέχουν καίριες θέσεις στη διεύθυνση του περιοδικού και βρήκαμε ότι το 75% αυτών κατέχουν θέση καθηγητή σε Πανεπιστήμιο. Ωστόσο, τονίζουμε ξανά ότι ελέγχθηκαν τα βιογραφικά σημειώματα μόνο των βασικών στελεχών. Το περιοδικό αναφέρει ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων που εργάζεται για αυτό και φυσικά θα ήταν αδύνατο αλλά και ανούσιο να ερευνηθούν όλα τα βιογραφικά σημειώματα. Συνεπώς, επιλέχθηκε το συγκεκριμένο και κατά τη γνώμη μας, το πιο σημαντικό δείγμα.

Το ερώτημα σχετικά με το «*ποιος είναι ο σκοπός της θρησκείας σήμερα σε σχέση με την αναπηρία*», εξετάζεται με βάση το περιεχόμενο των άρθρων που αναφέρονται στη χριστιανική και μουσουλμανική θρησκεία. Ανατρέξαμε κυρίως σε άρθρα που μας δίνουν τωρινά δεδομένα για το τι συμβαίνει σήμερα στους χώρους της εκκλησίας και στο τζαμί αντίστοιχα σε σχέση με την αναπηρία. Θελήσαμε να εξετάσουμε την έννοια της αναπηρίας μέσα από το θεολογικό μοντέλο της αναπηρίας, αλλά και μέσα στη ζωή της εκκλησίας και της μουσουλμανικής κοινότητας αντίστοιχα. Πέρα από τη τυχόν σύγκριση που μπορεί να γίνει στόχος μας είναι να εντοπίσουμε τα βήματα για την ουσιαστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στους χώρους λατρείας.

Η Deborah Creamer (2008), υποστήριξε την περιορισμένη φύση του ιατρικού και του κοινωνικού μοντέλου και πρότεινε μια θεολογική προσέγγιση που δίνει έμφαση στην ανθρώπινη φύση μας όποια και να είναι αυτή, με όλες τις ατέλειές της. Σύμφωνα με το θεολογικό μοντέλο της αναπηρίας τα σώματα με ειδικές ανάγκες, όπως τα αλλόκοτα σώματα, αντιστέκονται και διαταράσσουν τις έννοιες των σωμάτων. Στόχος είναι να αποτραπεί η δημιουργία «υπάκουων σωμάτων» που κινούνται, ζουν και υπάρχουν κατ' εντολή του έθνους-κράτους, των εταιρειών ή οποιονδήποτε πολιτικών στρατηγικών που θα μπορούσαν να έχουν συμφέρον από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Με άλλα λόγια, οι θεωρητικοί του θεολογικού μοντέλου οραματίζονται τα άτομα με αναπηρίες απαλλαγμένα από τους περιορισμούς οποιασδήποτε ιδέας της κανονικότητας. Προωθούν επαναστατικούς τρόπους σκέψης, αποδοχής, και προώθησης της αναπηρίας θεωρώντας την ως «δύναμη» που θα επιφέρει το καλό (Foucault, Mitsel & Snider, 2015).

Με βάση αυτό το μοντέλο της αναπηρίας ξεχωρίσαμε 9 άρθρα τα οποία αναφέρονται στη Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος και την αντιμετώπισή της από θεολογική σκοπιά. Ο Brock (2019) εκφράζει την άποψη της ισότιμης συμμετοχής των αυτιστικών χριστιανών στη λατρεία της εκκλησίας. Οι αυτιστικοί είναι και αυτοί άνθρωποι μέσω των οποίων το Άγιο Πνεύμα διανέμει τα δώρα του στην εκκλησία, ακριβώς μέσα από την έννοια της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας. Η συμμετοχή αυτιστικών προσώπων στο σώμα του Χριστού υπογραμμίζει όλη την ανάγκη της ανθρωπότητας, για τον φωτισμό του υλικού κόσμου από το Άγιο Πνεύμα. Ο φωτισμός μέσα από το Άγιο Πνεύμα βοηθά κάθε άνθρωπο ανεξαιρέτως να αντιληφθεί και να ανταποκριθεί στην παρουσία του Θεού.

Η συμπερίληψη με την έννοια της απλής πρόσβασης – μετάβασης στην εκκλησία, έχει δεχθεί κριτική στην πρόσφατη θεολογία της αναπηρίας. Το ενδιαφέρον αυτής της κριτικής είναι ότι συμπερίληψη προστατεύει το status quo της κοινωνίας και κατ' επέκταση της εκκλησίας. Περιορίζοντας την αναπηρία στο να καταστούν μόνο ορισμένοι χώροι σωματικά προσβάσιμοι (Swinton, 2012 και 2016). Η απλή συμπερίληψη επιτρέπει σε όσους εργάζονται ήδη σε τέτοιους χώρους να αισθάνονται μεγαλόψυχοι και δεν αμφισβητεί τις βασικές πεποιθήσεις και τα συστήματα αξίας που δημιουργούν περιθωριοποίηση και ανισότητα. Ο Brock παρατηρεί πως οι σύγχρονες εκκλησίες συχνά πέφτουν σε αυτή την παγίδα, βλέπει όμως την εκκλησία ως ένα μέρος στην κοινωνία όπου

μπορούμε να απελευθερωθούμε από αυτή τη λογική. Η χριστιανική θεολογία προσφέρει μια πολιτική «λυτρωμένης κοινωνίας» που εκτοπίζει την πολιτική τόσο του αποκλεισμού όσο και της επιφανειακής ένταξης. Η εκκλησία μπορεί και πρέπει να προσφέρει ισότιμη συμμετοχή σε όλα τα μέλη της, ανάμεσά τους φυσικά και τα αυτιστικά άτομα (Brock, 2019).

Ο Grant Macaskill (2021) σε άλλο άρθρο προσπαθεί να δημιουργήσει ένα ερμηνευτικό πλαίσιο στο οποίο θα μπορούμε να διαβάζουμε τη Βίβλο εποικοδομητικά με σκοπό να «σκεφτόμαστε βιβλικά» για τη Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος με ιδιαίτερα χριστιανικούς όρους. Σχεδόν κάθε εκκλησία ή χριστιανική κοινότητα επηρεάζεται από την παρουσία αυτιστικών ατόμων. Οι Χριστιανοί που θεωρούν τη Βίβλο ως τον κανονιστικό οδηγό για θέματα σκέψης και πρακτικής στρέφονται στην ανάγνωση της Αγίας Γραφής καθώς προσπαθούν να αντιμετωπίσουν χριστιανικά αυτή τη νέα πραγματικότητα. Ωστόσο, επειδή η ΔΑΦ δεν ήταν γνωστή στον αρχαίο κόσμο, η προσπάθεια «βιβλικής σκέψης» για αυτή δεν μπορεί να περιοριστεί στην ερμηνεία των κειμένων που τον περιγράφουν προφανώς, και αυτό δημιουργεί περιορισμούς στη μεθοδολογία που εφαρμόζεται στις Βιβλικές Σπουδές, ακόμη και αν προέρχεται από πιστούς μελετητές και ποιμένες.

Σε άλλο άρθρο του ίδιου ερευνητή, τα συναισθήματα, όπως η χαρά γίνεται κατανοητή με όρους που ενημερώνονται από βιβλικά και θεολογικά κείμενα και απαιτεί μια θεολογική αξιολόγηση της ΔΑΦ που αρνείται να μετρήσει την αξία σύμφωνα με ένα πρότυπο ατομικής λειτουργίας. Η έννοια της χαράς, με άλλα λόγια, δεν ξεκινά με κανένα μοντέλο αξίας που να αξιολογεί τα άτομα και τις ικανότητες που κρίνονται ότι έχουν. Μάλιστα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι αυτό ισχύει εξίσου τόσο για το «ικανό» άτομο όσο και για το «ανάπηρο» άτομο: η ικανότητα για χαρά δεν καθορίζεται από την κατάσταση του ατόμου, αλλά από την θέση αυτού του ατόμου μέσα σε έναν κόσμο γεμάτο από την παρουσία και την καλοσύνη του Θεού (Macaskill, 2020).

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι τα συγκεκριμένα άρθρα αναλύονται με βάση το θεολογικό μοντέλο κι αυτή είναι η δική μας κατηγοριοποίηση. Το περιεχόμενο άλλων άρθρων που μπορεί να σχετίζεται με άλλα είδη αναπηρίας, ενδεχομένως να αναφέρεται στο ιατρικό ή στο κοινωνικό μοντέλο αντιμετώπισης της αναπηρίας ή να γίνεται μια εντελώς διαφορετική κατηγοριοποίηση.

Συμπεράσματα

Το περιοδικό «Journal of disability and religion» είναι ένα σοβαρό, επιστημονικό περιοδικό το οποίο εκδίδεται από τον εκδοτικό οίκο Taylor & Francis. Ο εκδοτικός οίκος αυτός είναι μια εταιρεία κολοσσός στον χώρο των εκδόσεων. Η εταιρεία ιδρύθηκε για πρώτη φορά το 1852 όταν ο William Francis παραχώρησε στον Richard Taylor την εκδοτική του επιχείρηση. Η Taylor & Francis σήμερα δημοσιεύει περισσότερα από 2.700 περιοδικά και περίπου 7.000 νέα βιβλία κάθε χρόνο, με μια λίστα με πάνω από 140.000 διαθέσιμους τίτλους σε έντυπη και ψηφιακή μορφή.

Η εταιρεία χρησιμοποιεί το λογότυπο Routledge για τις δημοσιεύσεις στις ανθρωπιστικές επιστήμες, τις κοινωνικές επιστήμες, τη δικαιοσύνη και την εκπαίδευση, και το λογότυπο CRC Press για δημοσιεύσεις στις θετικές επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι, αν και γενικά θεωρείται ο μικρότερος από τους «Big Four» εκδότες του STEM (Reed-Elsevier, Wiley-Blackwell, Springer και Taylor & Francis), το λογότυπό του στο Routledge θεωρείται ότι είναι ο μεγαλύτερος παγκοσμίως ακαδημαϊκός εκδότης στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες. Κατανοούμε λοιπόν, ότι το περιοδικό αυτό εκδίδεται από έναν τεράστιο ακαδημαϊκό εκδότη με μεγάλη και μακρά εμπειρία στο χώρο των εκδόσεων, γεγονός που τονίζει την αξία του περιοδικού.

Η επιστημονική αξία του περιοδικού αποδεικνύεται όμως και από τα κύρια στελέχη και τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού. Η έρευνα έδειξε ότι τα βασικά στελέχη του περιοδικού είναι καθηγητές Πανεπιστημίου με βασικές σπουδές στη Θεολογία και άλλα αντικείμενα. Πιο συγκεκριμένα, στα 12 βιογραφικά σημειώματα που καταγράψαμε, τα 9 αναφέρουν ως επαγγελματική δραστηριότητα των προσώπων αυτών, τη θέση καθηγητή/καθηγήτριας σε πανεπιστήμιο, 1 βιογραφικό σημείωμα αναφέρει τη θέση αναπληρωτή καθηγητή και 2 βιογραφικά σημειώματα αναφέρουν ως επαγγελματική δραστηριότητα, εργασία στο πανεπιστήμιο ως επιστημονικοί συνεργάτες – ερευνητές. Τέλος, 2 καθηγητές έχουν κάνει και μεταδιδακτορικές σπουδές. Σε ποσοστό επί τοις εκατό, το (75%) των στελεχών του περιοδικού είναι καθηγητές πανεπιστημίων, το (16,67%) είναι επιστημονικοί συνεργάτες και ερευνητές και το (8,33%) κατέχει θέση αναπληρωτή καθηγητή.

Επίσης, πρέπει να αναφέρουμε πως οι περισσότεροι αρθρογράφοι του περιοδικού είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Πιο συγκεκριμένα, στη Συντακτική - Συμβουλευτική Επιτροπή ανήκουν 29 άτομα από τα οποία τα 20 έχουν κάνει διδακτορική διατριβή. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (68,97%). Τέλος, από τους 33 βοηθούς των συντακτών οι 13 έχουν πραγματοποιήσει διδακτορικές σπουδές. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (39,39%). Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν λοιπόν, ότι τα στελέχη του περιοδικού, η συντακτική επιτροπή, αλλά και οι απλοί βοηθοί των συντακτών είναι άρτια καταρτισμένοι επιστήμονες με εμπειρία και βαθιά γνώση της θρησκείας, της εκπαίδευσης και της αναπηρίας.

Το περιοδικό «Journal of Disability & Religion» εκδίδει τέσσερα τεύχη τον χρόνο. Εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1994 με την ονομασία « Journal of Religion in Disability & Rehabilitation », ονομασία που διατήρησε μέχρι το 1998. Στη συνέχεια μετονομάστηκε σε « Journal of Religion, Disability & Health », ονομασία που κράτησε μέχρι το 2013. Από το 2014 έως σήμερα διατηρεί την ονομασία που γνωρίζουμε « Journal of Disability & Religion ».

Το περιοδικό εκδίδει τέσσερα τεύχη κάθε χρόνο και εκδίδει τέσσερα είδη άρθρων: τα ερευνητικά άρθρα, τα άρθρα με θεολογικό, ποιμαντικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο, τα στοχαστικά άρθρα και τα άρθρα που αναφέρονται σε κριτικές βιβλίων. Κάθε τεύχος περιλαμβάνει περίπου έξι με επτά άρθρα από τα οποία συνήθως τα 4-5 είναι ερευνητικά άρθρα, 1-2 στοχαστικά άρθρα και 2-3 αναφέρονται σε κριτικές βιβλίων. Ορισμένες χρονιές εκδίδονται και ειδικά τεύχη, όπως το 2018 το περιοδικό εξέδωσε το ειδικό τεύχος με τίτλο «Αναπηρία και Ευθανασία» και το 2014 το ειδικό τεύχος «Αθλητισμός, Θρησκεία και αναπηρία».

Η θεματολογία του περιοδικού αφορά, όπως μαρτυρά και ο τίτλος του περιοδικού, την αναπηρία και τη θρησκεία. Η έρευνά μας έδειξε ότι η βασική θρησκεία με την οποία ασχολείται το περιοδικό είναι ο Χριστιανισμός. Πιο αναλυτικά, στους 220 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων βρήκαμε ότι 157 τίτλοι άρθρων αναφέρονται στον Χριστιανισμό σε σχέση πάντα με την αναπηρία. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (71,36%). Επίσης, στο ίδιο συμπέρασμα οδηγούμαστε, αν ανατρέξουμε στο κεφάλαιο 2 και συγκεκριμένα στα βιογραφικά σημειώματα των στελεχών του περιοδικού, οι περισσότεροι

από τους οποίους έχουν κάνει θεολογικές σπουδές, ανάμεσά τους και ο αρχισυντάκτης του περιοδικού, Brian Brock και αν αναλογιστούμε ότι το περιοδικό εκδίδεται σε ευρωπαϊκό έδαφος και συγκεκριμένα στο Λονδίνο με κύρια θρησκεία τη χριστιανική. Μικρότερη αναφορά γίνεται στην ισλαμική θρησκεία, ενώ ελάχιστα άρθρα αναφέρονται στον Βουδισμό και τον Ινδουισμό.

Σχετικά με την αναπηρία πρέπει να επισημάνουμε ότι η έρευνα στους τίτλους των άρθρων έδειξε ότι ο όρος αναπηρία αναφέρεται γενικά σε σχέση με τη θρησκεία. Αξίζει να σημειώσουμε πως ο όρος αναπηρία αναφέρεται σε 100 τίτλους ερευνητικών και στοχαστικών άρθρων από τους 220 που ελέγξαμε. Σε ποσοστό επί τοις εκατό (46%). Οι νοητικές αναπηρίες καταλαμβάνουν το 15% στους τίτλους των άρθρων την τελευταία δεκαετία, οι ψυχικές διαταραχές 5%, από 2% καταλαμβάνουν οι αισθητηριακές και κινητικές αναπηρίες, 4% αναφέρονται σε άλλες αναπηρίες, ανάμεσά τους η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) και οι Μαθησιακές Δυσκολίες, οι οποίες χαρακτηριστικά αναφέρονται μόλις σε έναν τίτλο άρθρο από τους 220 την δεκαετία (2012-2022). Τέλος στο 26% των τίτλων των άρθρων δεν γίνεται καμία αναφορά στον όρο αναπηρία.

Ο ρόλος της θρησκείας σε σχέση με την αναπηρία στο περιοδικό παρουσιάζεται κυρίως από τη χριστιανική οπτική, όπως αναφέραμε και προηγούμενα. Σε πολλά άρθρα η χριστιανική θρησκεία και η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στη χριστιανική κοινότητα είτε μέσω της παρουσίας στην κυριακάτικη λειτουργία, είτε μέσω των κυριακάτικων σχολείων, των κατηχητικών και των θρησκευτικών προγραμμάτων αποτέλεσε βάλσαμο και ανακούφιση για τα άτομα αυτά και τις οικογένειές τους. Σε πολλές περιπτώσεις τα άτομα με αναπηρία κατέγραφαν ως θετική την παραμονή τους στους χώρους της εκκλησίας, ενώ το ίδιο θετική ήταν η εμπειρία και για τους συγγενείς και τους φροντιστές των ατόμων αυτών. Οι χώροι της εκκλησίας αποτελούν χώρους παρηγοριάς, λύτρωσης, ψυχικής ανάτασης, γαλήνης, ηρεμίας και πνευματικής ανασυγκρότησης με τις όποιες αδυναμίες και προκαταλήψεις κι αν παρουσιάζουν ακόμη και σήμερα.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι παρόλο που η χριστιανική θρησκεία και η προσευχή θεωρείται παρηγοριά για τα άτομα με αναπηρία σύμφωνα με το περιοδικό, σε καμία περίπτωση δεν θεωρείται ότι οι χώροι της εκκλησίας είναι χώροι για την κακώς

εννοούμενη φιλανθρωπία. Η έννοια της φιλανθρωπίας, ακόμη και στις μέρες μας κρύβει μέσα της τον οίκτο και τη λύπη για τα άτομα με αναπηρία με κεντρική την αντίληψη ότι δεν μπορούν να είναι σαν εμάς και να κάνουν αυτά που μπορούμε να κάνουμε εμείς. Αυτή η αντίληψη οδηγεί στην κακώς εννοούμενη φιλανθρωπία. Το περιοδικό λοιπόν, υποστηρίζει ότι στις μέρες μας η έννοια της φιλανθρωπίας πρέπει να αλλάξει. Κάθε άνθρωπος μέσα στη χριστιανική κοινότητα είναι ίσος με τον άλλον, δεν υπάρχει ανώτερο και κατώτερο ον. Η εκκλησία του Χριστού δέχεται κάθε άνθρωπο ακριβώς όπως είναι ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι αναπηρία. Αυτή η αντίληψη δεν οδηγεί σε συναισθήματα οίκτου, λύπησης και συμπόνιας, αντιθέτως προκαλεί τον θαυμασμό και την εκτίμηση προς το πρόσωπο εκείνου που παλεύει και στέκεται όρθιος με όποιον τρόπο μπορεί.

Επίσης, με οδηγό αυτή τη σκέψη πρέπει να επισημάνουμε ότι η χριστιανική θρησκεία σήμερα δεν αποδέχεται πλήρως το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας. Το ιατρικό μοντέλο προσπαθεί μέσα από θεραπείες και ιατροφαρμακευτική αγωγή να οδηγήσει το άτομο που πάσχει όσο πιο κοντά στην κανονικότητα που γνωρίζουμε εμείς. Αυτή η κανονικότητα όμως, όπως εμείς την ξέρουμε, μπορεί να οδηγήσει στην αλλοίωση βασικών χαρακτηριστικών για την προσωπικότητα των ατόμων με αναπηρία. Για παράδειγμα με τη χρήση των ακουστικών και τις χειρουργικές επεμβάσεις κινδυνεύει η γλώσσα των κωφών, η νοηματική που αποτελεί βασικό συστατικό της προσωπικότητάς τους.

Συνεπώς, η χριστιανική θρησκεία δεν συμβαδίζει πάντα με τις εξελίξεις στην ιατρική κοινότητα ούτε τείνει να ασπάζεται τα νέα επιστημονικά δεδομένα, ειδικά αν αυτά γίνονται επικίνδυνα για τα δομικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ανθρώπου. Ο Θεός, και η θρησκεία μας ισάξια δέχεται κάθε μέλος της.

Αυτό αναγνωρίζεται μάλιστα και από την αλλαγή στην ονομασία του περιοδικού από το 2014. Το περιοδικό εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1994 με την ονομασία «Journal of Religion in Disability & Rehabilitation», ονομασία που διατήρησε μέχρι το 1998. Στη συνέχεια μετονομάστηκε σε «Journal of Religion, Disability & Health», ονομασία που κράτησε μέχρι το 2013. Από το 2014 έως σήμερα διατηρεί την ονομασία που γνωρίζουμε «Journal of Disability & Religion». Παρατηρούμε λοιπόν, από τις αλλαγές στην ονομασία του περιοδικού και την αφαίρεση των όρων υγεία και αποκατάσταση, ότι στόχος των στελεχών του περιοδικού είναι να προσεγγίσουν την αναπηρία από τη θρησκευτική

σκοπία. Αναζητούν απαντήσεις σε σχέση με την αναπηρία μέσα από τη σχέση με τον Θεό, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, τα λόγια του Προφήτη Μωάμεθ, το Κοράνι, αλλά κυρίως μέσα από τη ζωντανή πίστη των ανθρώπων.

Στο έκτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) σύμφωνα με το θεολογικό μοντέλο της αναπηρίας, όπως το περιγράφουν οι Bennett & Volpe, 2019· Foucault, Mitsel & Snider, 2015· Creamer, 2008. Περιγράφεται η έννοια της συμμετοχής των αυτιστικών ατόμων στα δρώμενα της εκκλησίας, η κατανόηση του Αυτισμού μέσα από τα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης, η έννοια της ουσιαστικής συμπερίληψης και πως συναισθήματα, όπως η χαρά μπορεί να εκλαμβάνονται εντελώς διαφορετικά από ένα αυτιστικό άτομο στους χώρους λατρείας. Επίσης, γίνεται λόγος για τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού τόσο μέσα στην χριστιανική κοινότητα όσο και στην ευρύτερη κοινωνία.

Σχετικά με την ισλαμική θρησκεία παρατηρούμε ότι και αυτή παίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή των πιστών μουσουλμάνων. Οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες βρίσκουν και εκείνοι παρηγοριά στο τζαμί και τους χώρους λατρείας και η προσευχή και το κοράνι αποτελούν πηγή δύναμης και σθένους για αυτούς. Η προσωπική δύναμη και η προαγωγή της ευεξίας πηγάζουν από τις προσεγγίσεις ολοκληρωμένης φροντίδας, όπως οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και η προσευχή. Ειδικά, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις είναι ζωτικής σημασίας για πολλούς που βασίζονται σε αυτές, για να βρουν μια απάντηση στο ερώτημα «γιατί» αλλά και για να βρουν υπομονή, δύναμη και πίστη. Να επισημάνουμε εδώ ότι οι μουσουλμάνοι πολύ συχνά θεωρούν ότι ο Θεός τους έδωσε τη συγκεκριμένη αναπηρία, ως δοκιμασία, την οποία πρέπει να αντιμετωπίζουν χωρίς κανένα παράπονο, ειδικά οι μητέρες των παιδιών με αναπηρία που είναι συνήθως οι βασικοί φροντιστές.

Ωστόσο, πρέπει να σημειώσουμε επίσης, ότι για τους μουσουλμάνους η πρόσβαση στους χώρους λατρείας είναι πιο δύσκολη σε σχέση με τη χριστιανική θρησκεία λόγω του κοινωνικού στίγματος. Οι μουσουλμάνοι με αναπηρίες αντιμετωπίζουν ρατσιστικές συμπεριφορές και αρκετά συχνά εγκαταλείπουν την προσπάθεια να βρεθούν σε χώρους λατρείας για να αποφύγουν τέτοιες συμπεριφορές. Επιπλέον, ο κοινωνικός στιγματισμός επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια φροντίζει το παιδί. Τις περισσότερες φορές, οι γονείς είναι πιθανό να «κρύψουν» την αναπηρία του παιδιού τους, για να αποφύγουν τις

σχετικές διακρίσεις και τις προκαταλήψεις από την κοινωνία. Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τη μη αποκάλυψη ή την εσφαλμένη επικοινωνία σοβαρών ιατρικών αναπηριών. Επομένως, είναι σημαντικό οι επαγγελματίες υγείας να κατανοούν τις πολιτιστικές και θρησκευτικές αξίες για την αναπηρία, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πολιτισμικά όταν παρέχουν θεραπεία. Είναι μάλιστα και προσδοκία των μητέρων από τους θρησκευτικούς ηγέτες και τους ιμάμηδες, να κηρύξουν υπέρ της ιατρικής και επαγγελματικής θεραπείας των ανάπηρων ατόμων και να διαμορφώσουν και να αναδιαμορφώσουν την έννοια της αναπηρίας.

Ακόμη, πρέπει να επισημάνουμε ότι υπάρχει μια σημαντική διάσταση μεταξύ των ισλαμικών προοπτικών για τα άτομα με αναπηρία και του κοινωνικού στιγματισμού που δημιουργεί η κοινωνία. Στην έρευνα, οι περισσότερες από τις μητέρες φάνηκε να τηρούν τις ισλαμικές θρησκευτικές αρχές και έδειχναν να είναι έντονα συνδεδεμένες με τη θρησκευτική τους κοινότητα. Η ισλαμική θρησκεία λοιπόν, δείχνει θετική στάση απέναντι σε άτομα με αναπηρίες που περιορίζεται η καθημερινή τους δραστηριότητα. Συνεπώς, αν και οι γονείς αναφέρουν τις αρνητικές συμπεριφορές που αντιμετώπισαν σε ένα τζαμί ή θρησκευτικό κέντρο, αναφέρονται επίσης και στα υποστηρικτικά μηνύματα που λαμβάνουν από την ισλαμική θρησκεία αναφερόμενοι σε στίχους, παραδείγματα από τη ζωή του Προφήτη ή από την ισλαμική παράδοση. Έτσι, αποδίδουν τις ελλείψεις και το κοινωνικό στίγμα στις πολιτισμικές συμπεριφορές των ανθρώπων. Αυτή η σαφής διάσταση φαίνεται και στην πρόσκληση των γονέων προς τους ιμάμηδες και τους θρησκευτικούς ηγέτες να ευαισθητοποιήσουν και να εκπαιδεύσουν την κοινότητα.

Αναφορικά με το ποιους απευθύνεται το περιοδικό πρέπει να πούμε ότι αποτελεί ένα δίκτυο επικοινωνίας για τους ανθρώπους της ακαδημαϊκής έρευνας, των επιστημών και των κοινωνικών υπηρεσιών που ενδιαφέρονται να μάθουν και να γνωρίσουν τη σύνδεση της θρησκείας με την αναπηρία, να ανταλλάξουν πληροφορίες και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με άλλους ανθρώπους. Στόχος αυτής της ανταλλαγής είναι η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους καθώς και εκείνων που εργάζονται μαζί τους στο πλαίσιο των θρησκευτικών κοινοτήτων και παραδόσεων τους.

Το περιοδικό απευθύνεται λοιπόν σε μια μεγάλη μερίδα της κοινωνίας, σε επιστήμονες υγείας, γιατρούς, ψυχολόγους, επαγγελματίες υγείας, φυσικοθεραπευτές, λογοθεραπευτές,

θεολόγους, ιερείς, βιολόγους, φοιτητές ανθρωπιστικών σπουδών, αλλά και στους απλούς ανθρώπους που πάσχουν από κάποια αναπηρία. Η πλούσια και μεγάλη αρθρογραφία του περιοδικού, άλλοτε λειτουργεί σαν ένας διάυλος επικοινωνίας μεταξύ μεγάλων θεολόγων για βαθιά θεολογικά ζητήματα σε σχέση με την αναπηρία και άλλοτε απευθύνεται στο ίδιο το άτομο που πάσχει από κάποια αναπηρία και στην οικογένειά του και εκφράζει τις εμπειρίες, τα βιώματα και την αντιμετώπιση τους από την εκκλησία, τη χριστιανική ή τη μουσουλμανική κοινότητα και γενικότερα από την ευρύτερη κοινωνία. Δίνει τη δυνατότητα δηλαδή να ακουστεί η φωνή των ανθρώπων αυτών καθώς και τα αιτήματά τους. Αιτήματα για περισσότερους οικονομικούς πόρους, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εκπαίδευση και την ισότιμη ένταξη στην κοινωνία καθώς και την εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων. Άλλοτε πάλι πραγματεύεται βαθιά φιλοσοφικά και πνευματικά ζητήματα και αναζητά να βρει απαντήσεις μέσα από την εκάστοτε θρησκεία και την ιστορική διαδρομή της.

Τέλος, ο εκδοτικός οίκος Taylor & Francis εκδίδει και άλλα περιοδικά τα οποία σχετίζονται με τη θρησκεία και την αναπηρία. Από τους τίτλους των περιοδικών που παραθέσαμε στο κεφάλαιο 3 παρατηρούμε ότι οι όροι αναπηρία και θρησκεία δεν αναφέρονται μαζί σε κάποιον τίτλο περιοδικού, αλλά μεμονωμένα. Πιο συγκεκριμένα, αρκετά περιοδικά συσχετίζουν τη θρησκεία με την εκπαίδευση, ενώ ο όρος αναπηρία σχετίζεται περισσότερο με έννοιες όπως η αποκατάσταση και η κοινωνία.

Το μοναδικό περιοδικό που περιλαμβάνει θρησκευτική ορολογία σε σχέση με την αναπηρία, αλλά και την υγεία γενικότερα είναι το « Journal of Health Care Chaplaincy». Το περιοδικό αυτό δημοσιεύει έρευνες για την ποιμαντική/πνευματική φροντίδα, την κλινική ποιμαντική εκπαίδευση, την εκκλησία και την πνευματικότητα σε σχέση με τη σωματική και ψυχική υγεία.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσσα

Μονογραφίες

Πηγιάκη Π., (2004). *Εθνογραφία: Η μελέτη της ανθρώπινης διάστασης στην κοινωνική και παιδαγωγική έρευνα*, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). *Παιδιά και Έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες*, Αθήνα, Αυτοέκδοση.

Ποντίκης, Γ. (1989). *Η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη αναπήρων οράσεως παιδών και εφήβων*, Εκδόσεις Γρηγόρη.

Τραγουλιά, Ε. (2021). *Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Αισθητηριακές, κινητικές και πολλαπλές αναπηρίες: Διάγνωση και παρέμβαση*. ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τσιμπιδάκη, Α. (2019). *Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Εκπαίδευση μαθητών με σοβαρές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες*. ΠΤΔΕ, Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Τσιμπιδάκη, Α. (2021). *Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Νοητικές δυσκολίες και Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ): Διάγνωση και παρέμβαση*. ΠΤΔΕ, Ρόδος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Cohen L., Manion L. & Morrison K., (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Robson C., (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσο για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Αθήνα, Gutenberg.

Διατριβές και Εισηγήσεις σε συνέδρια:

Αβραμόπουλος, Α. (2021). *Το περιοδικό "Σύνορο" και η συμβολή του στη νεοελληνική θεολογική σκέψη*. Διπλωματική Διατριβή, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Ιντζεβίδου, Κ. (2008). *Η σχέση σχολείου-οικογένειας ως θέμα στην ερευνητική αρθρογραφία των περιοδικών Νέα Παιδεία, Παιδαγωγική Επιθεώρηση και Σύγχρονη*

Εκπαίδευση της περιόδου 1996-2006. Διπλωματική Διατριβή, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Σιόλα, Β. (2010). *Το περιοδικό «Μακεδονικές Ημέρες» 1932-1939 & 1952-1953*. Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Άρθρα σε ηλεκτρονικά περιοδικά και ιστοσελίδες:

Καρασσά, Φ.Β. (2006). Αρχές και μεθοδολογία της συστηματικής ανασκόπησης της βιβλιογραφίας. *Ελληνική Ρευματολογία*, 17(4). σ.σ. 289–297. Ανακτήθηκε στις 17/11/2017 από http://www.iatrikionline.gr/revmatol_4_06/01.pdf.

Ξενόγλωσση

Μονογραφίες

Balcazar, F. E., Suarez-Balcazar, Y., Taylor-Ritzler, T., & Keys, C. B. (2010). *Race, culture, and disability: Rehabilitation science and practice*. Sudbury, MA: Jones and Bartlett.

Bassegy M., (1999). *Case study research in educational settings*, Open University press, Buckingham.

Brock, B. (2019). *Wondrously wounded: Theology, disability, and the body of Christ*. Baylor University Press.

Brock, W.H. & Meadows, A.J. (1998). *The Lamp of Learning: Taylor & Francis and Two Centuries of Publishing*. Taylor & Francis.

Carter, E. W. (2021). Spirituality and supports for individuals with intellectual and developmental disabilities and their families. In L. M. Glidden, L. Abbeduto, L. L., McIntyre, & M. J. Tassé (Eds.), *APA handbook on intellectual and developmental disabilities*. American Psychological Association.

Carter, E. W. (2007). *Including people with disabilities in faith communities: A guide for service providers, families, & congregations*. Brookes Publishing Company.

Creamer, D. B. (2008). *Disability and Christian Theology: Embodied Limits and Constructive Possibilities*. New York: Oxford University Press.

- Crowe, S., Cresswell, K., Robertson, A., Huby, G., Avery, A. & Sheikh, A., (2011). *The case study approach*, BMC Medical Research Methodology.
- Francis, P. (2016). *Amoris Laetitia (the joy of love): On love in the family*. Cincinnati, OH: Beacon Publishing
- Gaad, E. (2010). *Inclusive education in the Middle East*. London, UK: Routledge.
- Hancock, D. & Algozzine, B., (2014). *Doing case study research*, Teachers College, Columbia University, New York.
- Hasnain, R., Shaikh, L. C., & Shanawani, H. (2008). *Disability and the Muslim perspective: An introduction for rehabilitation and health care providers*. Buffalo, NY: Center for International Rehabilitation Research Information and Exchange.
- Macaskill, G. (2019a). *Living in union with Christ: Paul's Gospel and Christian moral identity*. Baker Academic.
- Macaskill, G. (2019b). *Autism and the church: Bible, theology, community*. Baylor University Press.
- Macaskill, G. (2018b). *The New Testament and intellectual humility*. Oxford University Press.
- Mitchell, D. T., & Snyder, S. L. (2015). *The Biopolitics of Disability: Neoliberalism, Ablenationalism, and Peripheral Embodiment*. Ann Arbor: University of Michigan.
- Munroe, Mary H. (2007). *Taylor & Francis (Informa Group plc. The Academic Publishing Industry: A Story of Merger and Acquisition*.
- Reinders, H. S. (2008). *Receiving the gift of friendship: Profound disability, theological anthropology, and ethics*. Grand Rapids, MI: Eerdmans.
- Shaw I., (1999). *Qualitative evaluation*, Sage, London.
- Stake R., (2004). *Standard -Based and Responsive Evaluation*, Sage, London.
- Stake R., (1995). *The art of case study research*, Sage, London.

Swinton, J. (2016). *Becoming friends of time: Disability, timefulness, and gentle discipleship*. Baylor University Press.

Thompson, C. (2009). "Ableism: The face of oppression as experienced by people with disabilities". In *Injustice and the care of souls: Taking difference seriously in pastoral care*. Kugawa-Holbrook, S. A. and Montagno, K. B. 211–226. Minneapolis, MN: Fortress.

United States Conference of Catholic Bishops (1998). *Welcome and justice for persons with Disabilities: A statement of the U.S. Catholic bishops*, Washington, DC: Author.

United States Conference of Catholic Bishops (1995). *Guidelines for the celebration of the sacraments with persons of disabilities*, Washington, DC: Author.

Volf, M. (1996). *Exclusion and embrace: A theological exploration of identity, otherness, and reconciliation*, Nashville, TN: Abingdon.

Yin R., (1994). *Case study research*, Sage, London.

Άρθρα σε περιοδικά

Anisimova, T. & Thomson, S.B. (2012) Using multi-method research methodologies for more informed decision making. *JOAAG*, 7 (1), 96-104.

Yin, R., (2009). *Case Study Research: Design and Methods*, Sage Publications, California, Berlin L., Brooks-Gunn J., McCarton C., & McCormick M., (1998), The effectiveness of early intervention: examining risk factors and pathways to enhanced development, *Journal of Preventive Medicine*, 27(2), 1998, 238–245

Yin R., (2000). *Case Study Evaluations: A Decade of Progress*. In Stufflebeam D., Madaus G., Kellaghan T. (Ed), *Evaluation Models: Viewpoints on educational and human services evaluation*, Kluwer Academic Publishers, Boston

Άρθρα σε ηλεκτρονικά περιοδικά και ιστοσελίδες:

Al-Aoufi, H., Al-Zyoud, N., & Shahminan, N. (15 Μαρτίου 2012). Islam and the cultural conceptualization of disability. *International Journal of Adolescence and Youth*, 17, 205–

219. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/03/2022 από
<https://www.tandfonline.com/doi/10.1080/02673843.2011.649565>

Al-Munajjid, S. M. (23 Σεπτεμβρίου 1999). Guidelines on the issue of: Looking for the purposes of medical treatment. *IslamQA*. Ανακτήθηκε από <https://islamqa.info/en/5693>

Aloud, N., & Rathur, A. (4 Νοεμβρίου 2009). Factors affecting attitudes toward seeking and using formal mental health and psychological services among Arab Muslim populations. *Journal of Muslim Mental Health*, 4(2), 79–103. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/03/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/10.1080/15564900802487675>

Arabiat, D. H., Al Jabery, M., Abdelkader, R. H., & Mahadeen, A. (2013). Jordanian mothers' beliefs about the causes of cancer in their children and their impact on the maternal role. *Journal of Transcultural Nursing*, 24(3), 246–253. Ανακτήθηκε στις 01/04/2013 από <https://doi.org/10.1177/1043659613481808>

Ault, M. J., Collins, B. C., & Carter, E. W. (2013a). Congregational participation and supports for children and adults with disabilities: Parent perceptions. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 51(1), 48–61. Ανακτήθηκε στις 01/02/2013 από <https://doi.org/10.1352/1934-9556-51.01.048>

Bazna, M. S. & Hatab, T. A. (17 Οκτωβρίου 2008). Disability in the Qur'an: The Islamic alternative to defining, viewing, and relating to disability. *Journal of Religion, Disability & Health*, 9(1): 5–27. Ημερομηνία πρόσβασης: 11/3/2022 από https://www.tandfonline.com/doi/10.1300/J095v09n01_02

Bennett J.M. & Volpe M.A. (8 Ιανουαρίου 2019). *Models of Disability from Religious Tradition: Introductory Editorial*. Ημερομηνία πρόσβασης: 06/02/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2018.1482134>.

Bennett J.M. (2018). *Curriculum Vitae of Jana Marguerite Bennett*. Ανακτήθηκε στις 09/05/2018 από <https://udayton.edu/directory/artssciences/religiousstudies/vitas/cv-bennett-2018.pdf>

Bennett, J.M. (2017). Blessed silence: Explorations in Christian contemplation and hearing loss. *Journal of Moral Theology* 6(2): 138–157. Ημερομηνία πρόσβασης: 6/2/2022 από

[file:///C:/Users/tonia/Downloads/11374-blessed-silence-explorations-in-christian-contemplation-and-hearing-loss%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/tonia/Downloads/11374-blessed-silence-explorations-in-christian-contemplation-and-hearing-loss%20(3).pdf)

- Blacher, J. & McIntyre, L. L. (2006). Syndrome specificity and behavioural disorders in young adults with intellectual disability: Cultural differences in family impact. *Journal of Intellectual Disability Research*, 50: 184–198. Ανακτήθηκε στις 05/03/2006 από <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16430730>
- Brock B, (2019). *Curriculum Vitae of Brian Brock*. Ανακτήθηκε στις 05/03/2019 από [Professor Brian Brock | Centre for Energy Transition | The University of Aberdeen \(abdn.ac.uk\)](http://www.abdn.ac.uk/energy-transition/brian-brock)
- Carter, E.W. (8 Φεβρουαρίου 2022). *Research on Disability and Congregational Inclusion: What We Know and Where We Might Go*. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/2/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2022.2035297>
- Carter, E. W., & Boehm, T. L. (2019). Religious and spiritual expressions of youth with intellectual and developmental disabilities. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 44(1), 37–52. Ανακτήθηκε στις 28/03/2019 από <https://doi.org/10.1177/1540796919828082>
- Carter, E. W., Biggs, E. E., & Boehm, T. L. (2016). Being present versus having a presence: Dimensions of belonging for young people with disabilities and their families. *Christian Education Journal: Research on Educational Ministry*, 13(1), 127–146. Ανακτήθηκε στις 01/05/2016 από <https://doi.org/10.1177/073989131601300109>
- Carter, E. W., Boehm, T. L., Annandale, N. H., & Taylor, C. (2016). Supporting congregational inclusion for children and youth with disabilities and their families. *Exceptional Children*, 82(3), 372–389. Ανακτήθηκε στις 08/09/2015 <https://doi.org/10.1177/0014402915598773>
- Carter, E. W., Kleinert, H. L., LoBianco, T. F., Sheppard-Jones, K. A., Butler, L. N., & Tyree, M. S. (2015). Congregational participation of a national sample of adults with intellectual and developmental disabilities. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 53(6), 381–393. Ανακτήθηκε στις 01/12/2015 από <https://doi.org/10.1352/1934-9556-53.6.381>
- Carter, E.W. (2019). *Curriculum Vitae of Erik W. Carter*. Ανακτήθηκε στις 10/02/2019 από [About — Erik W. Carter \(erikwcarter.com\)](http://erikwcarter.com)

- Clarks - Soles, J. (2017). *Curriculum Vitae of Jaime Clark-Soles* Ανακτήθηκε στις 20/03/2017 από [jason | Rev. Dr. Curriculum Vitae of Jaime Clark-Soles\) jason | Rev. Dr. Jaime Clark-Soles \(jaimeclarksoles.com\)Jaime Clark-Soles \(jaimeclarksoles.com\)](http://jason|Rev.Dr.CurriculumVitaeofJaimeClark-Soles|jason|Rev.Dr.JaimeClark-Soles(jaimeclarksoles.com)JaimeClark-Soles(jaimeclarksoles.com))
- Cooreman-Guittin, T. (2018) *Curriculum Vitae of Talitha Cooreman-Guittin*. Ανακτήθηκε στις 07/03/2018 από [Talitha Cooreman - Guittin | Catholic University of Lille - Academia.edu](http://TalithaCooreman-Guittin|CatholicUniversityofLille-Academia.edu)
- Crawford, L., & Burgstahler, S. (2013). Promoting the design of accessible informal science learning. In S. Burgstahler (Ed.). *Universal design in higher education: Promising practices*. Seattle: DO-IT, University of Washington. Ανακτήθηκε από www.uw.edu/doit/UDHE-promising-practices/accessible_design.html [
- Creamer, D. (2018). *Curriculum Vitae of Deborah Creamer*. Ανακτήθηκε στις 06/07/2018 από [Deborah Creamer - Academia.edu](http://DeborahCreamer-Academia.edu)
- Douglas, P. (12 Ιουλίου 2010). *Problematizing inclusion: education and the question of autism*. Ημερομηνία πρόσβασης: 5/2/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14681366.2010.488039>.
- Eisenhower, A. S., Blacher, J. and Baker, B. L. (2005). Preschool children with intellectual disability: Syndrome specificity, behaviour problems, and maternal well-being. *Journal of Intellectual Disability Research*, 49: 657–671. Ανακτήθηκε στις 01/09/2015 από <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2005.00699.x>
- Gaventa, W. (2006). Signs of the times: Theological themes in the changing forms of ministries and spiritual supports with people with disabilities. *Disability Studies Quarterly*, 26(4). Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.18061/dsq.v26i4.815>
- Gilligan, P. (13 Νοεμβρίου 2013). *The Challenge of Cultural Explanations and Religious Requirements for Children with Autistic Spectrum Conditions: South Asian Muslim Parents in Bradford, England*. Ημερομηνία πρόσβασης: 11/3/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15228967.2013.841365>
- Guvercin, H. (2008). People with disabilities from an Islamic perspective. *The Fountain Magazine*, 63. Ανακτήθηκε από <http://www.fountainmagazine.com/Issue/detail/People-with-Disabilities-from-an-Islamic-Perspective>

- Heer, K., Larkin, M., & Rose, J. (2015). The experiences of British south Asian carers caring for a child with developmental disabilities in the UK. *Tizard Learning Disability Review*, 20(4), 228–238. Ανακτήθηκε στις 05/10/2015 από <https://doi.org/10.1108/TLDR-12-2014-0044>
- Howell, E. J., & Pierson, M. R. (23 Απριλίου 2010). *Parents' perspectives on the participation of their children with autism in Sunday school*. Ημερομηνία πρόσβασης 15/03/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/10.1080/15228961003622302>
- Wells - Jensen, S & Juber, A., (2020), Models of Disability as Models of First Contact, *Religions*, 11 (12), 676, Ημερομηνία πρόσβασης 15/03/2022 από <https://doi.org/10.3390/rel11120676>
- Ibrahim I. & Ismail M.F. (25 Σεπτεμβρίου 2017). *Muslims with Disabilities: Psychosocial Reforms from an Islamic Perspective*. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/3/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2017.1351327>
- IINA. (14 Ιανουαρίου 2015). *Nearly 40% of Muslim world's population unable read or write: IINA report*. IINA. Ανακτήθηκε από http://www.iinanews.com/page/public/report.aspx?id=10377#.V7tft_krLIU
- Kleinert, H. L., Miracle, S. and Sheppard-Jones, K. (2007). Including students with moderate and severe intellectual disabilities in social extracurricular and community recreation activities. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 45: 46–55.
- Leow, W. P. (2016). *Curriculum Vitae of Wen Pin Leow*. Ανακτήθηκε στις 04/04/2016 από [Wen-Pin Leow | Biblical Graduate School of Theology - Academia.edu](http://www.biblical.edu/Biblical-Graduate-School-of-Theology-Academia.edu)
- Leidenhag, J. (29 Σεπτεμβρίου 2021). *Autism, Doxology, and the Nature of Christian Worship*. Ημερομηνία πρόσβασης 09/02/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2021.1982840>
- Liu, E. X., Carter, E. W., Boehm, T. L., Annandale, N., & Taylor, C. (2014). In their own words: The place of faith in the lives of young people with autism and intellectual disability.

Intellectual and Developmental Disabilities, 52(5), 388–404. Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.1352/1934-9556-52.5.388>

Macaskill, G. (8 Φεβρουαρίου 2021). *The Bible, Autism and Other Profound Developmental Conditions: Regulating Hermeneutics*. Ημερομηνία πρόσβασης 09/02/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2021.1881024>

Macaskill, G. (2018a). Autism spectrum disorders and the New Testament: Preliminary reflections. *Journal of Disability & Religion*, 22(1), 15–41. Ημερομηνία πρόσβασης 09/02/2022 από <https://doi.org/10.1080/23312521.2017.1373613>

Masters A. (18 Αυγούστου 2016). *An Opportunity for Charity? A Catholic Tradition in Understanding Disability and Its Impact on Ministry*. Ημερομηνία πρόσβασης: 7/2/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2016.1207216>.

Mathias, K., Kermode, M., San Sebastian, M., Davar, B., & Goicolea, I. (2019). An asymmetric burden: Experiences of men and women as caregivers of people with psycho-social disabilities in rural North India. *Transcultural Psychiatry*, 56(1), 76–102. Ανακτήθηκε στις 24/8/2018 από <https://doi.org/10.1177/1363461518792728>

McGee, D. (9 Ιουλίου 2010). *Widening the Door of Inclusion for Children with Autism through Faith Communities*. Ημερομηνία πρόσβασης 10/03/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15228961003622351>

Mehta, A., & Hussein, M. Z. (04 Ιανουαρίου 2013). *Raising a disabled child in Islam* [PowerPoint slides]. Ανακτήθηκε από <https://prezi.com/4vlargrjjeep/raising-a-disabled-child-in-islam/>

Neufeld, A., Harrison, M. J., Stewart, M. J., Hughes, K. D., & Spitzer, D. (2002). Immigrant women: Making connections to community resources for support in family caregiving. *Qualitative Health Research*, 12(6), 751–768. Ανακτήθηκε στις 01/07/2002 από <https://doi.org/10.1177/10432302012006003>

O’Hanlon, E. E. (12 Φεβρουαρίου 2013). Religion and disability: The experiences of families of children with special needs. *Journal of Religion, Disability, and Health*, 17(1), 42–61. Ανακτήθηκε από <https://doi.org/10.1080/15228967.2012.731874>

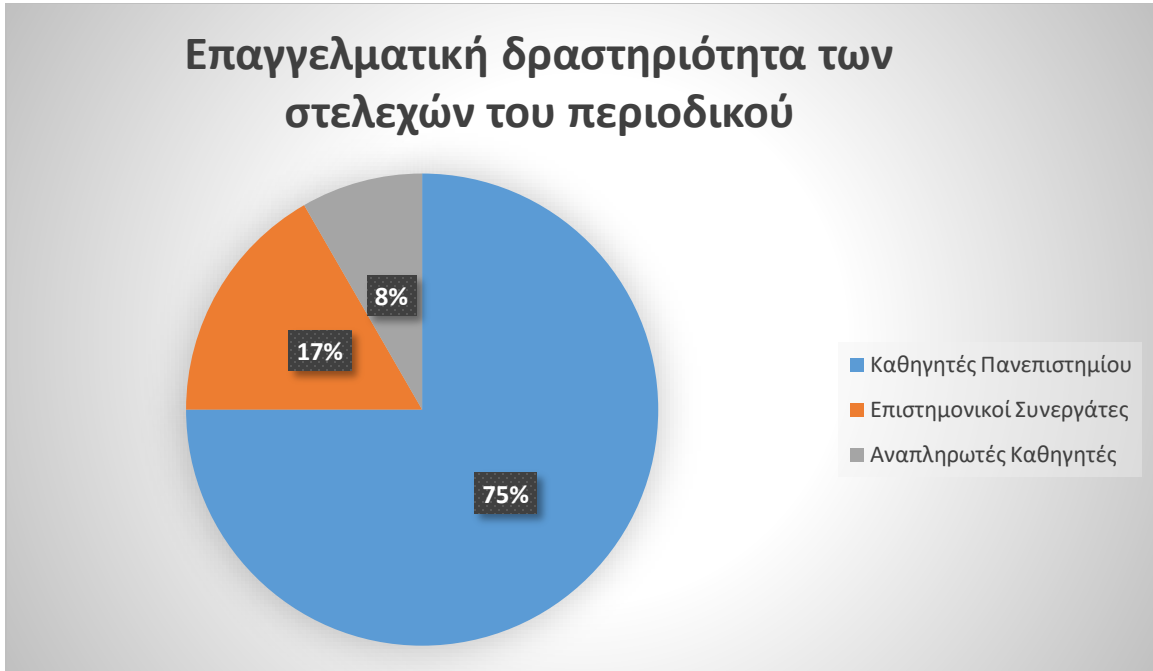
- Orsmond, G. I. & Seltzer, M. M. (2007). Siblings of individuals with autism or Down syndrome: Effects on adult lives. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51: 682–696. Ανακτήθηκε στις 05/09/2007 από [Siblings of individuals with autism or Down syndrome: effects on adult lives - PubMed \(nih.gov\)](#)
- Orsmond, G. I., Krauss, M. W. & Seltzer, M. M. (2004). Peer relationships and social recreational activities among adolescents and adults with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34: 245–256.
- Othman E. H., Ong, L.Z., Omar I. A., Bekhet A.K., & Najeeb J., (14 Απριλίου 2021). *Experiences of Muslim Mothers of Children with Disabilities: A Qualitative Study*. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/3/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23312521.2021.1911734>
- Othman, E. (2020). *Disabilities project initial report. AMWRI Digital Archive on Disability*. Ανακτήθηκε από <https://amwri.org/cms/s/arab-and-muslim-womens-research-and-resource-institute/page/reports>
- Pathways Awareness Foundation (2009). *Open hearts, open minds, open doors program*, Chicago: Author. Ανακτήθηκε στις 30/07/2009 από http://www.inclusioninworship.org/Inclusion_Awareness_Awards/2003/idea_guide_2003.php
- Perry, D. (2016a). *Amoris Laetitia reflects narrow view of disabled persons*. Ανακτήθηκε στις 12/04/2016 από <http://www.cruxnow.com/church/2016/04/12/amoris-laetitia-reflects-narrow-view-of-disabled-persons/>
- Perry, D. (2016b). *Pope Francis needs to do more than kiss the disabled*. Ανακτήθηκε στις 14/06/2016 από <https://cruxnow.com/vatican/2016/06/14/pope-francis-needs-kiss-disabled/>
- Pry, L.D. (2016). *Curriculum Vitae of Randall L. De Pry*. Ανακτήθηκε στις 05/05/2016 από [Randall L. De Pry, Ph.D.](#)

- Rao, S. M. and Gagie, B. (2006). Learning through seeing and doing: Visual supports for children with autism. *Teaching Exceptional Children*, 38: 26–33. . Ανακτήθηκε στις 01/07/2006 από [Learning through Seeing and Doing: Visual Supports for Children with Autism - Shaila M. Rao, Brenda Gagie, 2006 \(sagepub.com\)](#)
- Reynolds, T. E. (9 Φεβρουαρίου 2012). *Theology and Disability: Changing the Conversation*. Ημερομηνία πρόσβασης: 5/2/2022 από <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15228967.2012.645612>.
- Sabry, W. M., & Vohra, A. (2013). Role of Islam in the management of psychiatric disorders. *Indian Journal of Psychiatry*, 55(Suppl 2), S205–S214. Ανακτήθηκε στις 10/1/2013 από <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3705684/>
- Schipper, J. (2017). *Curriculum Vitae of Jeremy Schipper*. Ανακτήθηκε στις 23/03/2017 από <https://liberalarts.temple.edu/academics/faculty/schipper-jeremy>
- Swinton, J. (2014). Curriculum Vitae of John Swinton. Ανακτήθηκε στις 27/04/2014 από [Professor John Swinton | The School of Divinity, History, Philosophy & Art History | The University of Aberdeen \(abdn.ac.uk\)](#)
- Swinton, J. (04 Μαΐου 2012). From inclusion to belonging: A practical theology of community, disability and humanness. *Journal of Religion, Disability & Health*, 16(2), 172–190. Ημερομηνία πρόσβασης 09/02/2022 από <https://doi.org/10.1080/15228967.2012.676243>
- Taylor & Francis Company (2018). *A world of knowledge and information. Browse our vast collection of over 90,000 eBooks in specialist subjects led by a global network of editors and authors*. Taylor & Francis Group 2017. Ανακτήθηκε στις 02/01/2018 από <https://taylorandfrancis.com/>
- Taylor & Francis Company (2012). *Academic Publishing Industry: A Story of Merger and Acquisition*. Ανακτήθηκε στις 04/05/2012 από <https://taylorandfrancis.com/>
- Waltz, M. (2011). *Identifying autism in children from ethnic minorities*. *Community Care*. Ανακτήθηκε στις 02/03/2011 από <http://www.communitycare.co.uk/2011/02/24/identifying-autism-in-children-from-ethnic-minorities/>

- Watson N. J. (2018) *Curriculum Vitae of Nick J. Watson*. Ανακτήθηκε στις 04/07/2018 από [Nick WATSON | Chief Operating Officer | BSc Sports Science, MA theology, PhD. theology and sport \(researchgate.net\)](#)
- Whaley, K. (2016). *Disabled people are people: A message to The Pope*. Ανακτήθηκε στις 12/04/2016 από <https://storify.com/PunkinOnWheels/disabled-people-are-people-a-message-to-the-pope>
- Williamson, H. J., & Perkins, E. A. (2014). Family caregivers of adults with intellectual and developmental disabilities: Outcomes associated with U.S. services and supports. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 52(2), 147–159. . . Ανακτήθηκε στις 01/04/2014 από <https://doi.org/10.1352/1934-9556-52.2.147>
- Yaqut, M. M. (9 Μαΐου 2007). The prophet's care for people with special needs. *IslamOnline*. Ημερομηνία πρόσβασης: 10/3/2022 από <http://archive.islamonline.net/?p=844>
- Yong A. (2021). *Curriculum Vitae of Amos Yong*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2021 από <https://www.fuller.edu/wp-content/uploads/2021/09/Amos-Yong-CV-2021.pdf>
- Zaaed, N. (4 Μαρτίου 2014). *Accessibility, acceptance, Islamic education: Living as a Muslim with disability*. *Muslim Matters*. Ανακτήθηκε στις 04/3/2014 από <http://muslimmatters.org/2014/03/04/living-as-a-muslim-with-disability/>

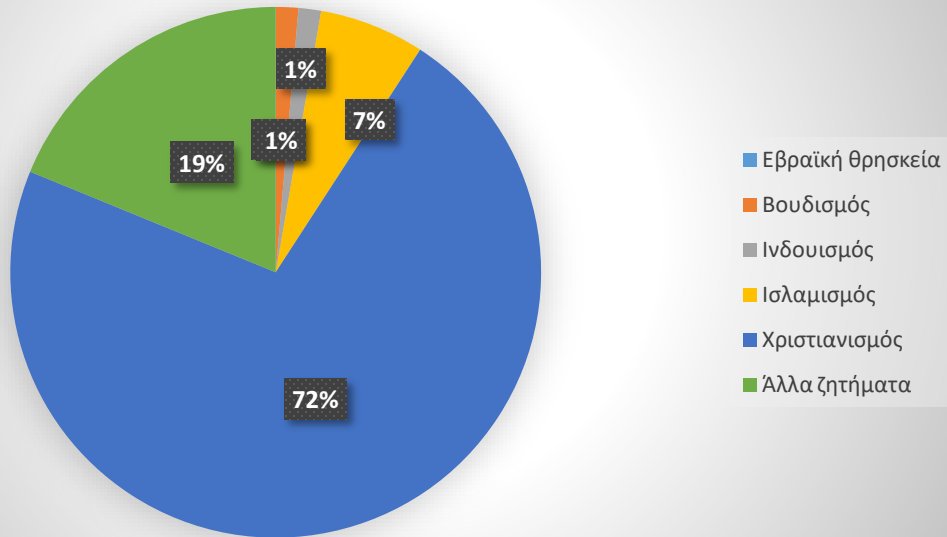
Πίνακας Γραφημάτων

Ποιοι βρίσκονται πίσω από το περιοδικό αυτό;

Σε ποια είδη θρησκείας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

Είδη Θρησκείας

Σε ποια είδη αναπηρίας αναφέρεται το περιοδικό «Journal of disability and religion;»

Είδη Αναπηρίας

